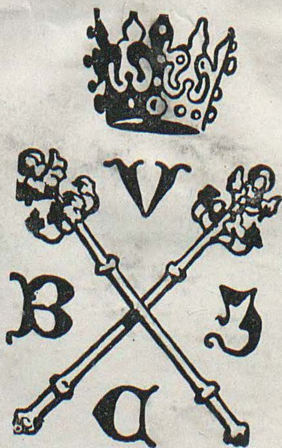
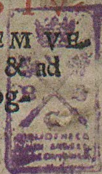
PSALTERIVM

MAIORI

PSALTE-
RIVM DAVIDIS IV-

XTA TRANSLATIONEM VE-
terem, Iterum repurgatum & ad
Hebraicam ueritatem recog-
nitum, cũ argumentis
et scholijs breuis-
simis auctis.

Per D. C

DE VSV PSAL-
terii.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ εἰς τὸν α. ψαλμόν.

Ἡ τῶν ψαλμῶν βίβλος, τὸ ἐκ πάν-
των ὠφέλιμον περιείληφε, προφητεύει
τὰ μέλλοντα, ἱστορίας ὑπομιμνήσκει,
νομοθετεῖ τῷ βίῳ, ὑποτίθεται τὰ πρακ-
τέα, καὶ ἁπαξαπλῶς κοινὸν ταμεῖον

SERENISSIMO AC ILLVSTRISSIMO PRINCIpi ac Domino, Domino Christiano Daniæ, Noruuegiæ, Sclauorum & Gottorum Regi, Duci in Schlesuuick, Holsatia, Stormarn & Ditmarschen, Comiti in Oldenburgo & Delmenhorst, Domino suo Clementissimo.

DOmine ne proiicias me in tempore senectutis cum defecerit uirtus mea, ne derelinquas me.

Quia inimici mei locuti sunt contra me, & qui obseruant animam meam consilium fecerunt in unum.

Dicentes, Deus dereliquit eum, persequimini & comprehendite eum, quia non est qui eripiat.

HAEC EST ECCLEsiæ ſeneſcentis oratio, Vere ad hæc noſtra tempora pertinens, quæ altæ pijs mentibus infigenda & ſepe his miſerrimis tēporibus repetenda ac ad fiduis precibus & gemitibus accendēda eſt. Quia enim Eccleſia ut ſancta & pia mater iam ſeneſcens, ingentibus tot ſeculorum erumnis & calamitatibus fracta & debilitata, Videt poſtremis temporibus non fore eas uires ſui corporis in ſenecta, quę olim in iuuenta, patrum nempe, prophetarum, & Apoſtolorum tempore, quæcꝫ in primitiua Eccleſia fuere, Rariora fore propter hominum ſcelera & impietatem dona ſpiritus ſancti, non eam fidem, timorem & amorem Dei, nō eā patientiā in adflictionibus

non eam constantiam in confes-
sione, non tantum studium &
amorem uerbi Dei, non ita ar-
dentem inuocationem, spem, di
lectionem, ac omnia, ut in effœ-
to corpore, fore languidiora, at-
que ideo ad iudicium & conspe-
ctum Dei exhorrescit & timet,
ne in æternas pœnas, propter
hos terros senectutis morbos ab
ijciatur, ne â Deo tanquam spon
so & marito deseratur, ideo orat,
Domine ne proijcias me, in tem
pore senectutis, cum defecerit
uirtus mea, ne derelinquas me.

Hos morbos, cum omnes pij
in hac senecta Ecclesię uideant,
& singuli in sese ipsi sentiant ac
experiantur, ideo hæc tanta ma-
la agnoscamus & deploremus,
ac toto pectore cum tota Eccle-

ſia Dei, ſinguli quottidie precemur,ne propter hos ſenectutis languores & alia peccata ac triſtia mala, Deus nos abijciat, ne deſerat,ſed ſpiritu ſancto & uerbo ſuo ſanet, recreet & uſq; ad glorioſum illum aduentum liberatoris & Domini noſtri Ieſu Chriſti filij ſui Eccleſiam ac omnia eius membra ſuſtentet. Hæc eſt prior precationis pars.

Sed & altera hiſce temporibus in primis eſt neceſſaria, qua Eccleſia in ſenecta, deſtituta omnibus opibus,uiribus et pręſidijs humanis, Videns poſtremis tēporibus Satanam ac Tyrannos horr biliter in ſe graſſaturos, petit à Deo defenſionem.

Eccleſia enim De', quanq;

ab

ab initio mundi,furoribus Dia-
boli & Tyrannorum, tanquã na
uis in mari fœdis procellis,ſem-
per expoſita fuerit,tamẽ teſtatur
hic propheta, ac multis in locis
ſacra ſcriptura,poſtremis tempo
ribus ſęuiores tempeſtates quaſ-
ſaturas Eccleſiam ſicuti hæc prę
ſentia tempora oſtendunt.

Prędicit autem propheta,Dia
bolum ac hoſtes Dei, duabus
machinis oppugnaturos & con
cuſſuros eſſe Eccleſiam ſeneſcen
tem,falſa doctrina & impijs cul-
tibus,Deinde aperta ui & graſſa
tione, & hæc mala, in poſtrema
ætate Eccleſiæ,quam ſuperiori-
bus ſeculis fore acerbiora & ma
gis dura.

Nam cum ait,Inimici mei lo
cuti ſunt contra me, ſignificat

eos qui titulum & nomen Eccle
siç sibi solis, sed falso arrogant, et
ad gubernacula Ecclesiç sedent,
fore acerbissimos hostes Eccle-
siæ Dei, qui corrupturi & dam-
naturi ueram doctrinam, com-
mentitiã & falsos cultus propo
nent populis, quç sua impia dog
mata et cultus idolatricos, ut tue
ri & adserere, ac pios doctores
tollere & interficere possint, ostẽ
dit tales sanguinarios multas &
uarias technas excogitaturos,
quibus ad delendã uerã Doctri
nam, potentum animos permo-
uere & inflammare conabuntur,
quesituros uarias furoris & cru-
delitatis suæ exercendæ occasio
nes, quas ubi inuenerint tũ aper
ta ui & armis grassaturos in pi-
os, ideo addit.

Qui

Qui obſeruant animam meam, conſilium fecerunt in unum.

Dicentes Deus dereliquit eum, perſequimini & comprehendite eum, quia non eſt qui eripiat.

Ita in hac oratione propheta uoluit depingere imaginem ſeneſcentis Eccleſię, & quæ ipſius fortuna futura eſſet, in extrema ſenecta.

Hebrei Ciconiam autem, Chaſidah uocant, qua uoce natura auis ſimul propriiſsime & pulcherrime exprimitur.

Indidit enim Deus huic aui hanc ϛόργην, ut parentibus confectis ſenio, in renutriendo, fouendo, & defenſione mutuam uicem rependat. Quin etiam in uolatu alis & humeris ſuis parentes uehere & geſtare dicuntur, unde & apud ueteres pieta-

tis symbolum ciconia fuit, & ab Hebreis dulcissimo nomine, quasi pia & erga parentes misericors Chasidah appellatur.

Hanc igitur Chasidæ naturam imitemur, sicuti scriptura sępe animantium naturas ideo ob oculos proponit, & cogitent singula membra Ecclesiæ, & in primis illi, quibus imperia & gubernacula rerũ cõmendauit Deus, se debere in hac ultima senecta pię matri renutricia, & aduersus Tyrannorum furores defensionem, prebeant ei iam exulanti & adflictæ hospitia, defendant pios doctores, excitent bonarũ & ad hanc uitam maxime necessariarum artium studia, studeãt retinere & propagare etiã ad posteros ueram & salutarem doctrinam

nam, & ueros cultus Dei, & piã ac honestam disciplinam, Existiment hæc officia uere esse summa, imperijs & rebuspublicis, & toti mortalium generi, cum ad presentem, tum ad æternam uitam maxime necessaria, & hæc sola esse firma & perpetua imperiorum fundamenta et prȩsidia, ipsiq; Deo gratissima, sicut sapientissimus regum ait, Misericordiam & ueritatem para quæ custodiant regem, & 1. Reg. 2. Glorificantes me glorificabo.

Magnum decus Dauidis tum apud suos, tum exteros reges & nationes, fuerunt tot insignes uictoriæ partȩ, amplissimȩ opes ex deuictis hostibus cõgestȩ, ingens robur exercitus, & regnũ florentissimum, quȩ maxime ex

petere & admirari homines so-
lent, sed inter hæc tanta ornamē
ta, Dauid illud ducit esse sum-
mum & omnium maximum,
quod eius populi rex est, qui pro
missiones, qui patres, adoptio-
nem, testamentum, arcam fœ-
deris, legē & uerū cultum Dei,
qui prophetas, qui promissiones
de Messia liberatore generis hu-
mani habet.

Gerit itaque magno & in-
fracto animo bella, Constituit,
ornat & amplificat regnum legi
bus, iudicijs, opibus, uiribus &
potentia. Inter illa tamen hæc
precipua illius & summa cura
est, ut uera doctrina de Deo, ue-
rus cultus Dei, qui sub impio re
ge Saule contaminatus & labe-
factus erat, rursus in hoc populo
restituatur. Quare

Quare non tantum ad doctrinam & cultum à Deo traditum, conseruandum, excitat literarū studia, cōstituit Leuitas, Doctores, Musicos & multarum bonarum artiū professores, sed & rex ipse magnus ille bellator, utcūque à Michol uxore & aulicis rideatur, nihil sibi putat pulchrius, laudabilius & decorum magis, quā esse in coetu psallentium & celebrantium Deum, Sæpe audit Doctores cœlestis doctrinæ, Samuelē, Nathan & Gad prophetas, & Sacerdotes Sadoch & Achimelech. Pluris facit illā laudatissimā coronam & Academiam sanctissimorum & doctissimorum hominum, Sacerdotum & Leuitarū, quorum adhuc præclara, de ipsorum excellenti doc

trina, monumenta in psalmis extant, Asaph, Haeman, Ethan filiorum Chore, & aliorum plurimorum summorũ uirorum, & horum doctrinã, congressus & colloquia, quam omnes regias opes, exercitus, gloriam & potẽtiam regni. Itaq; sæpe cum his cõgreditur, & cũ eis de doctrina cœlesti, de uenturo Messia liberatore generis humani confert: imo etiam in illustranda & propagãda uera doctrina Dei cum illis certat, ita ut inter tot sui seculi Prophetas & Doctores, Doctorum & prophetarum summus & summum ornamentum & decus Ecclesiæ & regni Rex ipse fuerit.

Hunc regis animum, studium & amorem, erga Ecclesiã doctores

tores & doctrinam cœleſtē, ipſius pſalmi proprijſsime exprimunt, Ac uoluit Deus hunc tantum regem, & quidem bellatorem maximum, ut in illuſtri perſona, illuſtre exemplum, omnibus regibus & principibus ad omnem ætatem proponi, ut ſui officij commonefierent.

Deplorāda autem quorundā regum & principum horum tēporum impietas & immanitas eſt, qui etſi Eccleſię membra eſſe uelint & matris ſeneſcentis morbos agnoſcant, tamen ut ἄστοργοι non mouentur ipſius malis, nō ſtudent ea ſanare, Sed faſcinati impijs Eccleſiæ Cainicæ opinionibus, Veram matrem cum liberis ſuis delere conātur pia membra Eccleſiæ trucidant & horri-

biliter

biliter matrē lacerāt, Quæ mala Ecclesia in senectute sua exoritura prȩuidit, cū, ut supra dictū est, in precatiõe sua hostiū uocȩ utēs, ait, Persequimini & cõprehēdite eū quia nõ est qui eripiat.

Qanquam autem gentes tumultuentur: populi meditentur: Reges insurgant & principes confœderentur aduersus DOMINVM & aduersus Christum eius, tamē subinde quosdā ex regibus, principibus, gentibus et populis excitat Deus, qui Ecclesiam & eius ministros ac pios tueantur ac foueant sicuti Esa. 60. promittit Deus cum ait. Eris derelicta et odio habita, & tamen suges lac gentium, & mamilla Regum lactaberis.

Laudandi igitur modis omnibus reges & principes sunt,

& eorum uoluntas & conatus ab omnibus pijs excitandus & adiuuandus est, qui in hac senecta Ecclesiam adflictam, exulantem & miserrime laceratam, student ex his tantis malis eripere, eam fouere & conseruare, et qui ei mamillas prebent.

Inter quos laudatissimos principes, Serenissime Rex, cum tuum studium erga ueram Ecclesiam Dei & pios Doctores, maximis beneficijs ualde sit conspicuum & illustre, ad alendã & accendendam hanc tam præclarã ac piam uoluntatem tuam, Regis maximi et prophetæ summi: poemata & carmina sanctissima & celeberrima, tibi regi summo & ueram pietatem amplectenti & magno studio fouenti dedicare uolui. Si

Si enim unquam diligenti Psalmorum lectione opus fuit pijs mentibus, certe his nostris tristissimis & turbulentissimis temporibus maxime opus est, ut in his tot & tantis calamitatibus, confusionibus, ruinis imperiorum, mœsta et adflicta corda, inde certã leuationem & pręsidium capiant, & huc tanquã naufragium timentes, ueluti ad sacram anchoram confugiant.

Vetus enim & uerissime dictum est, psalmos esse tribulatorum solatia.

Cum igitur Typographus psalterium iuxta ueterem trãslationẽ, toties iam hic excussum, recudere & iterum edere statuisset, etsi iam multorum luculentę uersiones extent, quibus pij feliciter

liciter & magno cum fructu uti possunt, tamē, quia uetus translatio multis seculis recepta, in Ecclesijs & uulgo usitatissima, ualde tamen iniuria tot seculorum, ut omnia longa uetustas destruit, & saxo longa senecta nocet, sicut poëta ait, contaminata est, rogatus à Typographo: cum aliorum uersionibus, adhibitis etiam ad hunc laborem aliquot pijs & Hebraice lingue doctis uiris, hanc contuli, & quo ad eius fieri potuit, dedimus operam, ne à ueteri & usitata recederemus.

Addidimus quoq; argumenta & breuissimas annotationes, quæ non parum lucis legentibus afferent.

Multum autem & ceterorū

Doctis-

Doctiſsimorum uirorũ uerſiones quæ extant, & in primis germanica D. Doctoris Martini Lutheri ſanctæ & piæ memoriȩ patris noſtri, & latina trãſlatio. Reuerendi uiri D. Doctoris Iohannis Bugenhagij Pomerani præceptoris noſtri obſeruandi & cariſsimi, nos adiuuerunt, quam in Academia Haffnienſi ueſtre Sereniss: Maieſtatis regno ſcripſit.

Quam uero multa in ueteri uerſione fuerint aliena à uera ſententia, quam in multis locis ſententiæ diſtractæ, cõfuſæ, corruptæ, quã multa obſcura, ambigua, intelligit is, qui hoc exemplar cũ ueteribus cõferet, ut non modo ridendi, ſed execrãdi modis omnibus ſint illi: qui ſuperiori anno

ri anno in concilio Tridentino decretũ fecerunt, non esse alia uersione sacrorum librorũ, quã uulgata utendum, cum illa in plusquam sexcentis aut mille locis sit corrupta & deprauata, & præceptum sit ut de fontibus Israel benedicamus domino, nusquam autem puriores & liquidi magis fontes doctrinæ celestis sunt, quam in illis ipsis linguis, quibus sacras literas orbi terrarũ initio tradi & reuelari uoluit Deus, & multis seculis semper in Ecclesia usitatum fuit, ut si qua ambiguitas aut obscuritas incideret, semper Hebraica aut Græca lingua, fontes ipsi consulerentur, quos illi hoc tempore nobis, ut olim Philistini Isaac et seruis illius, puteos ab Abrahã

effossos

effossos inuidentes, suo humana
rum traditionum cœno obstrue
re & obturare conantur.

Postremo precamur toto pe-
ctore æternum patrem Domini
nostri IESV CHRISTI.
ut omnium regum principum
& populorum animos, ad piam
& Ecclesiæ Christi salutarem cō
cordiam flectat, ne Satan genere
humano ad imaginem Dei et ad
æternam uitam condito ad suos
tetros furores, blasphemias, Ido
latrias, bella, cædes, libidines &
uastationes imperiorum, sicuti
hoc tempore cepit, tam fœde
abutatur, Amen.

Sereniss: Maie: Vestræ.
Addictissimus.
Georgius Maior
Doctor.

Correctorium.

Psal. 31.

Discrimen ueræ spei, & spei car
nalis.

Psal. 55.

Et iniustitia in medio eius.

Psal. 68.

Dominus est dominus educens
ex morte.

Psal 78.

Toties exacerbauerunt eum in
deserto.

LIBER PSAL-MORVM.

I.

Commendat studium uerbi Dei & discernit ueram Ecclesiam a falsa.

EATVS uir qui nō abijt in cōsilio impiorum, & in uia peccatorum nō stetit, & in cathetra derisorum non sedit.

Sed in lege DOMINI uoluptas eius, & in lege eius meditabitur die ac nocte.

Et erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo. Et foliū eius nō defluet, & omnia quæcunq; faciet prosperabuntur.

I. Descriptio ueræ Ecclesiæ, quæ amplectitur uerbum dei & ei aligata est, & hæc discernitur â ceteris sectis que habent cōmentitiā doctrinam sine uerbo dei.

II. Consolatio & collatio successuum & fructuū utriusque Ecclesiæ.

III. Antithesis falsæ Ecclesiæ. Psal. v.

NOn ſic impij, Sed tanquam puluis, quem proijcit uentus.

Ideo non conſiſtent impij in iudicio, neq; peccatores in concilio iuſtorum.

Epiphonema.

Quoniam nouit DOMINVS uiam iuſtorum, & iter impiorum peribit.

II.

Prophetia & conſolatio de regno Chriſti propagando inuitis poteſtatibus aëris. Continet autem hiſtoriam paſsionis Chriſti ſicuti Acto. iiij. Apoſtoli interpretātur, & deſcriptionem perſecutiōis Eccleſiæ omnium temporum, Prædicit uero interituros omnes quotquot hunc regem perſecuti fuerint. Beatos autem fore qui eum adorauerint & coluerint.

I. Increpatio hoſtiū Chriſti & Eccleſiæ.

QVare fremuerūt gentes, & populi meditati ſunt inania?

Aſtiterunt reges terræ, & principes conuenerunt in unum, aduerſus DOMINVM, & aduerſus Chriſtum eius.

Dirum

Dirumpamus uincula eorum, & proijciamus à nobis iugum ipsorum. Mimesis.

Quí habitat in cœlis ridebit,& Dominus subsanabit eos. Cōminatio

Tunc loquetur ad eos in ira sua, et in furore suo cōturbabit eos.

EGo autem constitui regem meū super Zion montem sanctum meum. II. Christus Rex Ecclesiæ.

Prædicabo de decreto,quod DOminus dixit ad me, Filius meus es tu, ego hodie genui te. III. Christus sacerdos & deus.

Postula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam,& possessionem tuam terminos terræ. IIII. Regnum Christi etiam in gentes.

Conteres eos uirga ferrea,& tanquam uas figuli cōfringes eos.

ET nunc reges intelligite, erudimini qui iudicatis terram. V. Sceptrum uerbum.

Seruite DOMINO in timore, & exultate ei cum tremore. VI. Exhortatio ut hunc sacerdotem audiant & huic regi obediant.

Osculamini filium, nequādo irascatur ,& pereatis in uia, Quia

Epiphonema & fructus regni huius.

exardescet in breui ira eius, Beati omnes qui cõfidunt in eo.

III.

Precatio & cõsolatio in aduersitatibus, cum uidemur abiecti a Deo. Sicuti enim Dauidem pulsum regno credentem & inuocantem exaudit & adiuuat deus, ita & nos in fide inuocantes seruabit.

Psalmus Dauid cum fugeret à facie Absalon Filij sui.

I. Orditur a querela & tristi gemitu.

DOMINE, quid multiplicati sunt, qui tribulãt me, multi insurgunt aduersum me?

Multi dicunt animæ meæ, non est salus ipsi in Deo, Sela.

II. Antithesis

Tu autem DOMINE protector meus es, gloria mea, et exaltans caput meum.

III. Precatio & Consolatio.

Voce mea ad DOMINVM clamaui, & exaudiuit me de monte sancto suo, Sela.

A suo Exemplo.

Ego dormiui & soporatus sum & exurrexi, quia DOMINVS sustentauit me.

Non

Non timebo multa millia popu- IIII.
li circundantis me. ἐπινί-
Exurge DOMINE, saluum me κιον.
fac Deus meus, Quoniam tu
percusisti omnes aduersantes
mihi in maxilla, dentes impio-
rum contriuisti, V.
Apud DOMINVM est salus, & Antithesis
super populum tuum benedi- cõtra prio
ctio tua, Sela. res uersus.

IIII.

Precatio, etsi Ecclesia adfligitur, tamen est curæ Deo. & mirabiliter iuuatur & cõseruatur, et est consolatio cõtra scandalum fidei, quod iustis mala, impijs uero bona contingunt.

Lamnazeach, Ad præcinendũ in fidibus Psalmus Dauid.

CVm inuoco exaudi me De- I.
us iustitiæ meæ, in tribu- Propositio
latione qui me consola- cum clamo
ris, Miserere mei, & exaudi ora exaudi me.
tionem meam. II.
Filij hominum usquequo gloria Increpatio
mea erit opprobrio? ut quid & Apostro
phe ad con

temptores uerbi. — diligitis uanitatem & quæritis mendacium? Sela.

III. Cõsolatio Adfligit ut glorificet. — Cognoscite quoniam mirabiliter regit DOMINVS sanctum suum, DOMINVS exaudiet me cum clamauero ad eum.

IIII. Hortatur infirmos ad patientiam Ephe. iiij. — Si irascimini, nolite peccare, loquimini in cordibus uestris, & super cubilibus uestris & silete, Sela.

V. Qui uerus cultus Dei — Sacrificate sacrificia iustitiæ, & sperate in DOMINO.

Mimesis. — Multi dicunt, quis ostendet nobis bona? Sed tu leua super nos lumen uultus tui DOMINE.

VI. Antithesis ego te, illi opibus suis lætantur. — Dedisti lætitiã in corde meo, dum illi uino et frumẽto abundant. In pace simul cubo & dormio,

VII. Fides parit pacẽ. Ro v. — Quoniam tu DOMINE solus in spe constituisti me.

V.

Oratio pro Ecclesia hæreditate Dei, ut regatur & defendatur cõtra falsos doct.

Ad præ-

Ad præcinendum pro hæreditatibus, Psalmus Dauid.

VErba mea auribus percipe DOMINE, intellige clamorem meum. I. Propositio Rege & defende Ecclesiam contra impostores. Affectus orantis.

Intende uoci orationis meæ, rex meus & Deus meus, Quoniam ad te orabo.

DOMINE, mane exaudies uocẽ meam, Mane astabo tibi & uidebo. II. Ratio petitionis.

Quoniam non Deus uolens iniquitatem tu es, Neq; habitabit iuxta te malignus.

Neq; permanebunt iniusti ante oculos tuos, Odisti omnes qui operantur iniquitatem. III. Describit impios doctores quos petit deleri.

Perdes qui loquuntur mẽdacium, Virum sanguinum & dolosum abominabitur DOMINVS.

EGo autem in multitudine misericordiæ tuæ introibo in domum tuam, adorabo ad tem- IIII. Antithesis Alij sunt pij doctores.

V. Petit ut pij doctores & Ecclesiæ regãt a Deo uera doctrina.

plum sanctum tuum in timore tuo.

DOMINE deduc me in iustitia tua propter inimicos meos, dirige in cõspectu tuo uiam meã.

VI. Repetit descriptionẽ perniciosorum doctorum, quos petit reprimi, & defendi pios.

Quoniam non est in ore eorum ueritas, cor eorum uanum est, Sepulchrum patens est guttur eorũ, linguis suis dolose agunt.

Iudica illos Deus, ut decidant â cogitationibus suis, secũdum multitudinem impietatum eorum expelle eos, quoniam irritauerunt te.

VII. Consolatio et promissio auxilij.

Et lætentur omnes qui sperant in te, in æternum exultabunt & habitabis in eis, Et gloriabuntur in te omnes qui diligunt nomen tuum.

Quoniam tu benedices iusto, DOMINE ut scuto bona uoluntate tua coronas nos.

VI.

Ardens oratio pro remissiõe peccatorũ

Ad præ-

Ad præcinendum in octo-
chordo, Psalmus Dauid.

I.
Propositio ne perdas miserū peccatorem.

DOMINE, ne in furore tuo arguas me, neq; in ira tua corripias me.
Miserere mei DOMINE, quoniam infirmus sum, Sana me DOMINE, quoniam conturbata sunt ossa mea.
Et anima mea turbata est ualde, sed tu DOMINE quousq; ? πάθος

II.
Prima ratio quia es misericors
Reuertere DOMINE, & eripe animam meam, Saluum me fac propter misericordiam tuam.
II. Ratio ut celebreris.
Quoniam non est in morte qui memor sit tui, in inferno autem quis gratias aget tibi?

III.
Repetit magnitudinem doloris.
Laboraui in gemitu meo, laudabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis stratū meum rigabo.
Tabescit præ tristitia facies mea & inueterauit dum omnes tribulant me.

IIII. Consolatio & Gratiarum actio & simul exemplũ propositum iuuari et exaudiri pios

Discedite à me omnes qui operamini iniquitatem, quoniam exaudiuit DOMINVS uocem fletus mei,

Exaudiuit DOMINVS deprecationem meam, DOMINVS orationem meam suscepit.

Erubescant & conturbentur uehementer omnes inimici mei, conuertantur & erubescant ualde uelociter.

VII.

Oratio contra Sycophantas & hostes Eccesiœ & piorum.

Sigaion, Innocentia Dauidis quã cantauit Domino, propter uerba Chusi Filij Iemini.

I. Propositio peto liberari.

II. Rationes Quia periculum est prope.

DOMINE Deus meus in te speraui, saluum me fac ex omnibus persequentibus me, & libera me.

Nequãdo rapiant, ut leo animam meam, & lanient, dum non est qui eripiat.

Domi-

DOMINE Deus meus si feci istud, si est iniquitas in manibus meis. II. Quia sum innocens.

Si reddidi malum, pacem habenti erga me, Si spoliaui inimicum meum sine causa. Inficiatio.

Persequatur inimicus animã meã, & comprehendat & conculcet in terra uitam meam, & gloriam meam in puluerem deducat. Concessio.

EXurge DOMINE in ira tua, & exaltare contra furores inimicorũ meorũ, & restitue mihi iudicium quod commendasti. III. Ratio ut colligatur Ecclesia dispersa.

Vt synagoga populorum circundet te, Et propter hanc in altũ regredere.

DOMINVS iudicat populos, Iudica me DOMINE secundũ iustitiam meam, & secundum innocentiam meam. Iustitia bonæ conscientiæ.

Consumatur quæso nequitia peccatorum, et dirige iustum, scru- Iere. xvij. I. Para. xxviij.

tans corda et renes Deus iustus.

III. Cõsolatio

Adiutorium meum à domino, qui saluos facit rectos corde.

Deus iudex iustus, & Deus qui minatur per singulos dies,

IIII. Cõminatio qua hortatur impios ad pœnitentiam. a ad perdendum.

NIsi cõuersi fueritis gladium suũ uibrauit, arcum suum tetendit & parauit illum.

Et sibi parauit tela mortis, sagittas suas a contra persequentes parauit.

Isa. lix. Hiob. xv. Absalon.

Ecce parturit iniustitiam, cõcepit dolorem et pariet mendacium.

Foueam fodit & effodit eam, & incidit in foueam quam fecit

Conuertetur labor eius in caput eius, & in uerticem ipsius iniquitas eius descendet.

V. Gratiarum actio pro liberatione.

Confitebor DOMINO secundũ iustitiam eius, & psallam nomini DOMINI altißimi.

VIII.

Gratiarum actio est, & uaticinium de liberatione & gloria æterna Ecclesiæ.

Ad

Ad præcinendum, pro torcularibus Psalmus Dauid.

DOMINE Dominus noster quam admirabile est nomen tuum in uniuersa terra, quæ dat laudem tuam supra cœlos.

Ex ore infantium & lactentium perfecisti robur propter inimicos tuos, ut destruas inimicum & ultorem.

Quoniam uidebo cœlos tuos, opera digitorum tuorum, Lunam & stellas, quæ tu fundasti.

Quid est homo, quod memor es eius? aut Filius hominis, quod uisitas eum?

Siuisti eũ paulisper indigere Deo, Sed gloria & honore coronabis eum.

Constitues eum super opera manuum tuarum, Omnia subiecisti sub pedibus eius.

Oues & Boues uniuersos, insuper

I. Propositio Ago gratias q patefecisti te generi humano.

II. Descriptio Ecclesiæ.

III. Effectus regni Dei uidere cœlos æternos

IIII. Collatio presentis miseriæ & futuræ gloriæ. Ebre. ij.

V. Descriptio gloriæ & Dominij Christi & Ecclesiæ. i Cor. xv.

& pecora campi.

Volucres cœli & pisces maris, & quæ perambulāt semitas maris.

VI. Gratiarum actio. DOMINE Dominus noster, quā admirabile est nomen tuum in uniuersa terra?

IX.

Gratiarum actio pro deletis hostibus, et exemplum Ecclesiam similiter liberari.

Ad præcinendū, Almuth Laben, pro speciosa iuuentute, Psalmus Dauid.

I. Propositio Gratias ago tibi. CONfitebor tibi DOMINE in toto corde meo, narrabo oīa mirabilia tua.

Lætabor & exultabo in te, psallam nomini tuo altissime.

II. Ratio prima. Quod conuertis inimicos meos retrorsum, infirmabuntur & peribunt à facie tua.

Secunda ratio. Quoniam fecisti iudicium meum & causam meam, Sedisti super thronum, qui iudicas iustitiam.

Increpasti gentes et perdidisti impium,

pium, nomen eorum deleuisti in æternū, & in seculum seculi.
Inimici defecerūt frameæ, in perpetuum, & ciuitates destruxisti, Perijt memoria eorū cum ipsis.
DOMINVS autem in æternū permanet, Parauit ad iudicium thronum suum. III. Antithesis hostes perire, Ecclesia manet.
Et ipse iudicabit orbem terræ in iusticia, iudicabit populos in rectitudine.
Et factus est DOMINVS refugium pauperi, refugium in oportunitatibus in tribulatione. IIII. Consolatio et ꝓmissio
Et sperabunt in te qui nouerunt nomen tuum: quoniam non dereliquisti quærentes te DOMINE. V. Adhortatio ad fidē & spem.
Psallite DOMINO qui habitat in Zion, anunctiate inter gentes studia eius. VI. Concludit per gratiarum actionem.
Quoniā requirens saguinem eorum, recordatus est, non est oblitus clamorem pauperum,

Misere

VII. Precatio. Miſerere mei DOMINE, uide adflictionem meam de inimicis meis, Qui exaltas me de portis mortis.

VIII. Cur petat liberari. Propterea anunctiabo omnes laudationes tuas in portis Filiæ Zion, exultabo in ſalutari tuo.

IX. Promiſsio Demerſæ ſunt gentes in fouea quam fecerunt, In laqueo iſto quem abſconderunt comprehenſus eſt pes eorum.

a. meditatione ſcilicet uerbi, non ui aut gladio. Cognoſcetur DOMINVS iudicia faciens, in operibus manuum ſuarum comprehenſus eſt impius, [a] meditatione, Sela.

X. Cõminatio Conuertantur impij in infernum omnes gentes quæ obliuiſcuntur DEVM.

Quoniam non in perpetuum obliuio erit pauperis, ſpes pauperum non peribit in æternum.

XI. Precatio. Exurge DOMINE, non confortetur homo, iudicentur gentes in conſpectu tuo.

Conſti

Constitue DOMINE legislatorem super eos, ut sciant gentes quoniam homines sunt, Sela.

X.

Argu: Est petitio defensionis aduersus Tyrannos, Epicureos & hypocritas, & eorum socios, qui conantur delere Ecclesiam dei, & uera Ecclesiæ membra, & non solum manifesta uigrassantur sed etiam astutissime insidiantur eis & uarias fraudes serunt, ut Saul ui & dolis Dauidem oppugnabat.

VT quid DOMINE recessisti longe, occultas te in tempore tribulationis? I Querela.

Cum superbit impius, persecutionem patitur pauper, comprehenduntur in consilijs quæ cogitant. II. Hypotyposis Tyrannorum.

Quoniam gloriatur impius in desyderijs animæ suæ, & auarus benedicens sibi, blasphemat DOMINVM, Arrogans. Auarus. Blasphemus.

Impius præ superbia iræ suæ non quæret, Non est Deus sunt omnes cogitationes eius. Superbus. Impius.

Inqui

Scelestus. Inquinatæ sunt uiæ illius in omni tempore, Auferuntur iudicia tua à facie eius, contra omnes inimicos suos inflatus est.
Confidens.

Securus. Dixit enim in corde suo, non mouebor à generatione in generationẽ, quoniã ero sine malo.

Falsa dogmata sperg ens Ro. iij Cuius os maledictione plenum est, & amaritudine & dolo, sub lingua eius labor & dolor.

Sedet in insidijs atriorum, in occultis, ut interficiat innocẽtem, Oculi eius in pauperem intenti sunt.
Crudelis.

Insidiator. Insidiatur in abscondito, quasi leo in spelunca, Insidiatur ut rapiat pauperem, rapiet pauperem, dum attrahit eum laqueo suo.

Et conteret, inclinabit & prosternet in fortitudine sua pauperes.

Dixit enim in corde suo, oblitus est Deus, abscondit faciẽ suam, non uidebit in æternum.

Exurge

EXurge DOMINE Deus, & ex altetur manus tua, ne obliuiscaris pauperum. III. Petitio defensionis.

Propter quid irritauit impius DEVM? Dixit enim in corde suo, non requires. Ratio petitionis ut tuam gloriam asseras.

Vides, quoniã tu laborẽ & dolorẽ consideras, ut tradas eos in manus tuas, Tibi derelictus est pauper orphano tu eris adiutor. IIII. Promissio liberationis.

Contere brachium impij & maligni, quæretur impietas illius & non inuenietur.

DOMINVS regnabit in æternum, & in seculum seculi, peribunt gentes de terra illius. V. Repetitio promissionis.

Desiderium pauperum exaudisti. DOMINE, cõfirmasti cor eorum quod attendat auris tua.

Vt iudices pupillo & oppresso, ut non apponat ultra magnificare se homo super terram.

XI.

Consolatio cõtra furores aduersariorũ.

Ad præ-

Adpræcinendum, Psalmus Dauid.

I. Exordium quo exemplum fidei proponit.

IN DOMINO confido, quomodo dicitis animæ meæ, Transmigra in montem sicut passer?

II. Querela qua enumerantur iniuriæ hostiū. Corruperunt ueram doctrinam.

Quoniam ecce impij intenderunt arcum, parauerunt sagittas suas super neruum, ut sagittent, in obscuro, rectos corde.

Quoniam fundamenta destruxerunt, iustus quid faceret?

III. Antithesis Attamen a Domino iuuantur pij.

DOMINVS in templo sancto suo, DOMINVS in cœlo sedes eius, Oculi eius aspiciunt, palpebrę eius probabunt filios hominum.

DOMINVS iustum probat, & impium, & diligentem iniquitatem odit anima ipsius.

IIII. Minatur pœnam impijs.

Pluet super impios laqueos, ignē, & sulphur, & Spiritus procellarum pars calicis eorum.

Promissio. Quoniam iustus DOMINVS & iusti-

iustitias dilexit, quia æquitatem uiderunt uultus eorum.

XII.

Querela est de corruptelis doctrinæ & precatio ut Deus restituat doctrinæ puritatem, repressis impostoribus:

Ad præcinēdū, super Octochordo, Psalmus Dauid.

I. Propositio respice Ecclesiam.

SAluum fac DOMINE, quoniam defecit sanctus, quoniam diminuti sunt fideles inter filios hominum.

II. Ratio prima.

Vana loquuti sunt unusquisq; ad proximum suum, labio adulationum ex corde & corde locuti sunt.

Ratio secūda, qa corrumpuut doctrinam.

Disperdat DOMINVS uniuersa labia adulationum, & linguam magniloquam.

imprecatio.

Qui dixerunt, linguam nostram magnificabimus, labia nostra à nobis sunt, quis noster DOMINVS est?

III. Promissio

Propter miseriam inopum & gemitum

de conservatione uerbi. Encomium uerbi Dei.

mitum pauperum, nunc exurgam, dicit DOMINVS, Ponã salutare, fiducialiter loquetur ei.
Eloquia DOMINI eloquia munda, argentum igne examinatũ in uase testaceo, purgatũ septies.

IIII. Promissio de pijs doctorib. seruandis.

Tu DOMINE seruabis eos, & custodies nos à generatione hac in æternum.
Vndiq; impij ambulant, cum exaltantur tam uiles, inter filios hominum. XIII.

Precatio pro liberatione.

Ad præcinendum, Psalmus Dauid.

I. Orditur a tristi querela differri auxilium.

VSquequo DOMINE obliuisceris mei in perpetuum? Vsquequo abscondis faciem tuam à me?
Quam diu ponam consilia in anima mea, dolorẽ in corde meo per diem? Vsquequo exaltabitur inimicus meus super me?

Respi-

Respice & exaudi me DOMINE Deus meus, Illumina occulos meos ne obdormiã in morte, Ne dicat inimicus meus, prçualui, Qui tribulant me, exultabunt, si motus fuero.

II. Precatio ut reddatur uita & lætitia.

III. Ratio ut tu glorificeris nõ inimici.

Ego autẽ in misericordia tua speraui, Exultabit cor meum in salutari tuo, cantabo DOMINO quoniam bona tribuit mihi.

IIII. Consolatio

V. Gratiarum actio.

XIIII.

Contio pœnitentiæ, Arguit omnes homines peccati, & non agnoscentibus naturæ prauitatem, denunciat pœnas, Pios uero petentes remissiõem cõsolatur.

Ad præcinendum Psalmus Dauid.

DIXIT insipiens in corde suo, non est Deus, Corrupti sunt & abominabiles facti sunt in studijs suis, non est qui faciat bonum.

I. Narratio impietatis & corruptionis humanæ naturæ. Infra. 53.

DOMINVS de cœlo prospexit super filios hominum, ut uideat, an sit intelligens aut requirens DEVM. Omnes

Ro. iij Omnes declinauerunt, simul inuti
les facti sunt, non est qui faciat
bonum, ne unus quidem

II. Discernit impios ab Ecclesia Dei.

NOnne cognoscent omnes qui
operantur iniquitatem, qui de-
uorant plebem meam, deuorāt
sicut panem, DOMINVM nō
inuocauerunt.

III. Cōsolatio Deum adesse pijs

Illic trepidauerunt timore, Sed
Dominus In generatione iusto
rum est.

Altera consolatio.

Consilium inopis confudistis, Sed
DOMINVS spes eius est.

IIII. Prophetia de ueuturo Messia & ęterno eius regno.

QVIS dabit ex Zion salutare
Israhel? Cum auerterit DOMI
NVS captiuitatem plebis suæ,
exultabit Iacob & lætabitur
Israel.

XV.

Docet Psalmus quæ opera placeāt Deo,
& qui sint uera & uiua mēbra Eccle-
siæ Dei.

Psalmus Dauid.

DOMI-

DOMINE quis habitabit in tabernaculo tuo. Aut quis requiescet in monte sancto tuo. Narratio. Opera primæ tabulæ.

I. Fides.

Qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam, Et loquitur ueritatem in corde suo.

II. Verus cultus.

Qui non defraudauit lingua sua, Nec fecit proximo suo malum & conuicium non fecit proximo suo.

III. Vera doctrina.

II. Opera secundæ tabulæ

In cuius cõspectu malinguus contemptus est, timentes autem DOMINUM glorificat, Qui iurat proximo & non decipit.

Qui pecuniam, suam non dedit ad usuram, & munera super innocentem non accepit, Qui facit hæc, nõ mouebitur in æternũ. Conclusio.

XVI.

Prophetia de passioue & resurrectione Christi.

Michtam, Aureum.

Dauidis.

I. Petitio.

COnſerua me Domine, quoniam ſperaui in te, Dixi, DOMINO, Deus meus es tu, propter te non eſt mihi bene.

Querela ad fligor, ſed ꝑ ſanctis, quos dili go.

Sanctis qui ſunt in terra, & admirabilibus, omnis uoluptas mea in eis.

III. Antitheſis qui me non ſequuntur horum cul tus damno, & pro eis non oro.

Sed multiplicātur dolores eorum qui ad alium accelerauerunt, Non libabo libamina eorum de ſanguine, nec aſſumam nomen eorum per labia mea.

IIII. Fructus paſſionis Chriſti, frui cũ Chriſto æterna gloria.

DOMINVS pars hæreditatis meæ & calicis mei, tu es qui ſuſtentas hæreditatem meam.

Funes ceciderunt mihi in amœnis, etenim hæreditas præclara eſt mihi.

V. Prophetia de reſurrectione Chriſti. Acto. 2.

BEnedicam DOMINVM, qui conſuluit mihi, inſuper & nocte increpuerunt me renes mei.

Poſui DOMINVM in conſpectu

ctu meo semper, quoniam a dextris est mihi, ne commo-
uear.

Propter hoc lætatum est cor me-
um, & exultauit lingua mea,
insuper & caro mea requie-
scet in spe.

(lingua) in Heb: gloria lingua e-nim glo-rificatur Deus.

Quoniam non derelinques ani-
mam meam in inferno, nec da
bis sanctum tuum uidere cor-
ruptionem.

Notas mihi fecisti uias uitæ, ad
implens læticia uultum tuum,
delectationes in dextera tua in
perpetuum.

VI. Repetitur fructus pas-sionis Chri-sti, frui æ-terna læti-tia & con-spectu Dei.

XVII.

Grat ne aberret a uera doctrina & ut de-fendatur contra Tyrannos & impios doctores qui delere ueram doctrinam co-nantur, & stabiliunt errores, quibus extinguitur uera dei notitia.

Oratio Dauidis.

I. Precatio: exaudi tuam iu-stam cau-sam, confer-ua me in pu-ritate do-ctrinæ.

EXaudi DOMINE iustiti-
am intende deprecatio-
ni meæ, Auribus perci-

pe orationem meam, non in labijs dolosis.

De uultu tuo iudicium meum prodeat, oculi tui uideant æquitatem.

Probasti cor meum & uisitasti nocte, igni me examinasti, & non est iuuenta in me iniquitas, Statui ut non transgrediatur os meum.

Ab operibus hominum, in uerbo labiorum tuorum, ego obseruaui uias latronis.

Sustenta gressus meos in semitis tuis, ut non moueantur uestigia mea.

Ego clamaui ad te, quoniam exaudies me Deus, Inclina aurē tuam mihi, & exaudi uerba mea.

II. Altera precatio ut Ecclesia defendatur contra Tyrannos & impios doctores.

MIrifica misericordias tuas, qui saluos facis sperantes in te, a resistentibus dexteræ tuæ.

Custodi me ut pupillam oculi,

Sub

Sub umbra alarum tuarum protege me
A facie impiorum qui me afflixerunt, & inimicorum meorum, qui animam meam circundederunt.
Pingues eorum concluserunt, os eorum locutum est superbiam.
In greßibus nostris nunc circundederunt me, oculos suos statuerunt ut prosternant nos, in terram.
Sicut Leo paratus ad prædam, & sicut catulus leonis habitans in abditis.

III. Repetitur precatio. Hebre. x. Horrendum est incidere in manus Dei. Antithesis impij p̄sentia, Ecclesia æterna bona quærit & expectat.

EXurge DOMINE, præueni eum & humilia eum, eripe animam meam ab impio, framea tua.
Ab uiris manus tuæ DOMINE a uiris huius seculi, portio eorum in uita, & thesauris tuis implebis uentrem eorum, saturabuntur filijs, & reliquias suas relinquent liberis suis.

Consolatio & promissio. Ego autem in iustitia uidebo faciem tuam, Satiabor cum euigilauero ad similitudinē tuā.

XVIII.

Gratiarum actio pro liberatione, Dauid uero gerit typum passionis & uictoriæ Christi, qui liberatus ex morte constituitur caput gentium, i. Ecclesiæ.

II. Reg. xxij.

Ad præcinendum, Psalm. Dauidis serui domini, qui locutus est Domino uerba cantici huius in die qua eripuit eum Dominus, de manu omnium inimicorum eius, et de manu Saul, & dixit.

I. Propositio gratiarum actionis. Diligam te DOMINE fortitudo mea.

DOMINVS rupes mea & propugnaculum meum, & liberator meus, Deus meus, petra mea, & sperabo in eum,

a Scutum. a Protector meus & cornu salutis meæ, & refugium meum.

Laudans inuocabo DOMINVM, & ab

& ab inimicis meis saluus ero.
Circundederunt me dolores mortis & torrentes f iniquitatis conturbauerunt me.
Dolores inferni circundederunt me, præoccupauerunt me laquei mortis.
In tribulatione mea inuocaui DOMINVM, & ad Deum meum clamaui, Et exaudiuit de templo suo uocem meam, et clamor meus in conspectu eius introiuit in aures eius.

II. Narratio qui fuerint dolores.
f (iniquitatis) Belial in Heb.

III. Consolatio & exemplum exaudiri & iuuari pios.

COmmota est & contremuit terra, & fundamenta montium conturbata sunt, & commota sunt, quoniam iratus est ei.
Ascendit fumus in ira eius, & ignis a facie eius exarsit, carbones succensi sunt ab eo.
Inclinauit cœlos & descendit, & caligo sub pedibus eius.
Et uehebatur super Cherubim

IIII. Hypotyposis horribilis tempestatis, & alludit ad tempestatem in monte Sinai, cui cõparat sua pericula.

& uolauit, uolauit super pennas uentorum.

Et posuit tenebras latibulum suum, in circuitu tabernaculi sui, tenebrosam aquam densas nubes.

De fulgore in conspectu eius nubes eius transierunt, grando, & carbones ignis.

Et intonuit de cœlo DOMINVS, & altissimus dedit uocem suã, grando & carbones ignis.

Et misit sagittas suas, & dissipauit eos, fulgura multiplicauit, & conturbauit eos.

Et apparuerunt fontes aquarum, & reuelata sunt fundamenta orbis terrarum, Ab increpatione tua DOMINE ab flatu spiritus iræ tuæ.

V. Hactenus pericula & adflictiones nunc liberationes Dauidis Christi & Ecclesiæ describit.

MIsit de summo & accepit me, & assumpsit me de aquis multis.

Eripuit me de inimicis meis fortissimis,

tiſsimis, & ab ijs qui oderunt me, quoniam confortati ſunt ſuper me.

Præuenerunt me in die afflictio nis meæ, & factus eſt DOMINVS protector meus.

Et eduxit me in latitudinem, ſaluum me fecit, quoniam complacitum fuit ei in me.

Et retribuet mihi DOMINVS ſecundam iuſtitiam meam, & ſecundum puritatem manuum mearum retribuet mihi. iuſtitia bonæ conſcientiæ.

VI. Subijcit rationes cur ſit liberatus.

Quia cuſtodiui uias DOMINI, nec impie geſſi a Deo meo. I.

Quoniam omnia iudicia eius in conſpectu meo, et iuſtitias eius non repuli a me. II.

Et ero immaculatus cum eo, & cuſtodiã me ab iniquitate mea. III.

VII. Promiſſio.

Et retribuet mihi DOMINVS ſecundum iuſtitiam meã, & ſecundum puritatẽ manuũ mearum in cõſpectu oculorũ eius.

VIII. Repetunt rationes liberationis, quia Deus est sanctus Ergo innocentes liberat & contumaces punit.

Cum sancto sanctus eris, & cum
uiro innocente innocens eris,
Et cum electo electus eris, & cum
peruerso peruersus eris.
Quoniam tu populum humilem
saluum facies, & oculos super-
borum humiliabis.
Quoniam tu illuminas lucernam
meam DOMINE, Deus meus,
illumina tenebras meas.

IX. Vnde uictoria & robur, ex uerbo & fide. Promissio.

QVoniam in te perrumpam tur
mam hostium, & in Deo meo
transgrediar murum.
Dei uia impolluta, eloquia DO-
MINI igne examinata, Prote-
ctor est omniũ sperantiũ in se.
Quoniam quis Deus, pręter DO-
MINVM? aut quis fortis, præ-
ter Deum nostrum?
Deus præcinxit me uirtute, & po
suit immaculatam uiam meam.
Qui perfecit pedes meos tanquã
ceruorum, et super excelsa mea
statuens me.

Qui docet manus meas ad prælium, & brachia mea, ut arcum æreum confringam.

ET dedisti mihi scutum salutis tuæ, & dextera tua sustentat me, Et adflictione tua magnificas me.

Adflictiones prodesse.

Dilatasti gressus meos subtus me, & non sunt infirmata uestigia mea.

Persequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non conuertar donec deleuero eos.

Confringam illos, nec poterunt stare, cadēt subtus pedes meos.

Et præcinxisti me uirtute ad bellum, & supplantasti insurgentes in me subtus me.

Et inimicorum meorum dorsum dedisti mihi, & odientes me disperdidisti.

X. Antithesis Ecclesia exauditur, impij abijciuntur.

Clamauerunt, nec erat qui saluos faceret, ad DOMINVM, nec exaudiuit eos.

XI. Prophetia Christus caput Ecclesiæ. Vocatio gentium. XII. Concludit per gratiarum actionem. Rom.xv.

Et comminuam eos ut puluerem ante faciem uenti, ut lutum plateArum delebo cos.

ERipies me de contradictionibus populi, constitues me in caput gentium, Populus quem non noui, seruiet mihi.

Aure audiente obtemperant mihi, Filij alieni mentiti sunt mihi.

Filij alieni inueterati sunt, & trepidauerunt in uinculis suis.

VIuit DOMINVS, & benedictus fortis Deus meus, & exaltetur Deus salutis meæ.

DEVS qui dat uindictas mihi, & subdit populos sub me.

Liberator meus de inimicis meis, Et ab insurgentibus in me exaltabis me, a uiro iniquo eripies me.

Propterea confitebor tibi inter gentes DOMINE, & nomini tuo psalmum dicam.

Magni-

Magnificans salutes regis eius, & faciens misericordiam Christo suo Dauid & semini eius usq; in seculum.

XIX.

Prophetia de Euangelio propagando per totum terrarum orbem, de aduentu Christi & gloriosis eius uictorijs, De efficatia uerbi, quo Deus patefit, & colligitur æterna Ecclesia.

Ad præcinendum, Psalmus Dauid.

I. Prophetia Euangelium spargetur per totum terrarum orbẽ.

COeli enarrant gloriã Dei, & opera manuum eius annunciat firmamẽtum

Dies diei eructat uerbum & nox nocti indicat scientiam.

Non sunt loquelæ neq; sermones quorum non audiantur uoces.

In omnem terram exiuit a sonus eorum, & in fines orbis terræ uerba eorum, Soli posuit tabernaculum in eis.

a Regula, uel amussis Roma, x.

Et ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo, Exultauit

II. De Aduentu Christi, cui in Ecclesia ponitur tentorium ut soli in cœlo.

uit ut gigas ad currendam uiā.
Ab extremo cœlorum egressio eius, Et recursus eius usq; ad extremitates eorum, nec est qui se abscondat a calore eius.

III. De efficatia uerbi et de ministerio Euangelij.

Lex DOMINI immaculata, recreans animas, testimonium DOMINI fidele, sapientiam præstans paruulis.
Mandata DOMINI recta, lætificantia cor, præceptum DOMINI lucidū, illuminans oculos.
Timor DOMINI purus, permanens in seculum seculi, Iudicia DOMINI uera, iustificata simul.
Desiderabilia super aurum & super obrisum multum, & dulciora super mel & fauum.

IIII. Discrimen piorum & impiorum. b Errores.

Etiam seruus tuus admonetur per ea, in custodiendis illis retributio multa.

V. Discrimen peccatorū.

DElicta b quis intelligit? Ab occultis meis, munda me.

Et ab

Et ab contumacibus custodi seruum tuum, ne dominentur mihi, tunc immaculatus ero, & emundabor a delicto maximo.

VI. Petit regi a spiritu sancto ut recte doceat.

Et erunt ut complaceant eloquia oris mei, & meditatio cordis mei in conspectu tuo, DOMINE, adiutor meus, & redemptor meus.

XX.

Oratio pro Magistratu et politico Statu, quæ docet successus in imperijs, fęlicia consilia salutarē gubernationem et uictorias Dei opera et beneficia esse, Et uere iuuari a Deo principes inuocantes ipsum.

Ad præcinendum Psalmus Dauid.

I. Petit defendi & regi Magistratus.

EXaudiat te DOMINVS in die tribulationis, protegat te nomen Dei Iacob.

Mittat tibi auxilium de sancto, & de Zion tueatur te.

Memor sit omnis sacrificij tui, & holo-

holocaustum tuum pingue fiat, Sela.

Tribuat tibi secundum cor tuum, & omne consilium tuũ impleat,

Lętabimur in salutari tuo, & in nomine Dei nostri triumphabimus, Impleat DOMINVS omnes petitiones tuas.

Nunc cognoui, quoniam saluum fecit DOMINVS Christum suum, Exaudiet illum de cœlo sancto suo, dextera eius saluat potenter.

II. Taxatur fiducia humanæ potentiæ & pręcipitur fiducia & inuocatio Dei. Promissio.

HI in curribus et hi in equis, nos autem in nomine DOMINI DEI nostri inuocabimus.

Ipsi prostrati sunt & ceciderunt, nos autem surreximus et erecti sumus.

DOMINE serua, Rex exaudiat nos in die qua inuocauerimus eum.

XXI.

Eiusdem argumenti, Testatur Dei beneficium esse regis gubernationem & defensio-

fensionem, loquitur autem in primis de Christo & eius regno.

Ad præcinendum, Psalmus Dauid. .I Narratio:

DOMINE in uirtute tua lætabitur Rex, & in salutari tuo exultabit uehementer.

Desyderium cordis eius tribuisti ei, et petitionem labiorum eius non negasti ei. Sela.

Quoniam præuenisti eum in benedictionibus bonis, posuisti in capite eius coronam aureã.

Vitam petijt a te, et tribuisti ei longitudinem dierum in seculum, & in seculum seculi.

Magna est gloria eius in salutari tuo, gloriam & magnum decorem impones super eum. II. Prophetia de Christo Gen. xxij.

Quoniam pones eum in benedictionem sempiternam, lætificabis eum gaudio uultus tui.

Quoniam rex sperat in DOMINO,

III.
Hortatur reges ad fidem & inuocationẽ.
IIII.
Comminatio aduersus hostes regis.
V.
Causa cur Deus opem ferat.
VI.
Cur petenda defensio ut per nos celebretur Deus.

NO, Et in misericordia altissimi non commouebitur.

INueniet manus tua omnes inimicos tuos, dextera tua inueniet qui te oderunt.

Pones eos ut clibanum ignis in tempore iræ tuę, DOMINVS in furore suo deglutiet eos, & deuorabit eos ignis.

Fructum eorum de terra perdes & semen eorum a filijs hominum.

Quoniam declinauerunt in te mala cogitauerunt consilia quæ non potuerunt perficere.

Quoniam pones eos in humerũ & neruum tuum tendes contra uultus eorum.

Exaltare DOMINE in fortitudine tua, cantabimus & Psallemus potentiam tuam.

XXII.

Prophetia de passione morte & resurrectione Christi & eius regno.

Ad

Ad præcinendum de cerua matutina, Psalmus Dauid.

DEus Deus meus, quare me dereliquisti? Longe a salute mea abes & a uerbis rugitus mei. I. Orditur a tristi querela. Matthei. xxvij. Marci. xv.

Deus meus clamabo per diem, & non respondes, & etiam nocte, non sileo.

Tu autem sanctus, habitans in laudibus Israel.

In te sperauerunt patres nostri, sperauerunt, & liberasti eos. II. Collatio qua augetur dolor.

Ad te clamauerunt & salui facti sunt, in te sperauerunt, & non sunt confusi.

Ego autem sum uermis, & non homo, opprobrium hominũ & abiectio plebis.

OMnes uidentes me, deriserunt me, aperuerunt labia, & mouerunt caput. III. Narratio ærumnarũ.

a Deuoluat Heb.
Blaſphemę uoces.

IIII.

Exuſcitat fidem cogitatione priorum beneficiorum contra blaſphemias.

a Conqueratur DOMINO, eripiat eum, ſaluum faciat eum, quoniam beneplacitum eſt ei in eo.

Quoniam tu es qui extraxiſti me de uentre, ſpes mea ab uberibus matris meæ.

In te proiectus ſum ex utero, De uentre matris meæ, Deus meus es tu.

Ne diſceſſeris a me, Quoniam tribulatio proxima eſt, quoniam non eſt qui adiuuet.

Congeries miſeriarũ & adflictionum.

Circundederunt me boues multi tauri pingues obſederunt me.

Aperuerunt ſuper me os ſuum, ſicut leo rapiens & rugiens.

Sicut aqua effuſus ſum, & diſperſa ſunt omnia oſſa mea, Factũ eſt cor meum tanquam cærali quieſcens in medio uentris mei.

Aruit tanquam teſta uirtus mea, & lingua mea adhæſit faucibus meis, & in puluerem mortis deduxiſti me.

Quo-

Quoniam circumdederunt me canes, concilium malignantium obſedit me, Foderunt manus meas & pedes meos.

Dinumerauerim omnia oſſa mea ipſi uero conſiderauerunt & inſpexerunt me.

Diuiſerunt ſibi ueſtimenta mea, & ſuper ueſtem meam miſerunt ſortem. Ioh. xix.

V. Precatio qua petit liberationem.

Tu autem DOMINE ne elongeris fortitudo mea, ad defenſionem meam feſtina.

Erue a framea animam meam, & de manu canis unicam meam.

Salua me ex ore leonis, & a cornibus unicornium humilitatem meam.

VI. Gratiarum actio. Iohan. xx.

NArrabo nomen tuum fratribus meis, in medio Eccleſiæ laudabo te.

Qui timetis DOMINVM laudate eum, uniuerſum ſemen Iacob glorificate eum, Timeat eum

at eum omne semen Israel.
Quoniam non spreuit, neque despexit adflictionem pauperis,
Nec auertit faciem suam ab eo,
& cum clamaret ad eum, exaudiuit.

VII. Prophetia de propagatione Euangelij. Heb. ij.

DE te laus mea in Ecclesia magna, Vota mea reddam in conspectu timentium eum.

VIIJ. Effectus Euangelij uita æterna.

Edent pauperes, & saturabuntur, et laudabunt DOMINVM qui requirunt eum, uiuet cor eorum in seculum seculi.

IX. De uocatione gentiū.

Reminiscentur & conuertentur ad DOMINVM, uniuersi fines terræ, Et adorabunt in conspectu eius, uniuersæ familiæ gentium.

X. Ecclesia collecta ex diuitibus & pauperibus.

Quoniam DOMINI est regnum, et ipse dominabitur gentium.
Manducabūt et adorabunt omnes pingues terræ in cōspectu eius, omnes qni iacēt in puluere, & miseram uitam uiuunt.

Et se-

Et semen eius seruiet ipsi, de Domino annunciabitur de generatione in generationem.
Venient, & annunciabunt iustitiam eius, populo qui nascetur, quoniam fecit.

XI. Promissio Ecclesiam mansuram.
XII. Doctrina Ecclesiæ erit de Dei non hominum iustitia.

XXIII.

Gratiarum actio pro nutritione, defensione & gubernatione.

Isa. xl. Iere. xxiij. Ezech. xxiiij. Iohan. x. j. Petri. ij.

Psalmus Dauid.

DOMINVS pastor meus nihil mihi deerit.
In loco pascuæ me collocauit, Super aquam refectionis deduxit me.
Animam meam recreauit, Deduxit me super semitas iustitiæ propter nomen suum.
Nam etsi ambulauero in ualle umbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es, Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.
Parasti in conspectu meo mensam,

I. Narratio. Pascit. Recreat.
II. Docet. Causa impulsiua, benefacne ab impijs blaspheme ris.
Defendit.

III. Repetitur idem alia figura.

sam,aduersus eos qui tribulant me.

Impinguasti oleo caput meum, & calix meus inebrians est.

IIII. Consolatio & promissio.

Et bonitas & misericordia sub sequentur me,omnibus diebus uitæ meæ, Et habitabo in domo DOMINI, in longitudine dierum.

V. Causa finalis,defende me ut seruiam Ecclesiæ.

XXIIII.

Prophetia de Ecclesia Dei colligenda per totum terrarum orbem , & est interpretatio promissionis traditæ Abrahæ In fine hortatur principes,ne sint hostes sed hospites & nutritij Ecclesiæ.

Psalmus Dauid.

I. Christus est caput Ecclesiæ passim collectæ per totum terrarum orbem.

DOMINI est terra & plenitudo eius, orbis terrarum & q habitāt in eo.

Quia ipse super maria fundauit eum,& super flumina præparauit eum.

II. Vbi Ecclesia & qualis populus

Quis ascendet in montem DOMINI ? Aut quis stabit in loco sancto eius?

Inno

Innocens manibus & mundo corde, qui non accepit in uano animam suam, nec iurauit in dolo.

Hic accipiet benedictionem a DOMINO, & iustitiam a Deo salutis suæ. III. Quæ bona a Christo habeat Ecclesia.

Hæc est generatio quærentium eum, quærentium faciem tuam Iacob, Sela. IIII. Definitio Ecclesiæ.

Attollite portæ capita uestra, & eleuamini portæ æternales, & introibit Rex gloriæ. V. Adhortatio ad principes ut patefaciant imperia Christo et Euãgelio.

Quis est iste rex gloriæ? DOMINVS fortis & potens, DOMINVS potens in prælio.

Attollite portæ capita uestra, & eleuamini portæ æternales & introibit rex gloriæ.

Quis est iste rex gloriæ? DOMINVS exercituum ipse est rex gloriæ, Sela. VI. Interrogatio ostendit quosdã principes fore hostes Christi & Euangelij.

XXV.

Precatio pro remissione peccatorum.

Psalmus Dauid.

I. Exordium quo docet fidẽ in omni inuocatione esse necessariam. Promissio.	AD te DOMINE leuaui animam meam. Deus meus in te confido non erubescam, Ne exultent inimici mei super me. Etenim uniuersi qui expectant te non confundentur, Confundẽtur præuaricantes sine causa.
II. Precatio rege me uerbo & spiritu sancto tuo.	Vias tuas DOMINE demonstra mihi, & semitas tuas edoce me. Dirige me in ueritate tua, & doce me, quia tu es Deus saluator meus, in te speraui tota die.
III. Rationes. I. II. III. Quia promisisti.	Reminiscere miserationum tuarũ DOMINE, & misericordiarum tuarũ, quoniam a seculo sunt.
IIII. Petit remitti peccata, originale & actualia & quidem propter solam misericordiam.	DElicta iuuentutis meæ & transgressiones meas, ne memineris, Secundum misericordiam tuam memẽto mei tu, propter bonitatem tuam DOMINE. Bonus & rectus DOMINUS, propterea docebit peccatores in uia.

Diriget

Diriget adflictos in iudicio, docebit adflictos uias suas

Vniuersæ uiæ DOMINI misericordia & ueritas custodientibus testamentum eius, & testimonia eius.

Propter nomen tuum DOMINE, propiciaberis peccato meo, multum est enim.

Quis est homo qui timet Dominum docebit eum in uia quam elegit.

Anima eius in bonis demorabitur, & semen eius hæreditabit terram

k Secretũ Domini timentibus eũ, & testamentum suum manifestabit illis.

k Secretum, pręsentia et auxilium Dei.

Oculi mei semper ad DOMINVS, quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos.

Respice in me & miserere mei, quia unicus & pauper sum ego.

V. Consolatio & promissio.

VI. Vbi? nẽpe in sola Ecclesia remitti peccata.

VII. Cur remittantur? non propter nostra merita.

VIII. Quibus? timentibus Dominum.

IX. Commoda præsentis & æternæ uitæ.

X. Repetitur. Oratio p defensione.

gubernatione & remissione peccatorum. Tribulationes cordis mei multiplicatæ sunt, de necessitatibus meis erue me.

Vide adflictionem meam & laborem meum, & dimitte uniuersa delicta mea.

Respice inimicos meos, quoniam multiplicati sunt, & odio iniquo oderunt me.

Custodi animam meam & erue me, non erubescam, quoniam sperauí in te.

XI. Vniuersalis promissio de totius Ecclesię liberatiõe.

Integritas & rectum custodient me, quia speraui in te.

Libera Deus Israelem, ex omnibus tribulationibus suis.

XXVI.

Precatio qua petitur defensio contra hostes Ecclesiæ & Euangelij.

I. Propositio defende me tuo iudicio.

Psalmus Dauid.

IVdica me DOMINE quoniã ego in innocẽtia mea ingressus sum, & in DOMINO sperans non infirmabor.

Proba

Proba me DOMINE & tentā me, examina renes meos & cor meum. II. Prima ratio quia sum innocens.

Quoniam misericordia tua ante oculos meos est, & ambulaui in ueritate tua.

Non sedi cum uiris uanis, & cum dolosis non conuersabor. Secunda ratio quia ꝓfiteor uerā doctrinam nec colludo cum hostibus tuis.

Odiui Ecclesiam malignantium & cum impijs non sedebo.

Lauabo in innocētia manus meas & circumdabo altare tuum DOMINE.

Vt audiā uocē gratiarū actionis, et enarrē uniuersa mirabilia tua. Tertia quia celebrabo te.

DOMINE dilexi habitaculum domus tuæ, & locum tabernaculi gloriæ tuæ. Psal. cxxij

NE concludas cum peccatoribus animam meam, & cum uiris sanguinum uitam meam. III. Repetit p..cationem ut liberet.

In quorum manibus iniquitates sunt, dextera eorum repleta est muneribus.

Antithesis — Ego autem in innocentia mea ingressus sum, redime me, & miserere mei.

Repetũtur causæ in fine. — Pes meus stetit in directo, in Ecclesijs benedicam Domino.

XXVII.

Petit ut seruetur una cum Ecclesiá.

Psalmus Dauid.

I. Orditur a gratiarum actione. — DOMINVS illuminatio mea & salus mea quem timebo? DOMINVS protector uitæ meæ, a quo trepidabo?

II. Amplificatio a hostiũ uiribus & rabie. — Dum appropiant super me maligni, ut edant carnes meas, Qui tribulant me & inimici mei, ipsi impingent & corruent.

III. * Fidei ardor. — Si aduersum me castrametentur non timebit cor meum, Si exurgat aduersum me prælium, in hoc ego sperabo.

IIII. Petit ut seruetur cũ Ecclesia. — V Nam petij a DOMINO hanc requiram, ut in habitem in domo

mo DOMINI, omnibus diebus uitæ meæ, Vt uideam uoluptatem DOMINI, & uisitē templum eius.

Quoniam abſcondit me in tabernaculo, in die malorum protexit me in abſcondito tabernaculi ſui, Et in petra exaltauit me.

V. Ratio quia ibi ero tutus.

Et nunc exaltabit caput meum ſuper inimicos meos, qui me circumdant, & immolabo in tabernaculo eius hoſtiam uociferationis, cantabo et pſalmum dicam DOMINO.

VI. Secunda ratio quia ibi Dominnm Celebrabo.

Exaudi DOMINE uocem meā quando clamauero ad te, miſerere mei exaudi me.

VII. Petit ſe exaudiri et iuuari.

Tibi dixit cor meum, requirite faciem meam, faciem tuam DOMINE requiram.

VIII. Ratio quia præcepiſti & promiſiſti.

Ne auertas faciem tuam a me, neq; abijcias in ira tua ſeruum tuū, Adiutor meus eſto, ne derelinquas

IX. Consolatio cũ deserti sumus.
quas me, neque deseras me Deus salutaris meus.
Quoniã pater meus & mater mea dereliquerũt me, DOMINVS autem assumpsit me.

X. Petit se regi uerbo & seruari a fallis doctoribus.
Doce me DOMINE uiam tuam, & dirige me in semita recta propter inimicos meos.
Ne tradideris me in animas tribulantiũ me, quoniam insurrexerunt in me testes iniqui, & locuti sunt mendacium.

XI. Promissio & praeceptum de fide ac patientia in adflictione.
Attamen credo me uisurum bona DOMINI, in terra uiuentiũ.
Expecta DOMINVM, uiriliter age, & confortetur cor tuum, & expecta DOMINVM.

XXVIII.

Precatio contra hostes & ne cum impijs & damnatis abijciamur.

I. Propositio exaudi me.

Psalmus Dauid.

II. Ratio nisi exaudias perij.

AD te DOMINE clamabo, petra mea ne sileas a me, ne quãdo taceas tu a me, similis

ſimilis fiam deſcendentibus in lacum

Exaudi uocē deprecationis meæ, dum oro ad te, dum extollo manus meas ad oraculum ſanctuarij tui.

Ne ſimul trahas me cum impijs & cum operantibus iniquitatem, Qui loquuntur pacem cum proximo ſuo, mala autem in cordibus eorum.

IIII. Imprecatio.

Da illis ſecundum opera eorum, & ſecundum nequitiam adinuentionum ipſorum, Secundum opera manuum eorum tribue illis, redde retributionem eorum ipſis.

V. Ratio.

Quoniam non conſiderant opera DOMINI, neq; opera manuum eius, Ideo deſtruet illos, & non ædificabit eos.

VI. Gratiarū actio pro liberatione et exemplū propoſitū

BEnedictus DOMINVS, Quoniam exaudiuit uocem deprecationis meæ.

eodem modo et nos exaudiri et seruari.

DOMINVS adiutor meus & protector meus, & in ipso sperauit cor meũ, & adiutus sum, Et exultauit cor meum & Psalmo meo confitebor ei.

DOMINVS fortitudo eorum et protector saluationum Christi sui, est ipse.

VII. Precatio pro uniuersa Ecclesia.

SAluum fac populum tuum & benedic hæreditati tuæ, & pasce eos, & extolle illos usq; in æternum.

XXIX.

Prophetia de regno Christi & qui sit uerus cultus Dei.

Psalmus Dauid.

I. Propositio Verus cultus Dei est fides, inuocatio, Gratiarum actio, propagatio uerbi.

AFferte DOMINO filij fortium, afferte DOMINO gloriã & fortitudinem.

Afferte DOMINO gloriam nominis eius, adorate DOMINVM in ornatu sancto.

VOX DOMINI super aquas, Deus

Deus maieſtatis intonuit, DOMINVS ſuper aquas multas.

II. De uocis et Miniſterij Euangelij efficatia.

Vox DOMINI in uirtute, uox DOMINI in magnificentia

Vox DOMINI confringentis cedros, & confringet DOMINUS cedros Libani.

Synagogæ conuerſio ad Euang.

Et fecit eas exilire tanquam uitulum, Libanum et Sirion quemadmodum filium unicornium.

Vox DOMINI incidens ut flamma ignis.

Gentium conuerſio ad Euangelium.

Vox DOMINI concutientis deſertum, & commouebit DOMINVS deſertum Cades.

Cultus noui teſtamenti.

Vox DOMINI perterrefacit ceruas, & denudat ſyluas, & in tēplo eius omnes dicēt gloriā.

III. Eccleſiam perpetuo manſuram & habituram uictorias, & ſucceſſus, utcunque prematur.

DOMINVS ad diluuium faciendum ſedet, & ſedebit DOMINVS rex in æternum.

DOMINVS uirtutem populo ſuo dabit, DOMINVS benedicet populo ſuo in pace.

Gratiarum

XXX.

Gratiarum actio pro liberatione ex horrore mortis, iræ Dei, et alijs tristißimis malis, & exemplum propositum ad accendendam fidem ut similiter liberationem expectemus, & Deo gratias agamus & alios nostra fide & confeßione, ad inuocationem inuitemus.

Psalmus cantici, in Dedicatione domus Dauid.

I. Propositio ago gratias quia me liberasti.

EXaltabo te DOMINE, quoniam subuexisti me, nec delectasti inimicos meos super me.

DOMINE Deus meus clamaui ad te, & sanasti me.

DOMINE deduxisti ab inferno animam meam, uiuificasti me a descendentibus in lacum.

II. Hortatur totam Ecclesiam ad gratiarnm actionem.

Psallite Domino sancti eius, & confitemini memoriæ sanctitatis eius.

III. Ratio quia adflictio momentanea, consolatio

Quoniam momentum ira eius, & uita delectatur, ad uesperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia.

Ego

Ego autem dixi in proſperitate mea nõ mouebor in æternum. — æterna. iſ. Corin. iiij. Roma. viij.

DOMINE in beneuolentia tua conſtabiliuiſti montem meum, cum abſconderes faciem tuam, ſum conturbatus. — IIII. Cauſæ adflictionum, ſecuritas et ſuperbia.

Ad te DOMINE clamabo, & Deum deprecabor. — V. Precatio libera, ut re celebrem.

Quæ utilitas in ſanguine meo, dum deſcendo in corruptionẽ? Nunquid gratias aget tibi puluis, aut annunciabit ueritatem tuam?

Audi DOMINE et miſerere mei, DOMINE ſis adiutor meus.

Conuertiſti planctum meum in [a] gaudium mihi, concidiſti ſaccum meum, & circundediſti me lætitia. — a Chorum

Vt cantet tibi gloria mea, & non ſileat, DOMINE Deus meus, in æternum confitebor tibi. — VI. Cauſa finalis, Cur liberemur.

XXXI.

Precatio ut liberemur a malis, uarijs adfectibus admixtis.

Ad præcinendum, Psalmus Dauid.

I. Propositio, spero non in me aut ulla humana potentia, sed in te, non in mea sed tua iustitia libera me.

IN te DOMINE speraui, non confundar in æternum, in iustitia tua libera me.
Inclina ad me aurem tuam, accelera ut eruas me.
Esto mihi in petram fortem & in domum munitam, ut saluum me facias.

II. Rationes, liberabis, quia spero in te & ne blasphemeris.

Quoniam petra mea & munitio mea es tu, & propter nomen tuum duces me & reges me.
Educes me de laqueo quem absconderunt mihi, Quoniam tu es protector meus.

℟ Fortitudo mea, Lucæ. xxiij.

In manus tuas commendo spiritum meum, redemisti me DOMINE Deus ueritatis.

III. Discrimen ueræ spei carnalis.

Odi obseruantes uanitates falsitatis, Ego autem in DOMINO speraui.

IIII. Gratiarum actio.

Exultabor & lætabor in misericordia tua, Quoniam respexisti ad-

sti adflictionem meam, & cōgnouisti in tribulationibus animam meam,

Nec conclusisti me in manibus inimici, statuisti in loco spacioso pedes meos.

V. Repetitio precatiōis.

MIserere mei DOMINE, quoniam tribulor, contabescit præ ira oculus meus, anima mea & uenter meus.

VI. Querela sui qua commemorat dolores & erumnas suas.

Quoniam defecit in dolore uita mea, & anni mei in gemitibus Infirmata est propter iniquitatem uirtus mea, & ossa mea contabuerunt.

VII. Imago Ecclesiæ.

Omnib9 inimicis meis factus sum opprobriū, uicinis meis ualde, & timor notis meis, Qui uidebāt me in plateis, fugerūt a me.

Obliuioni datus sum ex corde tanquam mortuus, Factus sum tanquam uas perditum.

Quoniā audiui uitupationē multorum, et pauorē in circuitu,

In eo,

In eo, dum conuenirent ſimul aduerſum me, accipere animam meam cogitauerunt.

VIII. Conſolatio et exemplũ iuuari pios

Ego autem in te ſperaui DOMINE, dixi, Deus meus es tu. In manibus tuis ſortes meæ, Eripe me de manu inimicorum, & a perſequentibus me.

Illuſtra faciem tuam ſuper ſeruum tuum, ſaluum me fac in miſericordia tua.

IX. Imprecatio contra hoſtes.

DOMINE non confundar, quoniam inuocaui te, Erubeſcant impij & conſileſcant in inferno.

Muta fiant labia doloſa, Quæ loquuntur aduerſus iuſtum dura, ſuperba & contumelioſa

X. Cõſolatio

QVam magna bonitas tua quam abſcondiſti timentibus te, Et exhibuiſti eis qui ſperant in te, in cõſpectu filiorum hominũ.

Abſcondes eos in abſondito faciei tuæ, a ſuperbia cuiuslibet,

Prote-

Proteges eos in tabernaculo a contradictione linguarum.

Benedictus DOMINVS, quoniam mirificauit misericordiam suam mihi, in ciuitate munita. XI. Gratiarum actio.

Ego enim dixi in anxietate mea proiectus sum a facie oculorum tuorum, Tu tamen exaudisti uocem orationis meæ, dum clamarem ad te.

Diligite DOMINVM omnes sancti eius, Credentes custodit DOMINVS, et retribuet abũdanter facientibus superbiam. XII. Adhortatio XIII. Promissio.

Viriliter agite & confortetur cor uestrum, omnes qui speratis in DOMINO.

XXXII.

Hic Psalmus plenus est Eruditionis, tradit enim doctrinam de Remissione peccatorum seu de Iustificatione, de confessione peccati, de discrimine ueræ iustitiæ & hypocriticæ, de causa humanarum calamitatum.

Psal-

Psalmus Eruditiuus Dauidis.

I. Propositio iusti sunt quibus peccata sunt remissa, tecta & nō imputãtur. Roma. iiij.

BEati quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata.
Beatus uir cui non imputauit Dominus peccatum, nec est in spiritu eius dolus.

II. Ratio promissionis, quia nisi agnoscantur peccata, & credatur remissio peccatorum gratuita, contabescunt ossa.

Quoniam tacui, contabuerunt ossa mea, dum rugirē tota die.
Quoniam die ac nocte grauata est super me manus tua, Conuersus est humor meus in ariditatem æstiuam, Sela.
Delictum meum cognitum tibi feci, & iniustitiam meam non abscondi, Dixi cōfitebor transgressiones meas Domino & tu remisisti impietatē peccati mei, Sela.
Pro hac orabit ad te omnis sanctus in

ctus in tempore oportuno, Ve runtamen in diluuio aquarum multarum ad eum non approximabunt.

III. In sanctis esse peccatum sed remitti petentibus.

Tu es refugium meum, in tribulatione conserua me, ut seruatus laudem te, Sela.

IIII. Cõsolatio & cur seruari petat.

Intellectum tibi dabo, & docebo te in uia quam gradieris, oculo meo te regam.

V. Promissio de cõseruatione doctrinæ Ecclesiæ Dei.

Nolite fieri sicut Equus et Mulus, quibus non est intellectus, In chamo & freno maxillas eorum constringe, cum non approximant ad te.

VI. Adhortatio.

Multa flagella impio sunt, sperantem autem in DOMINO misericordia circumdabit.

VII. Causæ humanarum calamitatũ

Lætamini in DOMINO & exultate iusti, & gloriamini omnes recti corde.

Epiphonema.

XXXIII.

Gratiarum actio pro liberatione & alijs beneficijs Dei.

Psal-

Psalmus Dauid.

I. Exordium quo iubet celebrare bonitatem Dei & ei agere gratias.

EXultate iusti in DOMINO, rectos decet collaudatio.
Gratias agite DOMINO in cythara, in psalterio decem chordarum psallite illi.
Cantate ei canticum nouum, bene psallite in uociferatione.
Quia rectum est uerbum DOMINI, & omnia opera eius in fide. a

a Veritate.

Diligit iustitiam & iudicium, misericordia DOMINI plena est terra.

II. Narratio beneficiorum. Gene. xij.

Verbo DOMINI cœli facti sunt & spiritu oris eius omnis exercitus eorum.
Congregans sicut in utre aquas maris, ponens in thesauris abyssos.

III. Adhortatio.

Timeat DOMINVM omnis terra, ab eo autem metuant omnes inhabitantes orbem.

Quo-

Quoniam ipse dixit & facta sunt, ipse mandauit & b creata sunt. b Steterũt. IIII.

DOMINVS dissipat consilia gentium, irritas facit cogitationes populorum. Deum adesse creaturis reprimere Tyrannos & hostes Ecclesiæ.

Consilium autem DOMINI in æternum manet, cogitationes cordis eius in generatione & generationem,

BEata gens cuius est DOMINVS Deus eius, populus quem elegit in hæreditatem sibi. V. Quæ sit uera Ecclesia & Deum esse eius custodem.

De cœlo respexit DOMINVS, uidit omnes filios hominum.

De præperato habitaculo suo respexit super omnes qui habitant terram.

Qui finxit sigillatim corda eorum, qui intelligit omnia opera eorum.

NOn saluatur rex per multam uirtutem, gigas non saluabitur in multitudine uirtutis suæ. VI. Antithesis damnatur fiducia humanarum uirium & probatur fiducia in Deum.

Fallax Equus ad salutem, in abun

dantia

dantia autem uirtutis suæ non saluabitur.

Ecce oculi DOMINI super metuentes eum, & super eos qui sperant in misericordia eius.

Psal. xxxiiij. xxxvij. Vt eruat a morte animas eorum & alat eos in fame.

Exemplũ propositũ. Anima nostra expectat DOMINVM, qui adiutor & protector noster est.

VII. Concludit per precationem. Quia in eo lætabitur cor nostrum, & in nomine sancto eius sperauimus.

Fiat misericordia tua DOMINE super nos, quemadmodũ sperauimus in te.

XXXIIII.

Agit gratias Deo pro liberationibus, Deinde exemplum suæ liberationis proponit toti Ecclesiæ ac hortatur ut singuli similiter petant & expectent liberationem.

.Reg.xxi. Psalmus Dauid cum mutauit uultum suum coram Abimelech & expulit eum & abijt.

Bene-

BEnedicam DOMINVM in omni tempore, semper laus eius in ore meo. I. Propositio gratiarum actionis.

In DOMINO gloriabitur anima mea, ut audiant adflicti et lætentur.

Magnificate DOMINVM mecum, & exaltemus nomen eius simul. II. Adhortatio ad gratiarum actionem.

Exquisiui DOMINVM & exaudiuit me, & ex omnibus pauoribus meis eripuit me. III. Proponit suum exemplum toti Ecclesiæ.

Qui aspiciunt eum & ad eum confluunt, eorum facies non confundentur. IIII. Promissio

Iste pauper clamauit, & DOMINVS exaudiuit eum, & ex omnibus tribulationibus eius saluauit eum. V. Repetit exemplum liberationis.

Castrametatur Angelus DOMINI in circuitu timentium eũ, & eripiet eos. VI. Consolatio Genesis xxxij. iiij. Reg. vj

Gustate & uidete quoniam suauis est DOMINVS, Beatus uir qui sperat in eo.

VII. Promissiones & doctrina fidei Psalm. xxxiij. xxxvij.

Timete DOMINVM omnes sancti eius, quoniam non est inopia timentibus eum.

Diuites eguerunt & esurierunt, inquirentes autem DOMINVM non indigebunt omni bono.

VIII. Precepta de timore Dei.

VEnite filij, audite me, timorem DOMINI docebo uos.

Quis est homo qui desyderat uitam? Diligit dies uidere bonos.

j: Pet. iij.

Prohibe linguam tuam a malo, & labia tua ne loquantur dolũ.

IX. Promissiones & comminationes.

Diuerte a malo & fac bonum, inquire pacem & persequere eã.

Oculi DOMINI super iustos, & aures eius in preces eorum.

Vultus autem DOMINI, super facientes mala, ut perdat de terra memoriam eorum.

Clamauerunt, & DOMINVS exaudiuit, & ex omnibus tribulationibus eorũ liberauit eos.

Iuxta

Iuxta est DOMINVS his qui tribulato sunt corde, & b humiles spiritu saluabit. b Cōtritos

Cōsolatiō.

Multæ tribulationes iustorum, & de omnibus his liberabit eos DOMINVS.

Custodit omnia ossa eorum, unū ex his non conteretur. Math. x.

Impium interficiet malum, & qui oderunt iustum erunt c rei. c. i. maledicti, catharmata.

Redimet DOMINVS animas seruorum suorū, & non erunt rei omnes qui sperant in eo.

XXXV.

Petit defensionem contra impiorum furores & eorum calumnias.

Psalmus Dauid.

IVdica k DOMINE cum contendentibus mecum, pugna cum pugnantibus contra me. k Cōtende.

1. Propositio defendeme.

Apprehende arma & scutum, & exurge in adiutorium mihi.

Stringe frameam & protege me

II. Imprecatio contra hostes.
iij. Reg. xix. xxxvj.

aduersus eos qui persequuntur me, Dic animæ meæ, Salus tua ego sum.
Confundantur & pudefiant, quærentes animam meam, Auertantur retrorsum & confundantur, cogitantes mihi mala.
Fiant tanquam puluis ante faciem uenti, & Angelus DOMINI expellens eos.
Fiant uitæ illorum tenebræ, & lubricæ, & Angelus DOMINI persequens eos.

III. Querela.

Quoniam sine causa absconderunt mihi foueam laquei sui, sine causa fodernnt animæ meę foueam.
Veniat illi desolatio quam ignorat, & rete suum quod abscondit apprehendat eum, & in desolationem suam cadat.

IIII. Promissio & causæ liberationis.

Anima autem mea exultabit in DOMINO, & delectabitur super salutari suo.
Omnia ossa mea dicent, DOMINE quis

NE quis similis tibi? Eripiens, adflictum a fortiori ipso, adflictum & pauperem a diripienti bus eum.

Surgunt testes iniqui, quæ ignorabam interrogabant me. V. Narratio Periculorum & erūnarum.

Retribuebant mihi mala pro bonis, orbitatem animæ meę.

Ego autem cum ęgroti essent, induebar cilicio, Adfligebam ieiunio animam meam, & oratio mea in sinu meo a uertebatur. VI. Amplificat collatione a. i. ardenter orabam

Quasi cum amico & quasi cum fratre meo ambulaui, quasi iugens matrem pullatus incuruabar.

Et in plaga mea lætati sunt, & conuenerunt, conuenerunt contra me claudi, & non cognoui, lacerauerunt & non silent. iij. Reg. xviij.

Cum hypocritis, & derisoribus, panis causa frenduerunt super me dentibus suis.

DOMINE quamdiu aspicies? Eripe animam meam a tumultibus VII. Repetit petitionem

cū magno adfectu. bus eorum, a leonibus unicam meam.

VIII. Causa liberationis. Confitebor tibi in Ecclesia magna, in populo multo laudabo te.

Non super gaudeant mihi, qui aduersantur mihi inique, qui oderunt me sine causa, & annuunt oculis.

Quoniam non pacifice loquebantur, & contra quietos terræ, uerba dolosa cogitabant.

Et dilatauerunt contra me os suum, dixerunt: euge, euge,[b] uiderunt oculi nostri.

b id gaudēt uidere.

Vidisti DOMINE ne sileas, DOMINE ne discedas a me.

Expergiscere & euigila ad iudicium meum Deus meus, & DOMINUS meus ad causam meā.

Iudica me secundum iusticiam tuam DOMINE Deus meus, & non supergaudeant mihi.

Ne dicant in cordibus suis, euge, animæ nostrę, nę dicant, deuorauimus eum. Eru-

Erubescant & pudefiant simul qui gaudēt malis meis, Induantur confusione & ignominia iactantes se contra me.

Exultent & letentur qui desiderant c iustitiam meam, & dicāt semper, magnificetur DOMINVS, qui uult pacē seruo suo. c.i. causam meam q̃ est uerbi.

Et lingua mea meditabitur iustitiam tuam, tota die laudem tuā. Repetitio causæ finalis liberationis.

XXXVI.

Precatio uniuersæ Ecclesiæ, cōtra impios doctores quorū imago hic depingitur.

Ad præcinendū Dauid serui Domini.

EX intimo cordis mei dico de transgresione impij, non est timor Dei ante oculos eius. I. Sunt ἄθεοι.

Quoniam blanditur sibi ipsi in cōspectu suo, ut inueniatur iniquitas eius ad odium. II. Blandus pijs odia mouens.

Verba oris eius iniquitas & dolus, noluit intelligere ut bene ageret. III. Doctrina mendax.

IIII. Pertinax. Iniquitate meditatus est in cubili
V. suo, astitit in uia non bona, ma
κακοῦρ- liciam autem non odiuit.
γοί. DOMINE in cœlo misericordia
II. tua, & ueritas tua usq; nu-
Precatio bes.
& consola Iustitia tua sicut montes a Dei, iu-
tio. dicia tua abyssus multa, Homi-
a magnifici nes & iumenta saluabis DO-
j. Tim. iiij. MINE.
Quam preciosa misericordia tua
b umbra. Deus, Et filij hominum in b teg
mine alarũ tuarum sperabunt.
III. Inebriabuntur ab ubertate do-
Promissio mus tuæ, & torrente uolupta-
nes ad Ec- tis tuæ potabis eos.
clesiam per
tinentes. Quoniam apud te est fons uitę, &
in lumine tuo uidebimus lumẽ.
IIII. Expande misericordiam tuam sci-
Concludit entibus te, & iustitiam tuam his
per preca- qui recto sunt corde.
tionem pro
tota Eccle Non ueniat mihi pes superbiæ, &
sia. manus peccatoris non moueat
me.
Ibi ceciderunt qui operantur ini-
quita-

quitatem, expulsi sunt nec potuerunt stare.

XXXVII.

Consolatio opponenda scandalo crucis & doctrina ut Deo obediamus, ne cum uidemus impios florere, pijs autem male esse offensi, a Deo deficiamus.

Psalmus Dauidis.

NOli ęmulari in malignantibus, neq; zelaueris facientes iniquitatem. I. Propositio ne irascris florentibus impijs.

Quoniam tanquam fœnum ueloeiter arescent, & quemadmodum a olera herbarum cito decident. II. Ratio a Viride gramen marcescēt.

Spera in DOMINO & fac bonitatem, & inhabita terram, & uictum quęre honeste. III. Docet obediendum Deo & ei exitus commendādos.

Delectare in DOMINO, & dabit tibi petitiones cordis tui.

Reuela DOMINO uitam tuam & spera in eo, & ipse faciet.

Et deducet quasi lumen iustitiam tuam, & iudicium tuum tanquam meridiem.

a Sile Domino et expecta eum. b Subditus esto DOMINO, & ora cum, Noli æmulari in eo qui prosperatur in uia sua, in homine faciente iniustitias.

IIII. Reperit Propositionem. Desine ab ira & derelinque furorem, noli æmulari ut maligneris.

V. Ratio propositionis. Quoniam qui malignantur exterminabuntur, expectantes autem DOMINVM ipsi hæreditabunt terram.

VI. Promissiones & comminationes mixtæ. Et adhuc pusillum & non erit impius, & quæres locum eius & non erit.

Matth. v. Beati mites, Mansueti autem hæreditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis.

Meditatur impius contra iustum, & stridebit super eum dentibus suis.

VII. Cõsolatio. Dominus autem irridebit eum, quoniam prospicit quod ueniet dies eius.

Gladium euaginauerunt impij, intenderunt arcum suum, Vt deijciant

ijciant pauperem & inopem, ut trucident rectos corde. o
Gladius eorum intret in corda ipsorum, et arcus eorum confringatur.

o in uía.

VIII. Imprecatio contra hostes.

MElius est modicum iusto, super diuitias impiorum multas.

IX. Consolatio cõtra opes et potentiã impiorum.

Quoniam brachia impiorum conterentur, confirmat autem iustos DOMINVS.

Nouit DOMINVS dies immaculatorum, & hæreditas eorum in æternum erit.

Non confundentur in tempore malo, & in diebus famis saturabuntur.

Quia impij peribunt, Inimici uero DOMINI d mox ut honorificati fuerint & exaltati, deficientes quemadmodum fumus deficient.

d Etsi sint sicut amenissimum pratum, tamen sicut fumus euanescent.

Mutuatur impius & non soluet, iustus autem miseretur & retribuet.

X. Promissio

Quia benedicti eius hæredita-

 bunt

bunt terram, maledicti autem eius disperibunt.

A DOMINO gressus hominis dirigentur, & uia eius delectabitur.

Dum ceciderit non collidetur, quia DOMINVS supponit manum suam.

Consolatio. Iunior fui, & senui, & non uidi iustum derelictum, nec semen eius quærens panem.

Tota die miseretur et commodat, & semen illius in benedictione erit.

XI. Repetitio superiorũ præceptorũ promissionum, cõsolationum & comminationum.

Declina a malo & fac bonum, & inhabita in seculum seculi.

Quia DOMINVS amat iudiciũ, & non derelinquet Sanctos suos, in æternum conseruabuntur, & semẽ impiorum peribit.

Iusti autem hæreditabunt terram & inhabitabunt in seculum seculi super eam.

Os iusti meditabitur sapientiam, et lingua eius loquetur iudicium.

Lex

Lex Dei eius in corde ipsius, & non supplantabuntur gressus eius.

Obseruat impius iustum, & quærit interficere eum.

DOMINVS autem non derelinquet eum, in manibus eius, nec damnabit eum cum iudicabitur.

Expecta DOMINVM & custodi uiam eius, & exaltabit te, ut hæreditate capias terram, cum perierint impij uidebis.

XII. Ab exemplis Ahitophel Absalon, Sennaherib &c.

VIdi impium præfractum, & eleuatum sicut laurum uiridem.

Et transiui & ecce non erat, quæsiui eum, & non est inuentus.

Custodi innocentiam et uide æquitatem, quoniam postremum tali homini pax.

Iniusti autem disperibunt simul, tandem impij interibunt.

Salus autem iustorum a DOMINO, & protector eorũ in tempore tribulationis.

Et adiuuabit eos DOMINVS & liberabit eos, & eruet eos ab impijs, & saluabit eos, quia sperauerunt in eo.

XXXVIII.

Precatio in qua petit remissionem peccatorum, mitigationem ingentium calamitatum & liberationem, ne abijciatur a Deo, ne opprimatur hostium furore, ne pereat sicuti impij ut Pharao, Saul & similes.

Psalmus Dauid ad recordandum.

I. Propositio precationis.

DOMINE, ne in furore tuo arguas me, neq; in ira tua corripias me.

II. Querela & narratio ingentium dolorum.

Quoniam sagittæ tuæ infixe sunt mihi, et manus tua premit me.
Non est sanitas in carne mea a facie iræ tuæ, non est pax ossibus meis a facie peccatorũ meorũ.

III. Interna mala ira Dei, conspectus peccati pauor & horror.

Quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, & sicut onus graue grauatæ sunt super me.

Putrue

Putruerunt & corrupta sunt uulnera mea, propter insipientiam meam.

Miser a factus sum et curuatus sum ualde, tota die contristatus ingrediebar. a depressus

Quoniam lumbi mei impleti sunt plaga, & non est sanitas in carne mea.

Afflictus sum & contusus sum ualde rugiebam a gemitu cordis mei. David fuit talis in exilio.

DOMINE ante te omne desyderium meum, & gemitus meus a te non est absconditus.

Cor meum conturbatum est, dereliquit me uirtus mea, & lumen oculorum meorum, non est mecum.

Amici mei & proximi mei ex aduerso plagæ steterunt. IIII. Externa mala, persecutio, calūniæ, odia.

et qui iuxta me erant de longe steterunt.

Et tetenderunt rete, qui quærebāt animam meam, Et qui inquire

bant mala mihi, locuti sunt uanitates, & dolos tota die meditabantur.

Sile DOMINE & expecta eum. Psal. xxxvij.

Ego autem tanquam surdus non audiebam, & sicut mutus non aperiens os suum.

Et factus sum sicut homo non audiens, et non habens in ore suo redargutiones.

V. Causæ cur sit adiuuandus.

Quoniam in te DOMINE speraui, tu exaudies DOMINE Deus meus.

I. Quia spero in te.

Quia dixi nequando supergaudeant mihi, si uacillaret pes meus, & ne glorientur contra me.

II. Ne triumphent hostes.

Quoniam ego ad flagella factus sum. & dolor meus in conspectu meo semper.

VI. Piorum uita qualis.

Quoniam iniquitatem meam annunciabo, & anxius ero propter peccatum meum.

VII. Amplificat collatione

Inimici autem mei uiuunt & confirmati sunt super me, & multiplicati sunt qui oderūt me inique.

Qui

Qui retribuunt mala pro bonis detrahebant mihi, quoniam se quebar bonitatem.

Ne derelinquas me DOMINE Deus meus, ne discesseris a me. VIII. Concludit repetita precatione

Festina in adiutorium meum, DOMINE salutis meæ.

XXXIX.

Consolatio opponenda scandalo fœlicitatis impiorum, & infœlicitatis ac miseriæ piorum.

Ad præcinendum, pro Idithum, canticum Dauid. j. Pa. xxv.

DIxi custodiam uias meas, ut nõ peccem lingua mea, custodiam os meum capistro, dum adhuc impius coram me est. I. Narratio non offendar quod impij florent & Ecclesia affligitur.

Obmutui & silui & tacui de bonis, & dolor meus renouatus est. II. Fides & spes uincũt indignationem.

Concaluit cor meum intra me, & in meditatione meą exar-

III. Precatio & consolatio, quia uita breuis est, ergo & adflictiones non durabunt, et gloria erit æterna piorum.

descit ignis, Locutus sum lingua mea.

Notum fac mihi DOMINE finem meum, Et numerum dierum meorũ, quis sit, ut sciam quod ego esse desinam.

Ecce sicut mensuram palmi posuisti dies meos & tempora mea sicut nihilum coram te, Quam nihil nisi uanitas omnis homo securus? Sela.

Eheu quam sicut umbra pertransit homo, & quam uane solliciti sunt? Colligit & ignorat quis sit ea congregaturus?

IIII. Altera consolatio, Illi opes, ego Deũ ipsum habeo.

ET nunc quæ est expectatio mea Domine? In te sperabo.

Ab omnibus iniquitatibus meis erue me, in opprobrium insipienti ne ponas me.

V. Petit sibi remitti peccata & se defendi.

Obmutescam & non aperiam os meum, quoniam tu facies.

Amoue a me plagas tuas, A castigatione enim manus tuæ ego defeci.

Dum

Dum castigas hominem propter iniquitatem, facis tabescere sicut tineam pulchritudinem eius, Eheu quam uanitas omnis homo ? Sela. Psal. lxij.

VI. Conclusio in qua repetitur precatio.

Exaudi orationem meam DOMINE, & deprecationem meam auribus percipe, & ad lachrymas meas ne sileas, quoniam aduena ego sum apud te, & incola sicut omnes patres mei. Heb. xj.

Remitte mihi ut refrigerer priusquam abeam, et amplius non ero.

XL.

Epistola ad Heb. Cap. x. testatur in hoc Psalmo Christum loqui. Est igitur prophetia de passione Christi & eius liberatione, de abrogatione legis, & inuulgatione Euangelij & benefitiorum Christi.

Ad præcinendum, Psalmus Dauid.

I. Exordium in quo est Gratiarum actio.

EXpectans expectaui DOMINVM, et inclinatus est ad me, Et exaudiuit preces meas.

Et

Pasio, mors & resurrectio Christi. Et eduxit me de lacu miseriæ & de luto fecis, Et statuit supra petram pedes meos, & direxit gressus meos.

Euangeliū II. Et dimisit in os meum canticum nouum, carmen Deo nostro.

Promisio fiducia Christi nō operum legis nos seruari. Videbunt multi & timebunt, & sperabunt in DOMINO.

Beatus uir qui posuit DOMINVM spem suam, & nō respexit ad superbos, & diuertentes ad mendacium.

III. Narratio de beneficiis Mesiæ. MVlta fecisti tu DOMINE Deus meus mirabilia tua, & cogitationes tuas super nos, non est qui similis sit tibi, Annunciabo & loquar, quamuis sint innumerabilia.

IIII. Abrogatio legis & inuulgatio Euangelij. Heb. x. Sacrificium & oblationem noluisti, aures autem aperuisti mihi, Holocaustum & sacrifitium expiationis non postulasti.

V. Vox Chri Tunc dixi, Ecce uenio, In uolumine Libri scriptum est de me.

Vt facerem uoluntatem tuam, Deus meus, uolui, & lex tua in medio cordis mei.

VI. ℣ Fructus passionis Christi, predicari iustitiam Christi non legis,

℣ Euangelizaui iustitiam in Ecclesia magna, ecce labia mea nō prohibebo, DOMINE tu scisti.

Iustitiam tuam non abscondi in corde meo, ueritatem tuam & salutem tuam dixi, Non abscondi misericordiam tuam & ueritatem tuam in Ecclesia magna.

Tu autem DOMINE ne longe facias miserationes tuas a me, misericordia & ueritas tua semper custodiant me.

Quoniam circumdederunt me mala, quorū nō est numerus, comprehenderunt me iniquitates meæ, ut non potuerim uidere, Multiplicatæ sunt super capillos capitis mei, & cor meum dereliquit me.

sti, Ego ponam animā meam hostiam pro peccato, quod sacrifitijs legis exprimari nō potuit.

VII. Precatio & petitio auxilij.

VIII. Ratio Quia premor ira Dei & peccatis mundi.

Com

Complaceat tibi DOMINE ut cru
as me, DOMINE ad adiuandum
me festina.

IX. Maledicit Synagogæ — COnfundantur & pudefiant si-
mul, qui quærunt animam me
am ut auferant eam, Auertan-
tur retrorsum & ignominia af
ficiantur, qui uolunt mihi ma-
la.

Ferant confestim confusionem su
am, qui dicunt mihi, euge, euge.

X. Benedicit Ecclesiæ fidelium. — Exultent & letentur super te om-
nes, quærentes te, et dicant sem
per, magnificetur DOMINVS,
qui diligunt salutare tuum.

XI. Conclusio, cōtinet exemplū Christi, Ecclesiam adflictā similiter respici & iuuari a Deo. — Ego autem adflictus sum & pau-
per, DOMINVS sollicitus est
pro me, Adiutor meus & pro
tector meus es tu, Deus meus
ne tardaueris.

XLI.

Oratio Christi & totius Ecclesiæ pro defensione, quæ docet opem ferendam innocentibus & pro hoc officio promit tit premia.

Ad

Ad præcinendum, Psalmus Dauid. I. Propositio defendite innocentes

BEatus qui intelligit super pauperem, in die mala liberabit eum DOMINVS.

DOMINVS custodiet eum & uiuificabit eum, & beatum faciet in terra, & non tradet eum in animam inimicorum eius. II. Rationes subijcit ordine & promissiones.

DOMINVS a opem feret illi super lectum doloris eius, uniuersum stratum eius conuertisti in infirmitate eius. a recreabit

EGo dixi DOMINE, miserere mei, sana animam meam, quia peccaui tibi. III. Precatio

Inimici mei dixerunt mala mihi, quando morietur? & peribit nomen eius? IIII. Querela de amicorum perfidia ut Achitophel & Iudas.

Et cum ueniunt ut spectent, uana loquuntur in corde suo, congregauit iniquitatem sibi, Egrediūtur foras, & traducunt. Mimesis.

Simul aduersum me susurrabant omnes

b consiliũ Belial. Mimesis. Iohan. xiij Iudas.

omnes inimici mei, aduersum
me cogitabant mala mihi.
Verbum b iniquum constituerunt
aduersum me, dum iacebit non
adijciet ut resurgat.
Etiam homo pacis meæ, in quo
speraui, qui edebat panes me-
os, magnificauit super me sup-
plantationem.

V. Repetitur precatio.

TV autem DOMINE miserere
mei, & resuscita me, & retribuã
eis.
In hoc cognoui quoniam compla
citum est tibi in me. quoniam
non gaudebit inimicus meus
super me.

VI. Prophetia de resurrectione et regno æterno Christi.

Me autẽ propter innocentiã meã
sustentasti, & collocasti me in
conspectu tuo in æternum.

VII. Gratiarum actio.

Benedictus DOMINVS Deus
Israel, a seculo & usq; in secu-
lum, Amen Amen.

LIBER SECVNDVS.

XLII.

Precatio est in qua describitur agon & acertimum certamen fidei seu spei luctā tis cum desperatione, tum cum peccata pœnæ & ira Dei in conspectu sunt, in quo agone Dauid tempore exilij fuit. Hæc propter nos scripta sunt, ut in similibus fluctibus pauorum, fide promissionum & spe auxilij nos sustentemus, & non nostra iustitia, sed promissa misericordia nitamur.

Ad præcinendum Eruditiuum filiorum Chore.

I. Quemadmodum desyderat ceruus ad fontes aquarum, ita desyderat anima mea, ad te Deus. Propositio precationis figurata similitudine.

Sitiuit

Sitiuit anima mea ad Deum, De-
II. um uiuum, quando ueniam &
Narratio dolorũ exilij & desyderij reditus ad templum. uidebo faciem Dei?
Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, ubi est Deus tuus?
Hæc cum recordor, effundo in me animam meam, quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis, usq; ad domum Dei, In uoce exultationis & confeßionis, cum multitudine
III. Consolatio qua se erigit fide & spe auxilij. sacrificante.
Quare tristis es anima mea? & quare conturbas me?
Spera in DEO, quoniam adhuc confitebor illi, quia salus in uultu eius.
Deus meus in me anima mea conturbata est, propterea memor
IIII. Redit ad pauores quos fluctibus comparat. ero tui de terra Iordanis & Hermonim a monte modico.
Abyssus ad abyssum sonat in uoce cata-

ce cataractarum tuarum, Omnes collisiones & fluctus tui, super me transieruut. V. Sustentat se fide promissionum & oratione.

In die promisit DOMINVS misericordiam suam, & nocte canto illi, Apud me oratio Deo uitæ meæ. VI. Repetit dolores.

Dixi ad Deum, Petra mea, Quare oblitus es mei, & quare contristatus incedo, dum affligit me inimicus.

Sicut latrocinium est in ossibus meis, cum exprobrãt mihi qui tribulant me inimici mei, dicentes mihi per singulos dies, ubi est Deus tuus?

Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare uultus mei & Deus meus. VII. Consolatio.

XLIII.

Precatio est eiusdem argumenti, ut in proximo Psalmo. Petit enim ut Deus sit iudex, & defendat causam iustam aduersus impios hostes, qui non tantum

Dauidem occidere conantur, sed & cau sam & doctrinam eius damnant, Qualia & his nostris temporibus fiunt, Igitur & nos petamus & expectemus auxiliū

I. Propositio sis tu iudex & iustum defende.

IVdica me Deus & age causam meam, contra gentem non sanctam, ab homine iniquo & doloso erue me.

II. Ratio & querela doloris.

Quia tu es Deus fortitudo mea, quare me repulisti? Et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus?

III. Precatio ut reducatur ad societatem Ecclesiæ, ut ibi Deum celebret.

Emitte lucem tuam & ueritatem tuam, ipsa me deducant, & adducant in montem sanctum tuum, & in tabernacula tua.

Et introibo ad altare Dei, ad Deum gaudij mei & exultationis meæ, Confitebor tibi in cythara, Deus Deus meus.

IIII. Cōsolatio.

Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare uultus mei & Deus meus.

XLIIII.

Precatio

Precatio contra hostes Ecclesiæ, & est imago Ecclesiæ omnium temporum.

Ad præcinendum filiorum Chore Eruditiuum.

I. Narratio quæ docet unde sit Ecclesia & a quo collecta.

DEus, auribus nostris audiuimus, patres nostri annunciauerunt nobis, Opus quod operatus es in diebus eorũ, & in diebus antiquis.

Tu manu tua gentes disperdidisti & ipsos plantasti, afflixisti populos & ipsos extendisti.

II. Ecclesiam seruari non humanis uiribus sed diuinitus.

Nec enim in gladio suo possederunt terram, & brachium eorum non saluauit eos, Sed dextera tua & brachium tuum & illuminatio uultus tui, quoniam complacuit tibi in ipsis.

III. Causæ cur seruetur Ecclesia, quia ipsam elegit, & quia promisit ei salutem.

TV es rex meus ô Deus qui promisit salutem Iacob, Per te inimicos nostros euertemus, & in nomine tuo proculcabimus insurgentes contra nos.

IIII. Petit auxilium cõtra Tyrannos.

Non enim in arcu meo sperabo, & gladius meus non saluabit me.

V. Grattiarum actio pro priori libe ratione.

Saluasti enim nos de affligentibus nos,et odientes nos confudisti.
Deum laudabimus tota die, & in nomine tuo confitebimur in secula,Sela.

VI. Antithesis antea libe rasti cur nunc dese. ris?

NVnc autem cur repulisti & con fudisti nos, & non egrederis Deus cum exercitibus nostris?
Fugari nos permisisti ab inimicis nostris, & ab osoribus nostris diripi nos.

VII. Longa que rela qua cõ memorantur mala.

Dedisti nos tanquam oues in escã, et inter gentes dispersisti nos.
Vendidisti populum tuum sine precio,& precium eorum non multiplicasti.
Posuisti nos opprobrium uicinis nostris,subsannationem & de risum his qui sunt in circuitu nostro.
Posuisti nos in prouerbium genti bus, commotionem capitis inter populos.
Tota die ignominia mea coram me est,et confusio faciei meæ co operuit me.

Prop

Propter uocem & exprobrantis & blasphemantis, & faciem inimici & persequentis.

HAEc omnia uenerunt super nos, nec obliti sumus te, & inique non egimus in testamento tuo. VIII. Cur Ecclesia sit subiecta cruci, cum obediat Deo.

Et nō recessit retro cor nostrum, neq; declinauit gressus noster à semita tua.

Quod contriuisti nos in loco draconum, & cooperuisti nos umbra mortis.

Si obliti essemus nominis DEI nostri, & si expandissemus manus nostras ad Deum alienum. IX. Doctrina de confessione.

Nonne Deus requireret ista? Ipse enim nouit abscondita cordis.

Quoniam propter te mortificamur tota die, æstimati sumus sicut Oues occisionis. Roma. viij X. Petitio ut Ecclesia liberet a Seruitia Diaboli & Tyrannorum.

EXurge, quare obdormis DOMINE? expergiscere & ne repellas in perpetuum.

Quare faciem tuam abscondis?

li & Tyrannorum.

Obliuisceris adflictionis nostræ & tribulationis nostræ?

Quoniam incuruata est in puluerem anima nostra, adhæret terræ uenter noster.

XI. Causa auxilij, misericordia promissa.

Exurge adiuua nos, & redime nos propter misericordiam tuam.

LXV.

Totus Psalmus est prophetia de Messia promisso, narrans quis sit, quale sit eius regnum & que bona populo Dei exhibeat. Deinde alloquitur Ecclesiam ut hunc regem audiat, et commemorat eam habituram ingentem gloriam, sed simul impios grassaturos esse in eam, sed hunc Messiam uictorem fore & habiturum regnum æternum.

Epithalamiũ uel Eruditio filiorum Chore ad precinendum de lilijs.

I. Propositio canam de Rege Mes-

ERuctauit cor meum uerbũ bonum, dico ego opera mea regi, Lingua mea calamus

calamus scribæ uelociter scribentis. — *sia promisso.*

Speciosus forma præ filijs hominum, diffusa est gratia in labijs tuis, propterea benedixit te Deus in æternum.

II. Quis sit & quæ dona afferat, gratiam & benedictionē.

Accingere gladio tuo, super femur tuum, potentissime, gloria tua & decore tuo.

III. Prelia & uictoriæ Regis.

Et in decore tuo prosperare, & equita super uerbum ueritatis & adflictionis, propter iustitiam, & docebit te dextera tua mirabilia.

Vis uerbi.

Sagittæ tuæ adeo acutæ, ut populi sub te cadant in medio inimicorum regis.

IIII. Regum æternum huius regis.

Sedes tua Deus in seculum seculi, Sceptrum regni tui, sceptrum rectum.

V. Quale regnum in quo deleto peccato, iustitia, spiritus sanctus & uita æterna donatur.

Dilexisti iustitiam & odisti impietatem, propterea unxit te DEVS DEVS tuus oleo lætitiæ præ consortibus tuis.

Myrrha & aloes & casia omnia

VI. Virtutes

dona regis in Ecclesia quæ est regina.

uestimẽta tua, è domibus eburneis, ex quibus delectant te.
Filiæ regum in honore tuo, Astat regina à dextris tuis in uestitu deaurato.

¶ VII. Admonitio de applicatione, quo modo hunc regem cum suis beneficijs cõsequamur, & prędicit legem abrogandam, & Ecclesiam colligendam ex Iudeis & gentibus, & solum Christum adorandum.

AVdi filia & uide & inclina aurem tuam, & obliuiscere populum tuũ & domum patris tui,

VIII. Messias homo & Deus.

Et concupiscet Rex decorem tuum, quoniam ipse est DOMINVS tuus, & adorabis eum.

IX. Vocatio gentium.

Et filia Tyri cum muneribus aderit, uultum tuum deprecabuntur diuites plebis.

X. Cultus noui testamenti, non externus sed spiritualis

Omnis gloria filiæ regis ab intus, uestimentum fimbrijs aureis.
Acu pictis uestibus adducetur regi, uirgines post eam, & amicæ eius adducentur tibi.
Adducentur in lætitia & exultatione

tione ingredientur in templũ regis.

Pro patribus tuis natiſunt tibi filij constitues eos principes ſuper omnem terram.

Memor ero nominis tui, in omni generatione & generationem, Propterea populi confitebuntur tibi in æternum,& in ſeculum ſeculi.

X. Promiſsio miniſteriũ Euangelij perpetuum fore per totum orbem ſparſum.

XLVI.

Gratiarum actio pro defenſione Eccleſiæ & conſolationes fore ut & porro defendatur.

Ad præcinendũ filiorum Chore de iuuentute Canticum.

DEus noſtra ſpes & fortitudo, auxilium in tribulationibus, quæ inuenerunt nos ualde.

I. Propoſitio qua & gratias agit & promiſsionem nobis proponit.

Propterea non timebimus etiam ſi turbabitur terra, & ruant montes in medium maris.

II. Conſequẽs & adplicatio propoſitionis.

Etiamſi fremant & conturbentur aquæ

III. Imperiorũ

fremitus contrā Ecclesiam.

aquæ eius, & montes concuti-
antur à tumore eius, Sela.

IIII. Flumen ministerij uerbi mansurū.

Flumen riuulis suis lætificat ciuita-
tem Dei, sancta tabernacula al-
tissimi.

V. Ecclesiam seruari deletis impijs gentibus.

Deus in medio eius, nō commoue-
bitur, adiuuabit eā Deus mane.
Conturbatæ sunt gentes, & incli-
nata sunt regna, cum dat uo-
cem suam, mouetur terra.

VI. Repetitio propositionis & Gratiarū actio.

DOMINVS exercituū nobiscum
refugiū nostrum Deus Iacob.
VEnite & uidete opera DOMI-
NI, quod posuit desolationes
super terram, auferēs bella usq;
ad finem terræ.

VIII. Exhortatio ut Ecclesia agnoscat mirandas liberationes.

Arcum conteret & confringet ar
ma, & currus comburet igni.
Vacate & uidete, quoniā ego sum
Deus, et exaltabor in gentibus,
& exaltabor in terra.

VIII. Obiurgatio taxans diffidentiā & trepidationes.

DOMINVS exercituum nobis-
cum, susceptor noster DEVS
Iacob.

IX.

XLVII.

Gratia

Gratiarum actio est, & Triumphale carmen testificans Deum constitutum regnum Messiæ & collecturum Ecclesiam æternam, liberandam a peccato, morte, Tyrannide Diaboli & ab omnibus calamitatibus, & hunc Messiam esse Deū, quem iubet agnosci & excipi a principibus & gentibus. IX. Causa cur non sit trepidandum.

Ad præcinendum Psalmus filiorum Chore.

OMnes populi plaudite manibus, iubilate Deo in uoce exultationis. I. Propositio agite gratias.

Quoniam DOMINVS excelsus terribilis, Rex magnus super omnem terram. II. Rationes. I.

Subiecit populos nobis, & gentes sub pedibus nostris. II.

Elegit nos hæreditatem suam, magnificentiam Iacob quam dilexit, Scla. III.

Quia Messias Deus se patefecit nobis in uoce Euangelij.

Ascendit Deus in iubilio, & DO- III. Rex colen

 MINVS

dus docēdo discendo, profitendo uerbum ipsius & recte intelligendo. MINVS in uoce tubæ.
Psallite DEO nostro, psallite, psallite regi nostro, psallite.
Quoniam Rex omnis terræ Deus, psallite sapienter.
IIII. De uocatione gentiū. Regnauit Deus super gentes. Deus sedet super sedem sanctam suam.
V. De uocatione principum. Principes populorum congregati sunt cum populo Dei Abraham, quoniam Deus a [k] protectoribus terræ uehementer eleuatus est.

k scutis.

XLVIII.

Gratiarum actio pro ingentibus beneficijs, quod Deus certis testimonijs se patefecerit, dederit promissiones, instituerit cultum, delegerit locum, ut sciri posset ad posteritatem, Vbi sit & ubi mansura sit Ecclesia, ibi nempe ubi uerbum ex Sion sonabit.

Psalmus Cantici filiorum Choræ.

I. Gratiarum actio. MAgnus DOMINVS & laudabilis ualde, in ciuitate Dei nostri, in monte

te

te sancto eius. II.
Formosus ramus & gaudium uni uersæ terre mons Zion, in lateribus aquilonis, ciuitas regis magni. Encomiũ Ecclesiæ & consolatio.
III.
Deus in palatijs eius cognoscetur quod ipse sit refugium. Deus custos Ecclesiæ.
IIII.
Quoniam ecce reges terrę congregati sunt, conuenerunt in unũ. Consolatio reges admirantur Ecclesiam & eã non possunt delere.
Ipsi uidentes sic admirati sunt, conturbati sunt, commoti sunt.
Tremor apprehendit eos, Ibi dolores ut parturientis.
In uento orientali conteris naues Tharsis. Peribũt hostes Ecclesiæ.
V.
Sicut audiuimus, sic uidimus in ciuitate DOMINI exercituum, in ciuitate Dei nostri, Deus fundauit eam in æternum, Sela. Vt sonant ꝓmissiões ita Deus ipso facto tuetur Ecclesiam æternã.
Expectamus Deus misericordiam tuam, in medio Templi tui.
VI.
Secundum nomen tuum DEVS, sic et laus tua in fines terræ iustitia plena est dextera tua. Petitio ire missionis peccatorũ recõciliati
VII. Adhortatio ad gratiarum actionem

onis et uitæ æternæ, & ut Ecclesiæ ac politiæ seruentur.

LAEtetur mons Zion & exultent filiæ Iudæ, propter iudicia tua.

Circundate Zion, & complectimini eam, numerate turres eius.

VIII. Præceptū de diligēda ornāda, seruanda et defendenda Ecclesia.

Ponite corda uestra ad munitionē eius, & exaltate pallatia eius ut enarretis ea in progenie altera.

Quod hic Deus sit Deus noster in æternum & in seculum seculi, ipse reget nos sicut iuuentutem.

XLIX.

Consolatio Ecclesiæ & singulorum piorum aduersus scandalum crucis, ne florentibus impijs indignentur pij, ut est Psalmus iiij. et xxxvij. Docet enim Psalmus articulum de æterna uita & futuro iuditio, ubi perditis impijs, fruentur pij æterna gloria.

Ad præcinendum filiorum Chore, Psalmus.

I. Exordium & locus attentionis Concionabor de re

AVdite hæc omnes gentes, auribus percipite omnes, qui habitatis orbem.

Tam uulgus, quam superiores simul in unum diues et pauper.
Os meum loquetur sapientiam, & meditatio cordis mei prudẽtiam.
Inclinabo in parabolam aurem meam, aperiam in Psalterio ænigma meum.
Cur timebo in die mala, quando iniquitas conculcantium me circumdabit me?
Qui confidunt in diuitijs suis, et in multitudine diuitiarum suarũ gloriantur.
Frater non redimendo, redimet quenquam? Non dabit Deo placationem suam.
Quia preciosa est redemptio animæ suæ, ita ut omittere cogatur in æternum.
Etiamsi uiuat in perpetuum, & non uideat interitum.
Quoniam uidebit tam sapientes morientes, simul insipiens & stultus peribunt, Et relinquent alienis

omniũ maxima, de futuro iudicio & uita æterna.
II. Propositio
III. Cõsolatio a suo exemplo.
IIII. Ratio constans Antithesi impij peribunt, nec se opibus suis ab interitũ uindicare poterunt.
V. Rephensio Mundusiu

dicat sapientiam summam. quęre re opes, cũ sit stultitia

alienis diuitias suas.
Hoc est cor eorum quod domus eorum sint perpetuæ, & habitationes eorum in progenie & progenie, & nomen eorum sit illustre supra terram.

VI. Concionat de futuro iudicio.

Sed homo in honore non durabit, similis factus est iumentis quæ intereunt.

VII. Pœna impiorum.

Hæc est uia illorum cum sit stultitia, Posteri tamen eorum ore suo laudabunt, Sela.
Sicut oues in inferno positi sunt, mors depascet eos, Et dominabuntur eorũ iusti propediem & fortitudo eorum ueterascet, & infernus habitatio eorum.

VII. E contra, pij liberabuntur in morte ab ærumnis et ornabuntur æternis bonis.

Veruntamen Deus redimet animam meam de manu inferi, quoniam suscipiet me, Sela.
Ne timueris cum diues factus fuerit homo, & cum multiplicata fuerit gloria domus eius.
Quoniam cũ interierit non sumet omnia, neq; descẽdet cũ eo gloria eius. Quia

Quia anima eius in uita ipsius benedicta est, laudabit te quod be nefeceris ei.
Introibit usq; in progenies patrũ suorum, & usq; in æternum nõ uidebunt lumen.
Homo cum in honore esset nõ intellexit, comparatus est iumentis insipiẽtibus quæ intereunt.

Luce. xvj. Parabola de diuite Epulone. Pœna impiorum. Epiphonema.

L.

Insignis Psalmus est, monstrans discrimen cultus & Ceremoniarũ, Estq; narratio in qua Deus minatur iram & pœnas hypocritis: qui cum ignorent ueros cultus, fidem & ueram inuocationem, in terra iactitant se esse populũ Dei ꝓpter Ceremonias, & has anteferunt omnibus alijs operibus, uel stabiliendæ potentiæ suæ causa, uel propter questum, uel ut mereantur remissionem peccatorum.

I. Exordium Deus loquitur, ergo sitis attenti.

Psalmus Asaph.

Fortis Deus DOMINVS locutus est, & uocauit terrã, A solis ortu usq; ad occasũ.
Ex Zion pulcherrimus splendor Dei fulget.
Veniet Deus noster et non silebit,

II. Prophetia de inuulgãdo Euangelio ex Sione nõ ex Sinai.

Ignis consumens coram eo &
in circuitu eius tẽpestas ualida.
Aduocauit cœlum de sursum, &
terram ad iudicandum populũ
suum.

i. qui præcepta de sacrifitijs, non recte intelligũt.

Congregate mihi sanctos meos,
qui seruant testamentum meum super sacrifitia.
Et annnunciabunt cœli iustitiã ei
us, quoniã Deus iudex est, Sela.

Audi legẽ ut me timeas, & uocem Euangelij, ut fiducia mediatoris me accedas, credas te mihi placatum, & pręstes opera moralia fide prelucente, & Ceremonias, tanquam signa confessionis, ut te & alios commonefaciant, non ut mereantur remissionem peccatorum. Deus tuus ego sum. i. uere te recipiens, curans, dans presentia et æterna boua.

III. Propositio IIII. Externus ritus sacrifitiorũ non meretur remistionem peccatorũ sed Messiæ sacrifitium unicum.

AVdi populus meus, & loquar
Israel, & testificabor in te, Deus
Deus tuus ego sum.
Non propter sacrifitia tua arguam te, quia holocausta tua in
conspectu meo sunt semper.
Non accipiam de domo tua bouẽ,
neque de stabulis tuis hircos.

Quoni

Quoniam meæ ſunt omnes feræ ſyluarum, & iumenta in monti bus millia.
Cognoui omnia uolatilia montium, & pecora agri mecũ ſunt.
Si eſurio, non dicam tibi, Meus eſt enim orbis terræ & plenitudo eius.
Nunquid manducabo carnes taurorum, aut ſanguinem hircorũ potabo?
Immola Deo ſacrifitium laudis, & redde altiſsimo uota tua. V. Quæ ſacrificia ſint grata Deo.
Et inuoca me in die tribulationis, eruam te & honorificabis me. VI. Præceptũ et pmiſsio.
Impio autem dixit DEVS, quare tu enarras ſtatuta mea, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum. VII. Antitheſis et obiurgatio hypocritarum.
Tu uero odiſti diſciplinam, & proieciſti ſermones meos retrorſum. VIII. Tales erãt Phariſei et hoc tempore ſunt Canonici Sacrificuli et Monachi
Si uidebas furem currebas cũ eo, & cum adulteris portio tua.
Os tuum abundauit malicia, & lingua

quorũ crudelitas hic accusatur. lingua tua concinnabat dolos.
Sedens aduersus fratrem tuum, loquebaris, & filium matris tuæ calumniabaris.

IX. Cõminatio Hæc fecisti & tacui, Num quid existimasti me similem esse tibi? arguam te, & statuam ante oculos tuos.

Intelligite quæso hæc qui obliuiscimini Deum, ne quando rapiam & non sit qui eripiat.

X. Conclusio comprehendens summam Psalmi. Offerens laudem honorificabit me, & ibi uiam ostendam illi, in salutari Dei.

LI.

Ardentissima Oratio pro Remissione peccatorum docens unde sit peccatum, Quid sit, & quomodo tollatur. Quomodo regeneremur & qui cultus placeant, Deo.

ij.Reg.xij. Ad præcinendum, Psalmus Dauid, cum uenit ad eũ Nathan Propheta, postquã intrauit ad Bethsabe,

Misere

Miserere mei Deus, secundum misericordiam tuam, Et secundum multitudinem miserationum tuarum, dele iniquitatem meam.

I. Propositio Remitte mihi peccata non propter meam dignitatem sed propter tuam misericordiam promissam

Amplius laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me.

Quoniam iniquitatem meam ego cognosco, & peccatum meum coram me est semper.

II. Ratio Quia agnoscentibus peccata sua & confugiẽtibus ad misericordiam tuam, ꝓmisisti remissionem propter mediatorem.

a. iij. Tristis querela, fateor me peccasse, atq; ideo fateor, ut cum accusas & punis nos ut peccatores, dicaris recte facere & iustus esse, & cum ab hypocritis iudicaris & damnaris ut crudelis, qui bonos & innocentes (ut sibi uidentur) punias, ut uincas & inueniaris mundus, qui nemini iniuriam facias, cum omnes sint rei & peccatores, in peccatis concepti & nati.

a Tibi, tibi soli peccaui et malum coram te feci, ut iustificeris in sermonibus tuis, & sis mundus cum iudicaris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus

IIII. ptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.

Vnde peccatũ et quę eius radix, malum nempe originis

b V. Grata tibi est confessio peccati, ueritas in occulto, est peccatum, quod lege reuelatur, Sapientia abscondita, est gratuita remissio peccatorum propter mediatorem, hanc manifestat uox Euangelij. j. Cor. ij.

b Ecce ueritate delectaris quæ in occulto est, & sapiẽtiam absconditam manifestasti mihi.

c vj. Quomodo tollatur peccatum, aspersione sanguinis Messiæ, Alludit autem ad typum uaccæ ruffæ. Nume. Ca. xix.

VII.. Effectus fideli Ro. v Iustificati fide pacem habemus.

c Expiabis me hyssopo & mundabor, lauabis me, & super niuem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudium & lætitiam, & exultabunt ossa quæ contriuisti.

VIII. Repetit petitiontm.

Auerte faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele.

d IX. Petitio effectuum regenerationis, Primum petit fidẽ accendi per quã cor purificetur. Deinde spiritum firmũ & certum, non dubitantem de Dei erga se bonitate, Tertio ne a regenenerato auferatur

feratur spiritus sanctus, a quo ducatur regatur ut obediat Deo. Quarto petit spiritu spontaneo sustentari id est ut sponte et placide obtemperet Deo in adflictionibus, non fremat aduersus Deum.

COr mundum crea in me Deus, & spiritum firmum innoua in uisceribus meis.

Ne proijcias me à facie tua, & spiritum sanctum tuum ne auferas à me.

Redde mihi lætitiam salutaris tui, & spiritu spontaneo sustenta me.

Docebo iniquos uias tuas, ut peccatores ad te conuertantur.

X. Promittit se gratum fore, & maxime in cōseruanda et propaganda doctrina.

e xj. Deprecatur reatum homicidij, seu ipsam pœnam homicidij, ne interficiatur, nec abijciatur in æternas pœnas, ut Saul, Achitophel et similes.

e Libera me de sanguinibus Deus Deus salutis meæ & exultabit lingua mea iustitiam tuam.

f xij. Repetit commemorationem de referenda gratia & simul in docendo & in confessione se adiuuari petit.

Domi-

f DOMINE labia mea aperies, et
XIII. os meum annunciabit laudem
Quæ sacri tuam.
fitia place Quoniam non delectaris sacrifi-
ant Deo. tio, alioqui dedissem, holocau-
stis non delectaris.
Sacrifitium Deo spiritus contribu
latus, cor contritum & humilia
XIIII. tum Deus non despicies.
Precatio Benigne fac in bona uoluntate
pro tota tua Zion, ut ædificentur muri
Ecclesia. Hierusalem.
Tunc acceptabis sacrifitium iusti-
tiæ, oblationes & holocausta,
tunc imponent super altare tu-
um boues.

LII.

Consolatio Ecclesiæ & piorum contra Tyrannos, qui pios persequuntur, quibus comminatur certum exitium, & predicit fore ut Ecclesia & pij seruentur.

j. Reg. xxij. Ad præcinendũ Eruditiuũ Dauidis, cũ uenit Doeg Idumeus, & nunciauit Sauli et dixit ei, Venit Dauid in domũ Achimelech.

Quid

QVid gloriaris in malicia, tu potens? cũ miſericordia Dei duret tota die, prauitatem cogitauit lingua tua, ſicut nouacula acuta feciſti dolum. I. Increpatio II. Narratio.

Dilexiſti maliciam ſuper bonitatem, falſitatem magis quam loqui iuſtitiam, Sela.

Dilexiſti omnia uerba perditionis lingua doloſa.

Propterea Deus deſtruet te inæternum, conteret te & euellet te de tabernaculo, & radicem tuam de terra uiuentium, Sela. III. Comminatio.

Videbunt iuſti & timebuut, & ſuper eum ridebunt. IIII. Conſolatio piorum.

Ecce homo qui non poſuit Deum fortitudinem ſuam.

Sed ſperauit in multitudine diuitiarum ſuarum, & præualuit in prauitate ſua.

EGo autem ſicut oliua fructifera in domo Dei, ſperaui in miſericordia V. Antitheſis euerſis im-

pijs flore-bunt pij. ricordia Dei in æternum, & in seculum seculi.

VI. Gratiarum actio. Confitebor tibi in seculum, quia fecisti, & expectabo nomen tuum, quoniam bonum est in conspectu sanctorum tuorum.

LIII.

Est contio uniuersalis de penitentia, & grauissima accusatio totius naturæ humanæ, quod sit ignara Dei, contemnat Deum. Deinde peculiariter obiurgat Phariseos & Hypocritas, deglubentes populum Dei. In fine consolatio & Prophetia est de uenturo Messia & Euangelio ex Zione propagando, ut ostendat per quem hæc prauitas naturæ sit restituenda & captiuitas legis peccati & mortis destruenda.

Ad præcinendũ, Eruditiuũ Dauidis super Mahalath.

I. Narratio qua describitur natura humana non regenerata. Supra. xiiij.

DIxit insipiens in corde suo, non est Deus, Corrupti sunt & abominabiles facti sunt in iniquitatibus, non est qui faciat bonum.

Deus de cœlo prospexit super filios hominum, ut uideat si est intelli-

telligens aut requirens DEVM. Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonū, non est usq; ad unū. Nonne scient omnes qui operantur iniquitatem, qui deuorant plebem meam, deuorant ut cibum panis, Deum non inuocauerunt.

Rom. iij.
Esaie liij.
II.
Obiurgatio scribarum & Phariseorum.
Mat. xxiij
Lucæ xj.

III.
Prophetia de dispersione Synagogæ.

Illic trepidauerunt timore, ubi non erat timor, Quoniam Deus dissipauit ossa exactorum, confusi sunt, quoniam DEVS abominatur eos.

IIII.
Prophetia de Christo & Euangelio ex Sione mittendo.

Quis dabit ex Zion salutare Israel? Cū conuerterit Deus captiuitatem plebis suæ, exultabit Iacob & lætabitur Israel.

LIIII.

Oratio contra hostes Ecclesiæ & piorum. Sunt autem duo insignia Exempla hic proposita in Dauide, alterum liberationis ex periculis, Alterum patientiæ subditorum contra iniuriam magistratuum.

j. Re. xxiii & xxvj.

Eruditiuū Dauidis ad præ-

cinendum in fidibus, cum uenissent Ziphei, & nunciassent Sauli, nonne Dauid absconditus est apud nos.

Petitio auxilij.

DEus in nomine tuo saluum me fac, & in uirtute tua iudica me.

Deus exaudi orationem meam, auribus percipe uerba oris mei.

II. Ratio & exaggeratio periculi.

Quoniam alieni insurrexerunt aduersum me, & fortes quæsierũt animam meam, & non proposuerunt Deum ante conspectũ suum, Sela.

III. Cõsolatio.

Ecce enim Deus adiuuat me, & Dominus susceptor est animæ meæ.

IIII. Comminatio.

Reddet malum inimicis meis, & in ueritate tua disperde illos.

V. Gratiarum actio.

Tunc uoluntarie sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo DOMINE, quoniam bonum est.

Quoniam ex omni tribulatione

eripuisti me, & super inimicos meos despexit oculus meus.

LV.

Oratio contra hostes Ecclesiæ, qui tamen se amicos & pios, non odisse simulant, transfertur autem Psalmus ad Iudam proditorem. Habet autem Ecclesia multos Iudæ similes, contra quos adsiduo orandum est.

Eruditiuū Dauidis, ad præcinendum in fidibus.

EXaudi Deus orationem meam, & ne abscondas te à deprecatione mea. I. Propositiō precationis.

Intende mihi & exaudi me, quia lamentor in deprecatione mea, & perturbor. II. Ratio.

Propter uocem inimici, & propter tribulationem impij, Quoniam declinauerunt in me iniquitates, & in ira oderunt me. III. Narratio & querela qua commemorat ingentes ærūnas suas.

Cor meum conturbatum est in me, & formido mortis cecidit super me.

Timor & tremor uenerunt super me, & operuit me horror.

a alam. Et dixi, Quis dabit mihi a pennas ſicut columbæ, ut uolem & requieſcam?
Ecce longe migrarem fugiens, & manerem in ſolitudine, Sela.
Feſtinarem ut euaderem à uento turbinis & tempeſtatis.

IIII. Precatur impediri conſilia hoſtium.

Diſsipa Domine, diuide linguas eorum, quoniam uidi iniuriam & contra dictionẽ in ciuitate.
Die ac nocte hæc circundabit eam ſuper muros eius, & iniquitas, & labor in medio eius.
Et in iuſti in medio eius, Et nõ defecit in plateis eius fraus & dolus.

V. Amplificatio ſceleris

QVoniã ſi inimicus meus maledixiſſet mihi, ſuſtinuiſſem utiq;, Et ſi is, qui oderat me, ſuper me magna locutus fuiſſet, abſcondiſſem me forſitan ab eo.
Tu uero homo collega meus, dux meus & notus meus.
Qui ſimul mecum dulce capiebamus cõſiliũ, in domo Dei ambulabamus ſimul. Veniat

Veniat mors ſuper illos, & deſcen dant in infernũ uiuentes, Quo niam nequitiæ in habitaculis eorum, in medio eorum. VI. Imprecatio contra blaſphemos.

EGo autem ad Deum clamaui, & Dominus ſaluabit me. VII. Conſolatio et exemplũ nos ſimiliter inuocã tes ſeruari.

Veſpere et mane et meridie lamen tabor & perturbabor, & exau diet uocem meam.

Redimet in pace animã meã ab his qui appropinquãt mihi, quoniã multi erant aduerſum me.

Exaudiet Deus, & humiliabit illos, qui eſt ante ſecula, Sela.

Non enim conuertuntur & non timuerunt Deum. VIII. Redit ad Narrationem ſcelerum hoſtiũ.

Miſerunt manus ſuas in pacificos illius, Contaminauerunt teſtamentum eius.

Mollius fuit quam butyrum os eius, & prelium cor eius leniores ſunt ſermones eius, quam oleum, & tamen ſunt gladij.

IX. Inſignis conſolatio ſæpe repetita Matth. vi. Luce xij. j. Pet. v.

JActa ſuper Dominum c curam c onus. tuam

tuam & ipse te [d] enutriet, & non dabit in æternum fluctuationem iusto.

IX. Repetit imprecationem. Tu uero Deus, deduces eos in puteum interitus, Viri sanguinũ & dolosi non dimidiabunt dies suos, ego autem sperabo in te.

LVI.

Oratio pro liberatione, & consolatio, sicuti Dauid orans liberatur, ita & nos petamus liberationem & fide expectemus.

Ad præcinendum, Michtã Aureum Dauidis, de columba muta inter alienos, cum caperent ipsum Philistei in Gath. j. Re. xxj.

I. Oratio. II. Ratio. Miserere mei Deus, quoniam conculcauit me homo, tota die impugnans tribulauit me.

Conculcauerunt me inimici mei tota die, quoniam multi belli gerãtur superbe aduersum me.

III. Cõsolatio. Quando timebo, ego in te sperabo.

In

In Deo laudabo uerbum eius, in DEO sperabo, non timebo, quid faceret mihi caro?

Tota die uerba mea calumniantur, aduersum me omnes cogitationes eorum in malum. — IIII. Commemorat pericula.

Congregantur & insidiantur, ipsi calcaneum meum obseruant cum expectant animam meam.

Propter iniquitatem erit ne illis euasio? in ira populos confringes Deus.

Fugam meam numerasti, posuisti lachrymas meas iu utrem tuū, numquid non in numero tuo non in numero tuo sunt? — V. Consolatio dulcissima

Tunc conuertentur inimici mei retrorsum, In quacunque die inuocauero te, ecce cognoui quoniam DEVS meus es.

In Deo laudabo uerbum, in DOMINO laudabo sermonem. — VI. Gratiarum actio.

In Deo speraui, non timebo, quid faceret mihi homo?

In me sunt DEVS uota tua, red-

VII. Causa cur liberemur. dam laudationes tibi.
Quoniam eripuisti animam meā de morte, & pedes meos de lapsu, ut ambulem coram Deo in lumine uiuentium.

LVII.

Eiusdem argumenti.

j. Reg. xxij & xxiiij. Aureum Dauidis ad præcinendum ne periret, cum fugeret à facie Saul in speluncam.

I. Propositio libera me. Miserere mei Deus, miserere mei, quoniam in te confidit anima mea, Et
II. Ratio quia credo & spero in te. in umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas.
Clamabo ad Deum altissimum, Deum consumentem quod cōtra me est.
III. Consolatio ante liberasti, Ergo & iam non deseres. Misit de cœlo & liberauit me, dedit in opprobrium conculcantes me, Sela. Misit DEVS misericordiam suam & ueritatem suam.

Anima mea in medio Leonum IIII.
dormit, Filij hominum sunt Narratio
flammœ, dentes eorum lanceæ periculorū
& sagittæ, & lingua eorum
gladius acutus. V.
Exaltare super cœlos Deus, & su- Precatio.
per omnem terram gloria tua.
Laqueum parauerunt gressibus VI.
meis, & incuruauerunt animā Prędicit
meā, Foderunt ante faciē meā hostibus certum ex
foueā,& inciderūt in eam,Sela. itium.
PAratum cor meum Deus, para- VII.
ratum cor meum, cantabo & Gratiarum
Psalmum dicam. actio pro li beratione.
Exurge a gloria mea, exurge psal a.i. Psalte
terium & cythara, exurgam di rium & cā
luculo. ticum quo
Confitebor tibi in populis Domi Deum glo-
ne, & Psalmum dicam tibi in rifico.
gentibus.
Quoniam magnificata est usq; ad
cælos misericordia tua, & usq;
ad nubes ueritas tua. VIII.
Exaltare super cœlos Deus, & su- Precatio.
per omnem terram gloria tua.

LVIII.

Eiuſdem argumenti, Conſolatio irritos eſſe furores hoſtium Eccleſiæ & pioru͂, & illis perditis ſeruari Eccleſiam.

Aureum Dauidis ad præcinendum ne periret.

.I Increpatio hoſtiu͂ grauiſsima. NVm quid plane muti eſtis ut iuſtitiam loquamini, & recte iudicetis filij hominum?

Etiam contra cor iniquitates operamini in terra, iniuſtitias manus ueſtræ concinnant.

II. Deſcriptio furoris hoſtium, perſequentiu͂ manifeſtam ueritatem, ut olim Phariſei et nunc Epiſcopi. Peruerſi ſint impij à uulua, errauerunt ab utero, loquentes mendacium.

Furor illis ſecundum ſimilitudine͂ ſerpentis, ſicut aſpidis ſurdæ, & obturantis aures ſuas.

Ne exaudiat uocem incantantiu͂, & uenefici incantantis ſapienter.

III. Precatio. DEus contere dentes eorum in ore ipſorum, molares Leonum confringe DOMINE.

Lique-

Liquescent tanquam aqua decurrens, intendit sagittas suas, sed franguntur.

IIII. Depingit irritos furores hostiũ quinque simi litudinibus.

Sicut coclea liquescens pertransibunt, & sicut abortiuum mulieris non uidebunt solem

Priusquam crescent spinæ uestræ in rhamnum, sic uiuentes sic ira absorbet eos.

Lætabitur iustus cum uiderit uindictam, pedes suos lauabit in sanguine impij.

V. Consolatio & promissio de futura liberatione piorũ, & pœnis impiorum.

Et dicet homo, utique est fructus iusto, utique est Deus iudicans in terra. LIX.

Oratio & gratiarum actio pro liberatione, Pleræque uero historiæ, adflictiones & liberatiões Dauidis, sunt typus Christi et totius Ecclesiæ. Quare oratio est: contra hostes Ecclesiæ, omniũ temporũ, quibus eadem mala euentura sunt, quæ superioribus temporibus hostibus acciderunt, de quibus concionatur hic Psalmus.

Aureum Dauidis, ad præcinendum ne periret, cum mitteret

j. Reg. xix.

ret Saul ad custodiendam domum ut interficeret eum.

I. Propositio pcationis protege & serua me.

ERipe me de inimicis meis Deus meus, & ab insurgentibus in me libera me.

II. Ratio quia sum innocens.

Eripe me de operantibus iniquitatem, & de uiris sanguinum salua me.

Quia ecce insidiati sunt animæ meæ, congregati sunt contra me fortes, Non propter transgressionem meam, nõ propter peccatum meum DOMINE.

Sine iniquitate mea concurrunt & parant se, Exurge in occursum meum & respice.

III. Repetitio propositionis.

ET tu DOMINE Deus exercituum Deus Israel, Expergiscere ad uisitandas omnes gentes, non miserearis omnibus qui operantur iniquitatem, Sela.

IIII. Imprecatio.

Conuertantur ad uesperam & ululent ut canes, & circumeant ciuitatem.

Ecce

Ecce loquuntur in ore suo, & gladius in labijs eorum, quoniam quis audiret? Mimesis.

V. Precatio.

AT tu DOMINE deridebis eos, & subsannabis omnes gentes.

Propter fortitudinem ipsorum, ego ad te confugio, quia Deus susceptor meus es.

Deus misericordiæ meæ præueniet me, Deus ostendet mihi super inimicos meos. s. ultionem

VI. Prophetia de dispersione Iudeorum.

Ne occidas eos, ne quando obliuiscatur populus meus, Disperge illos in uirtute tua, & depone eos protector noster Domine.

VII. Qualis doctrina hostium Christi et Ecclesię

Delictum oris eorum, est sermo labiorum ipsorum, & comprehendentur in superbia sua, Et de execratione & mendacio annunciabunt.

VIII. Petit deleri hostes ut Deus celebretur.

Consume in ira, consume & non erunt, Et scient quia Deus dominabitur Iacob, & finium terræ, Sela.

Conuertantur ad uesperam, & ululent ut canes, & circumeant ciuitatem.

Ipsi dispergantur ad mãducandũ, si uero non fuerint saturati ut murmurent.

IX. Gratiarum actio. Ego autẽ cantabo fortitudinẽ tuã & exaltabo mane misericordiam tuã, Quia factus es susceptor meus, & refugium in die tribulationis meæ.

Fortitudo mea tibi psallam, quia Deus susceptor meus es, Deus misericordiæ meæ.

LX.

ij. Reg. viij & x. i. Pa. xviij. Gratiarum actio pro regno ab hostibus conseruato, & concessa uictoria, & pro restitutione arcæ fœderis, uera doctrina & uero cultu Dei, quæ temporibus Saulis collapsa erant. Et fatetur hæc non esse humanarum uirium sed Dei dona: Vocat autem regnum Israel Rosam florentem, propter promissiones, patres, legem uerum cultum Dei, ueram doctrinã de Deo.

Aureum Dauidis ad præcinendum & ad docendum de rosa

testimonij cum bellum gesisset
contra Syrios Mesopotamiæ &
contra Syrios Soba, quando
Ioab reuersus percusit
Edom, in ualle Salina
rum, duodecim
millia.

I. Querela de publicis calamitatibus, cui attexit precationem.

DEus repulisti nos & disper
sisti nos, iratus es, reuer-
tere ad nos.
Commouisti terram & conturba
sti eam, sana contritiones eius
quia commota est.
Ostendisti populo tuo dura, po-
tasti nos uino compunctionis.

II. Gratiarum actio pro restituta arca & uero cultu Dei. j. Pa. xv.

Dedisti metuentibus te signum,
quod erigant propter uerita-
tem, Sela.
Vt liberentur dilecti tui, saluum
fac dextera tua & exaudi me.

III. Gratiarum actio pro uictorijs & conseruata Ecclesia & Politia.

DEus locutus est in sancto suo, læ
tabor & partibor Sichimam,
& conuallem Suchot dimetiar.
Meus est Gilead & meus est Ma-
nasses,

I. Limites regni Dauidis. nasses, & Ephraim fortitudo capitis mei, Iuda dux meus.

Moab olla lauacri mei, In Idumeam extendam calceamentum meum, super me Philistea iubila.

IIII. Victorias et respublicas bene cōstitutas, non esse humanarum uirium, sed Dei dona. Quis deducet me in ciuitatem munitam? Quis deducet me usq; in Idumeam.

Nonne tu Deus qui repulisti nos? Et non egredieris Deus in excercitibus nostris?

V. Precatio qua petit in gerendis bellis & gubernatione se iuuari a Deo. Da nobis auxilium in tribulatioue, quia uana salus hominis.

In Deo faciemus uirtutem, & ipse conculcabit hostes nostros.

LXI.

Precatio pro Magistratibus & Politijs & ostendit quæ sint certa & firma præsidia regnorum, uera nempe inuocatio Dei, habere spem non in armis sed in Deo, & conseruare ueram doctrinam & uerum cultum Dei.

Psalmus Dauidis ad præcinendum super Neginath.

Exaudi

EXaudi DEVS deprecationem meam, intende orationi meæ. I. Precatio & doctrina quæ sint regnorum firma præsidia.
A finibus terræ ad te clamaui, dum anxiaretur cor meum, in petram excelsam deduc me. I. Inuocatio Dei.
Quia factus es spes mea, turris fortitudinis contra inimicos.
Inhabitabo in tabernaculo tuo in secula, Sperabo in uelamento alarum tuarum, Sela. II. Sperare nõ in armis sed Deo.
Quoniam tu Deus exaudisti orationem meam, dedisti hæreditatem timentibus nomen tuum. III. Conseruare ueram doctrinam.
Dies super dies regi adijcies, annos eius usq; in diem generationis & generationis.
Permanet in æternum in cõspectu Dei, misericordiam & ueritatẽ para, quæ custodiant illum. II. Quæ custodiant reges & regna.
Sic Psalmum dicam nomini tuo in seculum seculi, ut reddam uota mea de die in diem. III. Gratiarum actio.

LXII.

Docet Psalmus cum Sycophantæ

calumnijs & iniustis odijs nos premunt, ne ad humana presidia: sed ad Deum confugiamus: & simus patientes. Est autem pictura Aulæ.

Psalmus Dauid, pro Iedu-thun ad Præcinendum.

I. Propositio sis patiens & spera in Deo.

NOnne DEO silet anima mea? Ab ipso enim salutare meum.

Nam & ipse Petra mea & salutaris meus, susceptor meus, non mouebor amplius.

II. Increpatio hostium.

Quousq; insidiabimini uiro? ut interficiatis uniuersi uos, tanquã parietem inclinatum & maceriam impulsam?

III. Imago Aulæ.

Veruntamen ne euehatur ipse, consultant, ut impellant festinant, mendacium in ore suo, benedicunt, sed corde suo maledicunt, Sela.

IIII. Repetitur propositio

Veruntamen Deo sile anima mea, quoniam ab ipso spes mea.

Quia ipse Petra mea & saluator meus, adiutor meus non mouebor

In

In deo salutare meum, & gloria mea, petra fortitudinis Spes mea in Deo est. V. Cōsolatio.

Sperate in eo omni tempore ô populi, effundite coram illo corda uestra, Deus spes nostra, Sela. VI. Exhortatio ad totã Ecclesiam.

Veruntamen uanitas filij hominum, & mendacium filij magnatum, in stateris adpensi plusquam nihilum sunt pariter. VII. Antithesis Humana p̃sidia fallũt.

Nolite sperare in iniquitate, & in rapinis ne uani fiatis, diuitiæ si affluant nolite cor apponere.

Semel locutus est Deus, bis hæc audiui, quia potestas Dei est. Επφώνημα.

Et tibi DOMINE misericordia, quia tu reddes unicuiq; iuxta opera sua. Rom. ij.

LXIII.

Querela quod absit ab Ecclesia & cultu Dei: cum lateret in deserto.

Psalmus Dauid, cum esset in deserto Iuda.

Deus

j. Re. xxij. xxiij. & xxiiij.

I. Querela. DEus Deus meus tu, ad te de luce uigilo, Sitiuit ad te anima mea, desyderat te caro mea, in terra deserta in uia & inaquosa.

Sic in sancto uidi te, ut uiderem uirtutem tuã, & gloriam tuã.

II. Ecclesia p̃ ferenda uitæ. Quoniam melior est misericordia tua super uitas, labia mea lauda bunt te.

III. Gratiarum actio. Sic benedicam te in uita mea, & in nomine tuo leuabo manus me as,

Sicut adipe & pinguitudine satiabitur anima mea, ubi labijs ex ultationis te laudabit os meũ.

Memor fui tui super stratum meum, in uigilijs meditabor de te.

IIII. Cõsolatio. Quia fuisti adiutor meus, Et in uelamẽto alarũ tuarum exultabo.

Adhæsit anima mea tibi, me sustentat dextera tua.

V. Cõminatio. Ipsi uero ad perdendum quæsiuerunt animam meam, introibũt in inferiora terræ.

Incide..

Inciderunt in manus gladij, partes uulpium erunt. VI. Consolatio ero rex etsi iam exul.

Rex uero lætabitur in Deo, laudabuntur omnes qui iurant in eo, quia obstructum est os loquentium iniqua.

LXIIII.

Precatio cōtra calumnias & obtrectationes aduersariorum & hostiū Ecclesiæ ac piorum.

Ad præcinendum Psalmus Dauid.

EXaudi Deus orationem meam cum deprecor, à timore inimici eripe animam meam. I. Propositio

Absconde me à conuentu malignantium, à multitudine operantium iniquitatem.

Qui exacuerunt ut gladium linguas suas, intenderunt sagittas suas uerbum amarum. II. Narratio uirulentiæ et periculorum.

Vt sagittent in occultis immaculatum, Subito sagittabunt eum, & non timebunt.

Firma

Absalon. Achitophel. Doeg. Firmauerunt sibi sermonem nequam, Narrauerunt ut abscon derent laqueos, dixerunt quis uidebit eos?
Scrutati sunt iniquitates, & perfecerunt excogitatum scrutinio, in intimo cuiusq; & corde alto.
III. Cōminatio Et sagittabit eos Deus, sagitta subito, & factæ sunt plagę eorum.
Et corruere faciet eos lingua eorum, Conturbati sunt omnes qui uidebant eos.
Et uidebunt omnes homines, Et annunciabunt opera Dei, & facta eius intelligent.
IIII. Cōsolatio. Lętabitur iustus in DOMINO, & sperabit in eo, & laudabuntur omnes recti corde.

LXV.

Gratiarum actio: pro Donato uerbo: concessa pace & prouentu frugum.

Psalmus cantici Dauidis ad præcinendum.

Te

TE decet a hymnus DEVS in Zion, & tibi reddetur uotum. | a Tibi in silentio laus.

I. Gratiarum actio.

Exaudis orationem, ad te omnis caro ueniet.

II. Oratio pro remiss. peccatorum.

Verba delictorum præualuerunt super nos, & impietatibus nostris tu propitiaberis.

III. Agit gratias pro Ecclesia collecta & uerbo donato. Petit propter misericordiam exaudiri.

Beatus quem elegisti & assumpsisti, inhabitabit in atrijs tuis, replebitur bonis domus tuæ, & sancti Templi tui.

Exaudi nos DEVS salutaris noster, propter admirandam iustitiam, spes omnium finium terræ, & in Mari longe.

Præparans montes in uirtute tua, accinctus potentia.

IIII. Pro pace concessa et bellis profligatis.

Qui compescis fremitum Maris sonum fluctuum eius, & tumultũ populorum.

Et timebunt qui habitant terminos à signis tuis, egredientes mane & uesperi delectabis.

VIsitasti terram & inebriasti

V. Pro fertilitate soli. b frumentum.

cam, multiplicasti locupletare
eam, Flumen Dei repletum est
aquis, parasti b cibum illorum,
quoniam ita præparasti eam.
Sulcos eius inebrias, humectas glebas eius, imbribus mollificas eam, germini eius benedices.
Coronas annum benignitate tua, & uestigia tua stillant pinguedinem.
Stillabunt habitacula deserti, & exultatione colles accingentur.
Induti sunt campi ouibus, & ualles coopertæ sunt frumento, iubilabunt & hymnum dicent.

L.XVI.

Gratiarum actio pro mirandis & plurimis liberationibus Ecclesiæ & singulorum piorum.

Canticum Psalmi ad præcinendum.

I. Exordium quo totam Ecclesiam

IVbilate Deo omnis terra.
Psallite gloriam nominis eius, date gloriam laudi eius.

Dicite

Dicite Deo, quam terribilia sunt opera tua, in multitudine uirtutis tuæ, frustrabuntur inimici tui.

ad gratiarũ actionem, hortatur.

Omnis terra adoret te & psallat tibi, psallmum dicat nomini tuo, Sela.

II.

Narratio liberationis in mari rubro et ad Iordanem quibus cõplectitur reliquas.

Venite & uidete opera Dei, terribilis in consilijs super filios hominum.

Qui conuertit Mare in aridam, in flumine pertransibunt pede, ibi lætabimur in ipso.

Qui dominatur in uirtute sua, in æternum oculi eius super gentes respiciunt, rebelles non exaltantur per semet ipsos, Sela.

III.

Repetit gratiarum actionem et commemorationẽ benefitiorũ Dei.

Benedicite gentes DEVM nostrum, & auditam facite uocem laudis eius.

Qui posuit animas nostras ad uitam, & non dedit in commotionem pedes nostros.

Quoniam probasti nos DEVS; igne nos examinasti sicut ex-

aminatur argentum.

Induxiſti nos in laqueum, poſuiſti tribulationes in humeros noſtros.

Impoſuiſti homines ſuper capita noſtra, Tranſiuimus per ignem & aquam, eduxiſti nos in refrigerium.

IIII. Reperitur gratiarum actio.

INtroibo in domum tuam in holocauſtis, reddã tibi uota mea.

Quæ aperuerunt labia mea, Et locutũ eſt os meũ in tribulatione mea.

Holocauſta pinguia offeram tibi cum incenſo arietum, offeram tibi Boues cum Hircis, Sela.

V. Hortatur Eccleſiam ad fidem, in uocationẽ, & ſpem liberatiõis, a ſuo exemplo.

VEnite, audite, & narrabo, omnes qui timetis Deum, quanta fecit animæ meæ.

Ad ipſum ore meo clamaui, & exaltaui ſub lingua mea.

Iniquitatem ſi aſpexiſſem corde meo, non exaudiſſet Dominus.

Propterea exaudiuit DEVS, & attendit uoci deprecationis meæ.

Benedictus

Benedictus Deus, qui non amouit orationem meam, & misericordiam suam, à me. VI. Conclusio.

LXVII.

Precatio ut mittatur promissus Messias, & ut uox Euangelij spargatur per totum terrarum orbem.

Ad præcinendum, Psalmus cantici super Neginoth.

I. Precatio.

DEus misereatur nostri, & benedicat nobis, illuminet uultum suum super nos, Sela.

II. Prophetia de gentium uocatione.

Vt cognoscamus in terra uiam tuam, in omnibus gentibus salutare tuum.

III. Gratiarum actio pro dato uerbo & eius fructu.

Confiteantur tibi populi Deus, Confiteantur tibi populi omnes.

Lætentur & exultent gentes quoniam iudicas populos in æquitate, & gentes in terra dirigis, Sela.

Confiteantur tibi populi Deus, cõfiteantur tibi populi omnes.

Terra dedit fructum suum, Benedicat nos DEVS Deus noster.
Benedicat nos Deus, & metuant eum omnes fines terræ.

LXVIII.

Insignis hic Psalmus est qui continet triumphale carmen & Prophetiam de Christo, de eius resurrectione, Ascensione ad cœlos, Missione spiritussancti & Apostolorum ad prædicandum Euangelium. De regno & sacerdotio Iudeorum abrogando, & nouo ac æterno constituendo. In fine orat pro conseruatione huius regni.

Ad præcinendū, Psalmus Cantici Dauid.

I. Exordium in quo male precatur hostibus Ecclesiæ. bene autem ipsi Ecclesiæ.

EXurgat Deus & dissipentur inimici eius, & fugiant qui oderunt eum à facie eius.
Sicut dispellitur fumus, dispelle eos, sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant impij à facie Dei.
Et iusti lætentur et exultent in conspectu Dei, & delectentur in lætitia.

Propo

a. ij. Propositio, excipite uenientem Regem Triumphatorem. Et addit rationes i. Quia uehitur curru triumphali molli, in uoce nempe Euangelij, non in lege Sinai terribili. ij. Quia Iehoua nomen illi iij. Quia non oppressor, sed pater orphanorum & uiduarum. iiij. Quia Deus & ideo uenit ut in uobis habitet. v. Quia Ecclesiam solitariã multiplicat vj. Quia uinctos in carceribus mortis & Diaboli liberat. vij. Quia punit hostes Euãgelij. Ita propositio multis & illustribus rationibus est amplificata.

CAntate Deo, psalmum dicite nomini eius, parate uiam ei qui inuehitur molliter, DOMINVS nomen illi, Exultate in conspectu eius. Carmen triumphale.

Qui pater est orphanorum & iudex uiduarum, Deus in habitaculo sancto suo.

Deus qui solitarios habitare facit domum, & educit uinctos compedibus, rebelles autem habitabunt siccitatem.

b. iij. Narratio quæ constat collatione aduentus Dei cum lege in monte Sinai, cum aduentu Christi, cum Euangelio ex monte Sione.

Lex in Sinai. Spiritus sanctus cũ Euan. effusus in Apostolos.

DEus cum egredereris in conspectu populi tui, cum pertransires in deserto, Sela.

Terra mota est, & cæli distillauerunt à facie Dei Sinai, à facie DEI, Dei Israel.

IIII. Rexpastor x. vj. Hi sunt Apostoli, Episcopi, pastores in doctrina Euangelij cõcordes.

PLuuiam uoluntariam effundis Deus, hæreditatem tuam laborantem, tu recreas.

Animalia tua habitabunt in ea, recreas bonitate tua adflictum Deus.

v. Rex bellator cum exercitibus & ducibus.

Dominus dabit uerbum cnm magno exercitu Euangelistarum.

Confert b. Vxor. VII. Ecclesias exercitui castra metanti.

x. Reges exercituum sunt amici, et decus b domus diuidet spolia.

Cum castrametamini (eritis sicut) alæ columbæ, cuius pennæ argento & auro rutilante cooper tæ sunt.

c viij. Deuictis hostibus imponuntur præfecti urbibus, ita Christus uictor imponit Ecclesijs suos præfectos Episcopos & Pastores, ibi tenebræ falsæ doctrinæ, cedunt luci Euangelij.

Cum

c. Cum constituit omnipotens reges super eam, sicut nix dealbabuntur tenebræ.

d. ix. Hic comparatur Ecclesia monti ut Esa. ij. Micheæ iiij. Dani. ij. Est autem pinguis, abundans gratia. Sed aduersus hunc insurgunt alij montes pollentes uiribus & autoritate, At in hoc solo, quem in uerbo fundauit, habitat Deus, cæteros omnes auersatur.

d. Mons Dei, Mons pinguis, Mons excelsus, Mons pinguis.
Vt quid exultatis montes excelsi? Hic est Mons in quo beneplacitum est DEO habitare, etenim DOMINVS habitabit in æternum.

e. x. Hactenus bella & pugnas, iam uictorias & triumphos, et donaria in milites diuisa describit, Coloss. ij. Triumphans de illis, Ephe. iiij. Dedit alios quidem Apostolos etc.

CVrrus Dei milliesmille, Dominus in eis in Sinai sancto.
Ascendisti in altum cœpisti captiuitatem, accepisti dona in hominibus, Etiam rebellibus ut inhabitet DOMINVS Deus.

f.xj. Hactenus triumphos, hic crucem Ecclesiæ describit, & tamen addit consolationem, Ecclesiam habere Deum saluantem pios, & perdentem impios.

f Benedictus Dominus quotidie, onus imponit nobis Deus, & tamen salus est nostra, Sela.

XII. Minatur Synagogæ interitum.

Deus noster, Deus ad saluandum, & DOMINVS est Dominus ex morte.

XIII. Prophetia quosdam ex Iudeis conuertendos.

Veruntamen Deus confringet capita inimicorum suorum, uerticem capilli perambulantium in delictis suis.

XIIII. Excidium Hierosolymæ.

Dixit Dominus, de pinguibus aliquot conuertam, conuertam de profundo Maris.

XV. Redit ad descriptionem pompæ triumphalis.

Propterea intingetur pes tuus in sanguine, lingua canum tuorũ de inimicis linget.

VIderunt ingressus tuos Deus, ingressus DEI mei, regis mei, qui est in sancto.

Præuenerunt principes coniuncti psallentibus, in medio iuuencula

uencularum tympaniſtriarum. XVI.
In Eccleſijs benedicite Deo, Domi Exhortatio.
no, de fontibus Iſrael.
Ibi Beniamin adoleſcentulus, do- XVII. Principes et duces exercitus Eccleſiæ Dei Apoſtoli.
minatur, Principes Iuda du-
ces eorum, Principes Zabulon
& principes Nepthalim.
Præcepit Deus tuus fortitudinem XVIII.
tuam, Confirma hoc Deus, Oratio pro conſeruatione Eccleſiæ contra perſecutores.
quod operatus es in nobis.
Propter Templum tuum in Hie-
ruſalem, tibi offerent reges mu
nera.
Increpa feram arundinis, congre-
gationem taurorum inter uitu
los, populos conculcantes pro-
pter argentum, Diſsipat gentes
quæ bella uolunt.

VEnient legati ex Aegypto, XIX.
Aetiopia extendet manus ſuas De gentiũ uocatione.
ad Deum. XX.
Regna terræ cantate Deo, pſallite Gratiarum actio.
Domino, Sela.
Inſidienti cœlis ab initio, Ecce

 dabit

XXI. Cõsolatio dabit spiritum sanctũ quo uincẽt Diabolum & mundi potentiã, erit protector Ecclesiæ suæ.

dabit uoci suæ uocem roboris.

Date gloriam Deo, super Israel magnificentia eius, & robur eius in nubibus.

Mirabilis Deus in sanctis suis, Deus Israel ipse dabit uirtutem & fortitudinem plebi, Benedictus Deus.

LXIX.

Oratio Christi in cruce & maximis doloribus constituti propter peccata nostra. Proponitur autem consolatio & fructus passionis in postremis uersibus. Vident adflicti & lætantur.

Ad præcinendum de Rosis Psalmus Dauid.

I. Propositio precatiõis

SAluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ usq; ad animam meam.

II. Narratio ingentium dolorum.

Infixus sum in limo profundo, ubi non est fundus, Veni in altitudinẽ Maris, & tempestas demersit me.

Defessus sum clamando, raucæ factæ sunt

ctæ ſunt fauces meæ, defecerunt oculi mei, dum ſpero in Deum meum.

Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei, qui oderunt me ſine cauſa, Confortati ſunt qui perſecuti ſunt me inimici mei iniuſte, quæ nō rapui tunc exoluebam.

Perſoluit alienum debitum.

DEus tu ſcis inſipientiam meam, & delicta mea à te non ſunt abſcondita.

III. Oratio Chriſti pro tota Eccleſia ut illa. Ioh. xvii. & Conſolatio cum noſtra peccata uocat ſua.

Non erubeſcant in me qui expectant te Domine, DOMINE exercituum, Nō confundantur ſuper me, qui quærunt te Deus Iſrael.

iiij. Ratio. Quia hæc patior ut tibi obediam & te glorificem. Ergo ſerua credentes in me pro quibus hæc tanta mala ſuſtineo.

Quoniam propter te ſuſtinui opprobrium, operuit confuſio faciem meam.

V. Redit ad querelam & commemorationē

EXtraneus factus ſum fratribus meis, & peregrinus filijs matris meæ.

ingentium dolorum. Rom. xv. Iohan. ij.

Quoniam zelus domus tuæ comedit me, & opprobria exprobrantium tibi, ceciderunt super me.

Et flebam dum ieiunaret anima mea, & factum est in opprobrium mihi.

Et posui uestimentum meum saccum, & factus sum illis in parabolam.

Aduersum me loquebantur qui sedebant in porta, & in me psallebant qui bibebant uinum.

VI. Redit ad orationem.

EGo uero oraui ad te DOMINE, tempore beneplacito, Deus in multitudine misericordiæ tuæ exaudi me, in ueritate salutis tuæ.

Eripe me de luto ut non infigar, ut liberer ab his qui oderunt me, & de profundis aquarum.

Non me demergat tempestas aquæ, neq; absorbeat me profundum, neq; obstruat super me puteus os suum.

Exaudi

Exaudi me DOMINE, quoniam benigna est misericordia tua, secundum multitudinem miserationum tuarum respice me.

Et ne abscondas faciem tuam à seruo tuo, quoniam tribulor, uelociter exaudi me.

Adpropinqua animæ meæ & libera eam, propter inimicos meos eripe me.

Tu scis improperium meum & confusionem meam, & ignominiam meam, In conspectu tuo sunt omnes qui tribulant me.

Improperium confringit cor meum & adflictus sum, Et expectaui qui simul contristaretur & non fuit, & qui consolaretur, & non inueni. VII. Commemorat rursus dolores.

Et dederunt in escam meam fel, & in siti mea potauerũt me aceto. Ioh. xix.

FIat mensa eorum coram ipsis in laqueum, & in retributionem & in scandalum. VIII. Imp̃catur Synagogæ tristia ma-

Obscurentur oculi eorum ne uideant

la, spiritualia & corporalia, quæ omnia secuta uidemus. Rom. xj. Actor. j.

deant, & lumbos eorum semper fac uacillare.

Effunde super eos iram tuam, & furor iræ tuæ comprehendat eos.

Fiat habitatio eorum deserta & in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet.

Ratio quia me & meos persequuntur.

Quoniam quem tu percussisti persecuti sunt, & de dolore uulneratorum tuorum iactitant.

Appone iniquitatem super iniquitatem eorum, & non ueniant ad iustitiam tuam.

Deleantur de Libro uiuentium, & cum iustis non scribantur.

Ego sum pauper & dolens, salus tua Deus protegat me.

ix. Gratiarum actio, & Prophetia de abrogando cultu ueteris testamenti, & constituendo nouo.

LAudabo nomen Dei cantico, & magnificabo eum laude.

Et placebit Deo magis quam taurus aut iuuencus, qui cornua produ

producit & ungulas. X.
Vident afflicti & lætantur, quærite Deum & uiuet cor ueſtrum. Fructus paſsionis Chriſti.
Quoniam exaudiuit pauperes DOMINVS, & uinctos ſuos non deſpexit.
Laudent illum cœli & terra, Mare & omnia reptilia in eis. XI.
Quoniam DEVS ſaluam faciet Zion, & ædificabuntur ciuitates Iudæ. Promiſsio Eccleſiam perpetuo manſuram.
Et inhabitabunt ibi, & hæreditate acquirent eam.
Et ſemen ſeruorum eius poſsidebit eam, & qui diligunt nomen eius habitabunt in ea.

LXX.

Precatio pro liberatione contra hoſtes piorum.

Ad præcinendum, Pſalmus Dauid ad Recordationem.

DEVS in adiutorium meum, DOMINE ad ad iuuandum me feſtina. I. Precatio.

Con-

II. Imprecatio contra hostes.

Confundantur & pudefiant qui quærunt animam meam, Auertantur retrorsum & erubescant, qui uolunt mihi mala.

Auertantur statim erubescentes, qui dicunt mihi, euge, euge.

III. Antithesis sed pij lætētur.

Exultent & lætentur in te omnes qui quærunt te, & dicant semper, Magnificetur Dominus, qui diligunt salutare tuum.

IIII. Repetit p̄catioeem.

Ego uero egenus & pauper sum, Deus festina ad me, Adiutor meus & liberator meus es tu. DOMINE ne moreris.

LXXI.

Oratio Ecclesiæ senescentis, ne propter senectutis morbos, ubi fides, spes, charitas, & reliquæ uires & uirtutes erunt languidiores, a Deo abijciatur, & ut Deus reprimat Tyrannos & hostes Ecclesiæ.

I. Ptopositio prectionis.

IN te DOMIME speraui, non confundar in æternum. In iustitia tua libera me & eripe me, Inclina ad me aurem tuam, & salua me.

Esto

Esto mihi in petram fortem, quo semper cõfugiã, qui promisisti, ut saluum me facias, Quoniam rupes mea & refugiũ meũ es tu.

Deus meus eripe me de manu impij, & de manu inique agentis & uiolenti.

II. Rationes cur sit iuuãdus.

Quoniam tu es expectatio mea Domine, DOMINE spes mea â iuuentute mea.

In te confisus sum ex utero, de uentre matris meæ tu extraxisti me, de te laus mea semper.

III. Querela Ecclesiam esse in mundo tanquã prodigium

Tanquã prodigiũ factus sum multis, sed tu fiducia mea fortis.

Repleatur os meum laude, & gloria tua tota die.

Senectus Ecclesiæ, sunt postrema tempora.

NE proijce me in tempore senectutis, cum defecerit uirtus mea ne derelinquas me.

Quia locuti sunt inimici mei cõtra me, & qui obseruant animam meam consilium fecerunt in unum.

Dicentes, Deus dereliquit eum, perse-

Mimesis. persequimini & comprehendite eum, quia non est qui eripiat.

IIII. Repeit precationem. Imprecatio

Deus ne elongeris à me, Deus meus in auxilium meum festina.

Confundantur & deficiant detrahentes animæ meæ, operiantur confusione & pudore qui quærunt mala mihi.

V. Gratiarum actio et qui sit cultus noui Testamenti futurus, predicare nempe solius Dei iustitiam.

EGo autem semper sperabo, & adijciam super omnem laudem tuam.

Os meum annunciabit iustitiam tuam, tota die salutare tuum, cuius non noui numerum.

Introibo in potentijs Domini, DOMINE, memorabor iustitiæ tuæ solius.

DEVS docuisti me à iuuentute mea, & usque nunc pronunciabo mirabilia tua.

VI. Repetit superiorem propositio

Et usque in senectam & caniciem, Deus ne derelinquas me, Donec annuuciem brachium tuum,

um, generationi omni quæ uentura est, potentiam tuam.

Et iustitia tua quam excelsa Deus? & quam magna quæ fecisti? Deus quis similis tibi?

Qui ostendisti mihi tribulationes multas & malas, & conuersus uiuificasti me, & de abyssis terræ iterum reduxisti me.

Multiplicasti magnificentiam meam, & conuersus consolatus es me.

PRopterea ego confitebor tibi in organis musicis pro ueritate tua Deus meus, psallam tibi in cythara ô sancte in Israel.

Exultabunt labia mea cum cantauero tibi, & anima mea quam redemisti.

Sed & lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam, cum confusi et pudefacti fuerint, qui quęrunt mala mihi.

nem ne deseratur in senectute.

VII. Admiratur Ecclesia, Dei erga se bonitatem inde usque ab initio rerum.

VIII. Commemorat omniũ temporum adflictiones & rursus mirandas liberationes.

IX. Reperitur Gratiarum actio.

LXXII.

Insignis

Insignis prophetia de Messia & eius reg no. Christum esse uerum Deū & hominē.

Salomoni.

a. i. Propositio, rogo ut Christo filio meo iuxta promissionem ex me nascituro, des tuam potentiam, ut iudicet & condemnet hostes nostros, peccatū, mortem, Diabolū &c. Est igitur homo, quia natus ex Dauide, Et Deus, quia pater dat ei suum iudicium, Ita initio persona Messiæ describitur.

a DEus iudicium tuum regi-
da, & iustitiam tuam fi-
lio regis.

b. ij. Offitia regis, consolari adflicta corda, & ut montes ac colles, hoc est Ecclesiæ annuncient populis pacem & iustitiam Ro. v. Iustificati fide pacem habemus etc. saluare pauperes spiritu.

b Vt iudicet populum tuum in iu-
III. stitia, & pauperes tuos in iudi-
Qualis po- tio.
pulus regis Afferent montes pacem populo,
IIII. & colles iustitiam.
Quale reg Iudicabit pauperes populi, & sal-
num, nō ex uos faciet filios pauperum, &
ternum. conteret calumniatorem.

Time-

c Timebunt te quam diu Sol & Luna erunt, in generetione & generationem.

d.v. Alludit ad Historiam Gedeonis Iudi. vij. & ostendit Christum uerum Gedeonem futurum, qui uicturus sit peccatum, mortem & Diabolum. Vellus est Synagoga, Reliqua terra est Ecclesia gentium, quæ ambæ per rorem Christum sic tinguntur & recreantur, ut uincere possint, peccatum mottem & legem &c.

sedspirituale & æternum, quod complectitur orbem terrarum, ubi scilicet speciosi pedes annunciatium pacem erunt.

d Descendit sicut pluuia in uellus, & sicut stillicida stillantia super terram.

e vj. Fructus regni Christi, Erunt multi sancti credentes, & pax conscientiarũ cum Deo durabilis, usq; ad finem rerum & resurrectionem mortuorum, ubi nouus Sol & noua Luna creabuntur, & uidebimus Deum facie ad faciem.

e Florebit in diebus eius iustus, & abundantia pacis, donec auferatur Luna.

Et dominabitur à Mari usq; ad Mare, & à flumine usq; ad terminos orbis terrarum.

VII. Quam late pateat regnũ Christi.

Coram

Lingẽt puluerem id eſt, humiliabuntur corã Chriſto.

Coram illo procident qui in deſerto ſunt, et inimici eius puluerem linguent.

.i: Reges erunt nutritij Eccleſię

Reges maris & inſulæ munera offerent, Reges Arabum & Saba dona adducent.

VIII.

Redit ad offitia regis, & effectus regni eius.

Et adorabunt eum omnes Reges terræ, omnes gentes ſeruient ei.

Quia liberauit pauperem clamantem, & pauperem cui non erat adiutor.

IX.

Cõſolatio.

Parcet pauperi & inopi, & animas pauperum ſaluos faciet.

A fraude & uiolentia redimet animas eorũ, & precioſus ſanguis eorum in oculis ipſius.

X.

Deſcribit fertilitatẽ Eccleſiæ.

Et uiuet, & dabitur ei de auro Arabiæ, & adorabunt ipſum ſemper, tota die benedicent ei.

XI.

Alludit ad promiſsionem Abrahæ.

Et erit copia frumenti in terra, in uertice montium mouebitur ſicut Libanus fructus eius, & florebunt in ciuitate ſicut herba terræ.

Erit nomen eius in ſecula, quam

diu

diu sol erit, nomen eius propagabitur, & benedicentur in ipso, omnes gentes magnificabunt eum. XII. Concludit per gratiarum actionem.

Benedictus DOMINVS Deus, Deus Israel, qui facit mirabilia solus.

Et benedictum nomen maiestatis eius in æternum, & replebitur maiestate eius omnis terra, Amen Amen.

Finiunt orationes Dauidis filij Isai.

LIBER TERTIVS.

LXXIII.

Idē argumentū quod est psalmi xxxvij. Docet enim ne indignemur cum uidemus impijs bene esse, adfligi autem pios.

a I. Propositio amat pios Deus, etiamsi adfligi sinat, &

Psalmus Asaph.

odit impi os quantã uis fœlices.

Qvam bonus Israeli Deus, his qui puro sunt corde.

II. Aduersatiua, sed ego fere lapsus essem ex indignatione.

Mei autem pene moti sunt pedes, pene effusi sunt gressus mei.

Quia zelaui super iniquos, pacem impiorum uidens.

Quia nõ sunt in ligaminibus mortis, & firmum palatium eorum.

III. Narratio quacommemorat fœlicitates impiorum.

Et in miseria hominum, non sunt, et cum hominibus non affliguntur.

Ideo tenuit eos superbia, operti sunt uiolentia tanquam ueste.

Prominet præ pinguedine oculus eius, gradiuntur secundum cogitationes cordis.

Derident & locuti sunt nequitiam. calumniam de excelso locuti sunt.

Posuerunt in cœlum os suum, & lingua eorũ transiuit in terra.

Ideo conuertetur populus eius, eo, & ut aquarum plenitudo accumulatur eis.

Et

Et dixerunt, nunquid sciret Deus, & nunquid est scientia in excelso? Mimesis.

Ecce ipsi impij & abundantes seculo, obtinuerunt diuitias.

iiij. Antithesis & narratio scandali, Si est Deus, & si curat humana, Cur igitur iniustis bene est, & cur affligũtur sancti? Hæc est arcana sapientia Ecclesiæ, ignota rationi, Solum enim Euangeliũ monstrat causas, cur Ecclesiam & pios Deus uelit subiectos esse cruci in hac uita, Restat enim iudicium ubi ad æternas pœnas damnabuntur impij, iusti autem æterna uita & lætitia fruentur.

ERgo frustra mundaui cor meum, & laui in innocentia manus meas.

Et fui flagellatus tota die, & castigatio mea in matutinis.

Si dixero ut ipsi dicunt, Ecce generationem filiorum tuorum reprobarem. Id est damnarem totam Ecclesiam quæ affligitur.

Et cogitabam ut scirem hoc, Sed difficile erat in oculis meis.

Donec irem in sanctuarium Dei, et animaduerterem in nouissima eorum.

Veruntamen in lubrico posuisti
eos, deiecisti eos in interitum.
Quomodo facti sunt in desolatio-
nem? quam subito defecerunt?
a V. perierunt propter iniquitatem
Repetit tē suam.
tationem
suam. Velut somnium euigilantis Domi-
ne, in ciuitate imaginem ipso-
rum facis contemptam.
b VI. a Sed coacescit cor meum, & re-
Insignis cō nes mei punguntur.
solatio, etsi Quod ego stultus sum, & nihil in-
tenter et ad telligo, Vt iumentum factus
fligar, tamē sum coram te.
nō deseror. b Sed ego semper tecum, Tenuisti
sed a DEO manu dexteram meam.
sustentor et
erigor, Er Et in consilio tuo deduxisti me, &
go bonus cum gloria suscepisti me.
Israelideus
VII. Quem in cælo & in terra preter te
Congeries desyderarem?
Consolatio Cum contabescunt caro mea &
num. cor meum, tu petra cordis mei
VIII. & pars mea Deus in æternum.
Ratio ex Quia ecce qui elongant se à te, per
Antithesi. ibunt, perdis omnes qui forni-
cantur à te. Mihi

Mihi autem adhærere DEO bonum est, posui in Deo DOMINO spem meam, Vt annunciē omnia opera tua.

LXXIIII.

Precatio contra hostes deuastantes Ecclesias & Scholas.

Eruditiuum Asaph.

VT quid Deus repulisti in perpetuum? iratus est furor tuus super oues pascue tuæ? I. Propositio libera, defende nos.

Memor esto congregationis tuæ, quam possedisti ab initio. II. Ratio, Quia sumus tuus populus redemptus sanguine filij tui.

Redemisti uirgā hæreditatis tuæ, montem Zion in quo habitasti.

Leua pedes tuos in deuastationem perpetuam omnium hostium, qui mala fecerunt sanctuario tuo.

ET rugierunt aduersarij tui, in medio templi tui posuerunt idola sua signa. III. Narratio calamitatum.

Visus est (impius) tanquam addu-

cens sursum in densitatem arbo
rum secures.

Et nunc sculpturas eius simul bi-
iiij. Reg. penni & malleis dissecant.
xxv. Incenderunt igni sanctuarium tu
um, ad terrã polluerunt taber
naculum nominis tui.

Dixerunt in corde suo, deuasta-
bimus eos simul, incenderunt
omnia tabernacula dei in terra.

Signa nostra non uidemus, iam
non est Propheta, & nõ est no
IIII. biscum qui doceat. Vsquequo?
Repetitur precatio, Vsquequo ô Deus improperabit
inimicus? & blasphemabit ho-
stis nomen tuum in perpe tuũ.

Quare auertis manum tuam, &
dexteram tuam de medio sinus
V. tui prohibes?

Consolatio & longa cõmemoratio ueterum beneficiorũ Dei, quibus fidem suam erigit.

DEus autem Rex meus ab initio,
operatus est salutem in medio
terræ.

Tu dissipasti in uirtute tua Mare,
contriuisti capita Draconum in
aquis.

Tu

Tu confregisti capita cœti, dedisti eum escam populis deserti.
Tu facis scaturire fontes & torrentes, tu siccasti fluuios magnos.
Tuus est dies & tua est nox, tu fabricatus es lumen & Solem.
Tu fecisti omnes terminos terræ, æstatem & hyemem, tu plasmasti ea.

vj. Causæ cur petenda liberatio, ut afferas gloriam tuam, & punias blasphemos & serues Testamentum & promissiones editas, ut liberes, sicut promisisti, oppressos, & ut liberati celebrent nomen tuum.

MEmor esto huius, quod inimicus improperauit DOMINO, & populus insipiens blasphemauit nomen tuum.
Ne tradas bestiæ animam turturis tui, & animas afflictorum tuorum ne obliuiscaris perpetuo.
Respice in Testamentum, quia repleta est b terra tenebris & habitacula uiolentia.

b Terra est uastata.

Ne reuertatur oppressus confusus, pauper & inops laudabunt nomen tuum.

VII. Epilogus nostra causa est Dei causa.

EXurge Deus iudica causam tuã, memor esto improperiorum tuorum, eorum quæ ab insipiente sunt tota die.

Ne obliuiscaris uocis inimicorum tuorum, tumultus insurgentium cõtra te, inualescit semper.

LXXV.

Consolatio Ecclesiæ sub persona Christi, contra impios & præfractos Doctores & hostes Ecclesiæ Dei, quibus minatur exitium, & promittit Ecclesiam mansuram.

Ad præcinendũ, ne periret Psalmus cantici Asaph.

I. Propositio Agimus gratias q̃d seruas Ecclesiam.

COnfitebimur tibi Deus, confitebimur, quia prope est nomen tuum, Narrabimus mirabilia tua.

ij. Patefacto Euangelio spiritus sanctus arguit mundum, ideo mundus indignatur, & sæuit contra Ecclesiam & pios docto

doctores, Sed Christus sustentat Ecclesiæ columnas, ueram doctrinam & pios miuistros.

Cum accepero a tempus, ego iustitias iudicabo. a Ecclesiā.

Liquefacta est terra, & omnes qui habitant in ea, ego autem confirmaui columnas eius, Sela. III. Cōminatio

Dixi iactabundis, nolite gloriari, & impijs, nolite exaltare cornu.

Nolite extollere in altum cornu uestrum, nolite loqui in collo præfracto. s. aliquid sit metuendum.

Quia neq; ab oriente neq; occiden te, neq; a deserto montium. IIII.

Quoniam Deus iudex est, qui hunc humiliat & hunc exaltat, Rationes. V.

Quia calix in manu DOMINI, uino rubicundo infuso plenus, Et effudit ex hoc, ueruntamen, feces eius sugent, & ebibent omnes impij terræ. Discrimen adflictionis piorum & impiorum. VI.

Ego autem annunciabo in seculum, cantabo Deo Iacob. Promissio, perditis impijs, seruatur & exaltatur Ecclesia.

Et omnia cornua impiorum confringam, & exaltabuntur cornua iusti.

LXXVI.

Gratiarum actio et pro uerbo donato, & Ecclesia contra furores hostium seruata.

Ad præcinendum super Neginoth Psalmus cantici Asaph.

I. Gratiarum actio pro uerbo.

NOtus in Iudea Deus, in Israel magnum nomē eius.

II. Pro seruata Ecclesia

Et factus est in Salem locus eius, & habitatio eius in Zion.

III. Consolatio & amplificatio ex collatione, hostes sunt potentes, sed potentior Deus.

Ibi confregit iacula, arcus, scutum, gladium & bellum, Sela.

Illustrior tu et admirabilior quam montes prædantes.

Spoliati sunt potentes corde obdormierunt somnum suum, & non inuenerunt omnes uiri robur in manibus suis.

IIII. Ratio, i

Ab increpatione tua Deus Iacob, sopitus est & currus & equus.

Tu terribilis es, & quis consistet coram te in ira tua, De

De cœlo auditum fecisti iudicium, terra tremuit & siluit.

Cum exurgeret in iudicium Deus, ut saluos faceret omnes adflictos terræ, Sela.

Quoniam furor hominis celebrabit te, & contra reliquos furores, accingeris.

Vouete & reddite DOMINO Deo uestro, omnes qui in circuitu eius estis, afferte munera terribili. V. Hortatur totam Ecclesiam ad gratiarum actionem.

Quia aufert spiritum principibus, terribilis est regibus terræ.

LXXVII.

Insignis consolatio & doctrina, quomodo ex sensu iræ Dei, pauida corda, recordatione ingentium beneficiorũ Dei, sese erigere & confirmare debeant.

Ad præcinendum Psalmus Asaph, pro Iedthun.

Narratio et exemplũ quo confugiendum in adflictione.

VOce mea ad Dominum clamaui, uoce mea ad Deũ, & intendit mihi.

In die tribulationis meæ Deum

exquisiui, Manus mea nocte ex
pansa est, & non est lassata, re-
nuit consolari anima mea.
Recordor Dei cum perturbor, &
cum tristis est spiritus meus lo-
quor, Sela.
Tenuisti uigiles oculos meos, tur-
batus sum, ut nō possim loqui.
Cogitaui dies antiquos, & annos
II. seculorum.
Commemoratio ingentium terrorum & dolorū ex sensu iræ Dei.
Recordabar nocte carminum me
orum, & cum corde meo loque
bar, & spiritus meus scrutaba-
tur.
Nunquid in æternum proijciet
Deus, & non adijciet ut bene-
uolus sit amplius?
Nunquid desitiet in æternum mi-
sericordia eius? & nunquid de-
sijt promissio in generationē,
& generationem?
Aut obliuiscetur misereri Deus?
aut continebit in ira sua miseri-
cordias suas? Sela.
Et dixi, Hæc est ægritudo mea, Sed
hæc

hæc mutare poteſt dextra excelſi.

III. Conſolatio ex præteritis beneficijs Dei & admirādis libeeationibus.

MEmor fui operum DOMINI, quia memor ero ab initio mirabilium tuorum.

Et meditabor in omnibus operibus tuis, et de factis tuis loquar.

Deus in ſancto uia tua, quis Deus magnus ſicut Deus.

Tu es Deus qui facis mirabilia, Notam feciſti in populis uirtutem tuam.

Redemiſti in brachio populum tuum, filios Iacob & Ioſeph, Sela.

Viderunt te aquæ DEVS, uiderunt te aquæ & timuerunt, & turbatæ ſunt abyſſi.

Fuderunt aquas nubes, uocem dederunt nubes, Et ſagittæ tuæ diſcurrerunt.

Vox tonitrui tui in cœlo, illuxerunt coruſcationes tuæ orbi terræ, commota eſt et contremuit terra.

In Mari uia tua, & ſemitæ tuæ in

aquis multis,et uestigia tua non cognoscentur.

Deduxisti sicut oues populum tuum,per manũ Moysi et Aaron.

LXXVIII.

Perpetua Narratio & Historica commemoratio est benefitiorum Dei erga populum inde ab initio usq; ad Dauidem,quæ docet fiduciam,spem & obedientiam erga Deum,& diffidentiam ac inobedientiam taxat, & utriusq; exempla proponit,credentes seruatos, incredulos autem grauiter punitos.

Eruditiuum Asaph.

I. Exordium quo reddit attentos.

ATTendite popule meus legem meam, inclinate aurem uestram in uerba oris mei.

II. Propositio a ænigmata antiqua.

Aperiam in parabolis os meum, loquar a propositiones ab initio.

Quæ audiuimus & cognouimus & patres nostri narrauerunt, nobis.

Non celabimus ea filios eorum, & posteritatem, Narrantes laudes

des DOMINI & uirtutes eius, & mirabilia eius quæ fecit.

ET suscitauit testimonium in Iacob, & legem posuit in Israel, Quam mandauit patribus nostris, nota facere ea filijs suis.

Deut. vj. narrabis ea filijs tuis.

Vt cognoscat generatio altera, & filij qui nascentur, & exurgent, & narrabunt ea filijs suis.

III. Quid doceant sacræ literæ.

Vt ponant in Deo spem suam, & non obliuiscantur operũ Dei, & mandata eius seruent.

Ne fiant sicut patres eorum, generatio rebellis & asperans, Generatio quæ non direxit cor suum, & non credidit Deo spiritus eius.

a Ante Reges summa imperij erat penes tribnm Ephraim. sed propter insolentiã a Deo reiecti sunt, & rerum summa commendata est tribui Iuda. Habent igitur reges & principes hic exemplum.

a Filij Ephraim armati intendentes arcum, conuersi sunt in die belli.

Non

Non custodierunt testamentum
Dei, & in lege eius noluerunt
ambulare.

Et obliti sunt benefactorum eius,
& mirabilium eius quæ osten-
dit eis.

III. Orditur Historicam Narrationem.

COram patribus eorum fecit mi-
rabilia in terra Aegypti, in cam
po Zoan.

Exo. xiiij Interrupit Maræ, & perduxit eos,
& statuit aquas quasi aceruum.

Exo. xiij. Psal. cv. Et deduxit eos in nube die, & tota
nocte in illuminatione ignis.

Exo. xvij Num. xx. Interrupit petras in Eremo, &
adaquauit eos uelut in abysso
multa.

Et eduxit aquam de petra, & edu-
xit tanquam flumina aquas.

ET apposuerunt adhuc peccare
ei & in iram concitauerunt ex-
celsum in deserto.

Num. xj. Et tentauerunt Deum in cordibus
suis, ut peterent escas animabus
suis.

Et male loquuti sunt de Deo, di-
xerunt

xerunt, Nunquid poterit Deus parare mensam in deserto?

Ecce percussit petram et fluxerunt aquæ, & torrentes inundauerunt, Nunquid & panem poterit dare, aut parare carnem populo suo?

IIII. Exempla punitæ incredulitatis.

Ideo audiuit DOMINVS & iratus est, & ignis accensus est contra Iacob, & ira ascendit contra Israel.

Quia non crediderunt DEO, nec sperauerunt in salutari eius.

Et mandauit nubibus desuper, & ianuas cæli aperuit. Exo. xvi. Num. xi. Iohã. vi.

Et pluit illis Manna ad manducandum, & panem cœli dedit eis.

Panem angelorum manducauit homo, cibaria misit eis in abundantia.

Adduxit Eurum de cœlo, & induxit in uirtute sua Africum.

Et pluit super eos sicut puluerem carnes, & sicut arenam Maris uolatilia pennata.

Et ceci-

Et ceciderunt in medio castrorum eorum, circa tabernacula eorum.

Num. xj. Et manducauerunt et saturati sunt ualde, & desyderium eorum impleuit.

Nondum auersi erant à desyderio suo, Adhuc esca eorum erat in ore ipsorum.

Et ira Dei ascendit super eos, Et occidit pingues eorum, & electos Israel prostrauit.

IN omnibus his peccauerunt adhuc, & non crediderunt in mirabilius eius.

Et defecerunt in uanitate dies eorum, & anni eorum in perturbatione.

Esa. xxvj. In angustia requirunt te.

Cum occideret eos quærebant eũ, & reuertebantur & diluculo ueniebant ad Deum.

Et rememorati sunt, quia Deus Petra est eorum, & Deus excelsus redemptor eorum est.

Medium

MEDIVM.

Et blanditi sunt ei in ore suo, & lingua sua mentiti sunt ei.

Cor autem eorum non erat firmum cum eo, nec fideles habiti sunt in testamento eius.

IPse autem misericors, & propitius erat peccatis eorum, & non disperdidit eos, & sæpe auertit iram suam, & non accendit omnem furorem suum.

Et recordatus est, quia caro sunt, spiritus uadens, & non rediens.

Toties exacerbauerunt eum in irã concitauerunt eum in solitudine.

Et conuersi sunt & tentauerunt Deum, & sanctum Israel exacerbauerunt.

Non sunt recordati manus eius, die qua redemit eos à tribulante.

SIcut posuit in Aegypto signa sua, & prodigia sua in campo Zoan,

V. Antithesis ipsi propter peccata merentur pœnas: Sed Deus est misericors, qui pœnas mitigat. Est igitur Cõsolatio, & exemplum misericordie Dei.

VI. Plagæ Aegypti. Exodi vij viij. ix. x.

Et

Et conuertit in sanguinem flumina eorum, & riuos eorum, ne biberent.
Misit in eos insecta, & comedit eos, & ranã, & disperdidit eos.
Et dedit erucis fructus eorum, & labores eorum locustæ.
Et occidit grandine uineas eorũ, & moros eorum in pruina.
Et tradidit grandini iumenta eorum, & possessionẽ eorũ igni.
Misit in eos iram indignationis suæ, indignationem & iram & tribulationem, immissiones per angelos malos.
Viam fecit semitæ iræ suæ, & non pepercit à morte animabus eorum, & iumenta eorum in c morte conclusit.

c Peste. Exo. xij.

Et percussit omne primogenitũ, in terra Aegypti, primitias d laboris eorum in tabernaculis Cham.

d Virtutis VII. Redit ad cõmemorationẽ beneficiorũ dei.

ET eduxit sicut oues populum suum, & perduxit eos tanquam gregem in deserto.

Et

Et eduxit eos e in spe & non timu erunt, & inimicos eorum operuit Mare. e Tuto.
Et induxit eos ad terminum sanctum suum, montem quem acquisiuit dextera eius.
Et eiecit à facie eorum gentes, & sorte diuisit eis hæreditatem, Et habitare fecit in tabernaculis eorum tribus Israel.

VIII. Commemorat rursus peccata populi.

ET tentauerunt & exacerbauerunt Deum excelsum, & testimonia eius non custodierunt.
Et auerterunt se, & prçuaricati sunt, quemadmodum patres eorum, conuersi sunt sicut arcus prauus.
In iram concitauerunt eum excelsis suis, & in sculptilibus suis ad æmulationem eum prouocauerunt.

j.Reg. iiij. Exemplũ punite fiduciæ in externam professionem, sine uera pœnitẽtia.

AVdiuit Deus & exarsit, & execratus est ualde Israel.
Et reliquit tabernaculum Silo, tabernaculũ suũ ubi habitauit inter homines.

Et tradidit in captiuitatem uir-
f arcam. f tutem eorum, & pulchritudi
nem eorum in manus inimici.
Et conclusit in gladio populum su
um, & contra hæreditatem suã
exarsit.
Iuuenes eorum comedit ignis, &
uirgines eorum non sunt hono
ratæ.
Sacerdotes eorum in gladio cecide
runt, & uiduæ eorum non plo
rabant.
Et excitatus est tanquam dormi
ens Dominus, tanquam potens
uociferans à uino.
j. Reg. v. Et percussit inimicos suos in poste
riora, opprobrium sempiternũ
dedit illis.
Et repulit tabernaculum Ioseph,
et tribum Ephraim non elegit.
Sed elegit tribum Iuda, montem
Zion quem dilexit.
Et ædificauit tanquam excelsum,
sanctuarium suum, sicut terram
fundatam in secula.

Et

Et elegit Dauid seruum suum, & sustulit eum de caulis ouium. j. Re. xvj.
A tergo fœtarum adduxit eum, ut pasceret Iacob seruum suum, & Israel hæreditatem suam.
Expauit eos in innocentia cordis sui, & in prudentia manuum suarum direxit eos.

LXXIX.

Idem argumentũ quod est Psalmi lxxiiij Est enim precatio contra hostes deuastantes Ecclesias & scholas, loquitur autem præcipue de ea uastitate, quæ per chaldeos & Antiochum erat futura.

Psalmus Asaph.

I. Narratio calamitatum.

DEus uenerunt gentes in hæreditatem tuam, polluerunt Templum sanctum tuum, posuerunt Hierusalem in aceruos lapidum.
Posuerunt cadauera seruorum tuorum escas uolatilibus cœli, carnes sanctorum tuorum bestijs terræ.
Effuderunt sanguinem ipsorum tanquã

tanquam aquam in circuitu Hierusalem, & non erat qui sepeliret.

Facti sumus opprobrium uicinis nostris, subsannatio & illusio his qui in circuitu nostro sunt.

II. Precatio libera nos.

III. Ratio quia sumus populus tuus & assere tuam gloriã.

VSquequo DOMINE irasceris in perpetuum? Accendetur uelut ignis zelus tuus?

Effunde iram tuam in gentes quæ te non nouerunt, & in regna quæ nomen tuum non inuocauerunt.

Quia comederunt Iacob, & habitaculum eius desolauerunt.

a iiij. Repetitur precatio & ostenditur quæ sint causæ calamitatum publicarũ, peccata nempe populi.

a attenuati

a Ne memineris iniquitatum nostrarũ antiquarum, cito anticipẽt nos misericordiæ tuæ, quia b pauperes facti sumus ualde.

b v. Causæ cur petenda liberatio, Prima propter nomẽ tuum, ut tu celebreris.

b Adiuua nos Deus salutaris noster propter gloriã nominis tui,

& libera

& libera nos, & propitius esto peccatis nostris propter nomē tuum.

Ne forte dicant in gentibus, ubi est Deus eorum? Et innotescat in nationibus coram oculis nostris, ultio sanguinis seruorum tuorum qui effusus est,

II. Ne blasphemeris.

III. Vt appare at te esse defensorem Ecclesiæ et piorum.

iiij. c. Ne deleatur tota Ecclesia & sint hic aliqui residui qui te celebrent, & doctrinam latius spargant.

c Introeat in conspectu tuo gemitus compeditorum, Secundum magnitudinem brachij tui, fac residuos filios mortis.

IIII. Impreca-tio contra hostes.

Et redde uicinis nostris septuplū in sinu eorum, improperium ipsorum quod exprobrauerunt tibi DOMINE.

V. Gratiarum actio.

Nos autem populus tuus & oues pascuæ tuæ, confitebimur tibi in seculum, In generatione & generationem, annunciabimus laudem tuam.

LXXX.

Precatio contra hostes Ecclesiæ, Eius-

dem argumenti cum superiore.

Psalmus Asaph, ad præcinendum de Rosa testimonij.

a Pascis.

I. Propositio defende Ecclesiam. Hæ tribus sequebantur arcam. Num. ij.

c consolare

QVi a regis Israel intende, qui deducis uelut ouem Ioseph, Qui sedes super Cherubin, manifestare.

Coram Ephraim, Beniamin, & Manasse, Excita potentiam tuam, & ueni, ut saluos facias nos.

Deus c conuerte nos, & ostende faciem tuam & salui erimus.

II. Narratio calamitatum.

d Schalis.

Domine Deus exercituum quousque irasceris super orationem populi tui?

Cibabis eos pane lachrymarum, et potabis eos in lachrimis d mensura magna.

Posuisti nos in contradictionem uicinis nostris, & inimici nostri subsannauerunt nos.

III. Repetit p̄cationem

Deus Zebaoth conuerte nos, & ostende faciem tuam & salui erimus.

Querela

a.iiij. Querela uitem Ecclesiam a Deo ipso ex Aegypto in terramCanaam transplantatam & pulcherrime excultam, ab apris hostibus uastari. Esa. v Matth. xxj.

a Vitem de Aegypto transtulisti, eiecisti gentes, & plantasti eam.
Dux itineris fuisti in conspectu eius, & plantasti radices eius, & impleuit terram.
Operuit montes umbra eius, & palmites eius sicut cedri Dei.
Extendit palmites suos usq; ad Mare, & usq; ad flumen propagines eius
Vt quid destruxisti maceriam eius, & d uindemiant eam omnes qui prætergrediuntur uiam?
Deuastauit eam aper de sylua, & fera campi depasta est eam?

d decerpūt
e Propaginem uitis. i gentiū Ecclesiam.

V.
Petit conseruari Ecclesiam collectam ex Iudeis & gentibus:

DEus Zebaoth, conuertere, respice de cœlo, & uide, & uisita uitem istam.
Et confirma eam quam plantauit dextera tua, & super e filium, quem confirmasti tibi.

Incensa igni & suffosa, ab increpa
tione uultus tui pereant.

Per uirum & filiũ hominis intelligit totam Ecclesiam.

Fiat manus tua super uirum dex-
teræ tuæ,& super filium homi-
nis quem confirmasti tibi.
Et non discedemus à te, uiuifica
nos, & nomen tuum inuocabi-
mus.

VI. Gratiarum actio.

DOMINE Deus Zebaoth con-
uerte nos,& ostende faciem tu-
am,& salui erimus.

LXXXI.

Exhortatio ad totam Ecclesiam, continens doctrinam primi præcepti, illum solum Deum esse colendum qui certis testimonijs,ut eductione Israelis ex Aegipto & hoc tempore misso filio & donato spiritu sancto & uerbo se patefecit, cui exhortationi additur, in fine concio de pœnitentia. Est autem Psalmus solitus decantari in festo Tabernaculorum.

Ad præcinendum super Gi thit, Psalmus Dauid.

I. Propositio gratias agite Deo pro liberatiõe

EXultate Deo adiutori no-
stro, iubilate Deo Iacob.
Sumite Psalmum & date
tympa-

tympanum, Psalterium iucundum cum cythara. — ex Aegypto.
Buccinate in neomenia tuba, insigni die a solennitatis uestræ. — a Festo tabernaculorum.
Quia præceptum in Israel est, & iudicium Deo Iacob.
II. Ratio. Leu. xxiij
Testimonium in Ioseph posuit illud, cum exiret de terra Aegypti, linguam quam non nouerat audiuit.
III. Cur institutum, ad retinendam memoriam libetationis. Exo. xvij
Cum leuarem ab oneribus humerum eius, & manus eius ab ollis recesserunt.
In tribulatione inuocasti me & liberaui te, exaudiui te in abscondito tempestatis, probaui te, apud aquam contradictionis, Sela.
IIII. Exhortatio doctrinam primi præcepti continens.
AVdi populus meus & contestabor te, Israel si audieris me.
Non erit in te Deus peregrinus, neq; adorabis Deum alienum.
Epo enim sum DOMINVS Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti, dilata os tuum, & implebo illud.

I. Querela. Et non audiuit populus meus uocem meam, et Israel non uoluit me.

VI. Pœna peccati. Et dimisi eos secundum desyderia cordis eorũ, ibunt in ad inuentionibus suis.

VII. Caussæ calamitatum & est concio pœnitẽtiæ. Si populus meus audisset me, Israel si in uijs meis ambulasset.

Breui inimicos eorũ humiliassem, & super tribulantes eos misissem manum meam.

Odientes DOMINVM frustra conarentur aduersus eum, & esset tempus eorum in secula.

Et cibasset illos ex adipe frumenti, & de petra melli saturasset eos.

LXXXII.

Consolatio piorum quia a Tyrannis opprimuntur, fore ut pereant.

Psalmus Asaph.

I. Narratio. DEus stetit in Synagoga Dei, in medio autem Deorũ dijudicat.

Vsquequo iudicatis iniquitatem, & per-

et personas impiorum suscipietis? II. Obiurgatio Tyrannorum.
Iudicate egeno et pupillo, oppressum & pauperem iustificate. III. Offitium boni Magistratus.
Eripite pauperem, & egenum de manu impij liberate.
Nescierunt neque intellexerunt, in tenebris ambulant, mouebuntur omnia fundamenta terræ. IIII. Poena neglecti offitij.
Ego dixi, dij estis, et filij excelsi omnes. V. Cominatio Iohan. x.
Vos autem sicut homines moriemini, & sicut unus de principibus cadetis.
Surge Deus iudica terram, quoniã tu hæreditabis omnes gentes.

LXXXIII.

VI. Precatio ut Deus ipse regat mẽtes principum & seruet Respu.

Eiusdem argumenti, cuius est Psalmus lxxx. Oratio Ecclesiæ contra Tyrannos uastatores.

Psalmus cantici Asaph.

I. Precatio defende Ecclesiam.

DEus ne taceas, neq; sileas, & non quiescas ô Deus.

II. Ratio.

Quoniam ecce inimici tui tumultuantur, & qui oderunt te extulerunt caput.

III. Narratio periculorũ a Absconditi sunt sancti quos mundus nõ nouit.

Contra populum tuum callide composuerunt consilium, consultarunt aduersus a absconditos tuos.

Dixerunt, uenite & disperdamus eos de gente, & non memoretur nomen Israel ultra.

IIII. Enumeratio hostiũ.

Quoniam consultarunt unanimiter, simul aduersus te fœdus disposuerunt.

Tabernacula Idumeorum & Hismaelitæ, Moab, & Agareni.

Gebal, & Ammon, & Amalech, Philistini cum habitantibus Tyron.

Filij Loth. Moab & Ammon.

Etenim Assur adiungit se illis facti sunt in adiutorium filijs Loth.

Gen. xix. Iudi. vij. & iiij.

FAc illis sicut Midian & Sisaræ, sicut Iabin in torrente Kisson.

Disperierunt in Endor, facti sunt ut stercus terræ, Pone

Pone principes eorum sicut Oreb Iudi. vii.
& Zeb, & Zebee, & Salmana,
Omnes principes eorum.
Qui dixerunt, hæreditate possideamus sanctuarium Dei. a Turbinem.
Deus meus pone illos ut a rotam,
& sicut stipulam ante faciem uenti.
Sicut ignis qui comburit syluam, et sicut flamma cõburens montes.
Ita persequeris illos in tempestate tua, & in ira tua turbabis eos. V.
Imple facies eorum ignominia, & Cur impre
quærent nomen tuum DOMINE. cetur mala hostibus.
Erubescant & conturbentur in seculum seculi, & confundantur & pereant.
Et cognoscant quia tu, & nomen
tibi b Iehoua, & tu solus altissimus in omni terra. b Dominus.

LXXXIIII.

Insigne Encomiũ Ecclesiæ & uerbi Dei & quam res sit præclara esse incolam domus Dei, frui æternis illius bonis. &c.

Psalmus filiorum Chorah, ad præcinendum super Githith.

I. Propositio summum bonum est esse membrum Ecclesiæ.

QVam dilecta tabernacula tua DOMINE Zebaoth.

Concupiscit & deficit anima mea in atria DOMINI, Cor meũ & caro mea, exultauerunt in Deum uiuum.

a ij. Illustris comparatio, Ecclesia est ceu nidus, cui incubat spiritus sanctus ad excludendos & regenerandos filios Dei tanquam pullos.

a Etenim passer inuenit sibi domum, & hirundo nidum sibi, ubi ponat pullos suos, Altaria tua DOMINE Zebaoth, rex meus & Deus meus.

Ἐπιφώνημα. Beati qui habitant in domo tua, in secula seculorum laudabunt te, Sela.

b. iij. Consolatio Doctorum Ecclesiæ, fore miseros, & tamen habituros benedictiones & fœlices successus in ministerio.

Beatus

b Beatus uir cui tu fortitudo es, & in corde eius semitæ tuæ.

Qui transit per uallem lachrymarum & fontem fodit, certe benedictionibus coronabitur Doctor. Fõs, uerbi Dei propagatio.

Pergunt de uictoria in uictoriam, ut appareat in Zion Deus.

IIII. Orat seruari Ecclesiam & pios Doctores.

DOMINE Deus Zebaoth exaudi orationem meam, auribus percipe DEVS Iacob, Sela.

V. Redit ad preconium Ecclesiæ. a Sedere in limine.

Protector noster aspice Deus, & respice in faciem Christi tui.

Quia melior est dies una in atrijs tuis super millia, Elegi a abiectus esse in domo Dei mei, magis quam habitare in tabernaculis impiorum.

c vj. Consolatio, erit Ecclesia adflicta, sed habebit suum solem, scutum, gratiam, gloriam & bona præsentia et æterna.

c Quia Sol & scutum DOMINVS Deus, gratiam & gloriam dabit DOMINVS, Non

priuabit bonis, eos qui ambulant in innocentia.
VII. Promissio. sed hæc bona, fide accipienda sunt.
DOMINE Zebaoth, Beatus homo qui sperat in te.

LXXXV.

Deprecatur iram Dei, & petit restitui ueram doctrinam, ueros cultus Dei, & pios doctores, reddi bonos principes, pacem, fertilitatem soli, quæ omnia propter peccata sua amiserant.

Adpræcinendum, Psalmus filiorum Choræ.

I. Precatio, ante fuisti propitius, Ergo & hoc tempore miserere nostri.
BEnedixisti DOMINE terram tuam, auertisti captiuitatem Iacob.
Remisisti iniquitatem plebis tuæ, operuisti omnia peccata eorum, Sela.
Mitigasti omnem iram tuam, auertisti à furore iram tuam.
a Cōsolare a Conuerte nos Deus salutaris noster, & auerte iram tuam à nobis.
Nunquid in æternum irasceris nobis? aut extendes iram tuam à generatione in generationem.

An non tu conuersus uiuificabis nos, et plebs tua lætabitur in te?

Ostende nobis DOMINE misericordiam tuam, & salutare tuum da nobis.

Audiam quid loquatur DOMINVS Deus, quoniam loquetur pacẽ ad plebem suam, Et super sanctos suos, ut non conuertantur ad b stultitiam.

x Veruntamen prope timentes eum salutare ipsius, ut inhabitet gloria in terra nostra.

Vt misericordia & ueritas obuient sibi, iustitia & pax osculentur se.

Vt ueritas de terra oriatur, et iustitia de cœlo prospiciat.

Vt DOMINVS det benignitatem, & terra nostra det fructũ suum.

Vt iustitia ante eum ambulet, et ponat in uia gressus suos.

II. Repetitur precatio, Restitue doctrinam ueram & ueros cultus.

b. id est cõfirmati uerbo non fremant contra Deum.

x. III. Promissio ubi timetur Deus, ibi Ecclesia & Respublicæ florent.

LXXXVI.

I. Propositio subinde repetita, semper additis rationibus cur sit exaudiendus & seruandus.

Precatio ualde ardens & pathetica, pro liberatione ex periculis & hostibus.

Oratio Dauidis.

INclina DOMINE aurem tuam, & exaudi me, quoniam inops & pauper sum ego.
Custodi animam meam quoniam sanctus sum, saluum fac seruum tuum DEVS meus sperantem in te.
Miserere mei DOMINE, quoniã ad te clamaui tota die.
Lætifica animam serui tui, quoniã ad te Domine animam meam leuabo.
II. Cõsolatio. Quoniam tu Domine bonus & propitius, & multæ misericordiæ omnibus inuocantibus te.
Auribus percipe DOMINE orationem meam, & intende uoci deprecationis meæ.
In die tribulationis meæ clamaui ad te, quia exaudisti me.
III. Admiratur Dei bonitatem. NOn est similis tui in dijs Domine, & nõ est secundũ opera tua.

Omnes

Omnes gentes quaſcunq; feciſti, uenient & adorabunt coram te Domine, & glorificabunt nomen tuum. IIII. De gentiũ uocatione.

Quoniam magnus es tu, & faciens mirabilia, tu es Deus ſolus.

v. Petit ſe regi uerbo, & a ſpiritu ſancto, accendi in corde fidem, timorem & obedientiam erga Deum.

Doce me DOMINE uiam tuam, & ingrediar in ueritate tua, unias cor meum ut timeat nomen tuum.

COnfitebor tibi Domine Deus meus in toto corde meo, & glorificabo nomen tuum in æternum. VI. Gratiarum actio pro liberatione.

Quia miſericordia tua magna eſt ſuper me, & eruiſti animam meam ex inferno inferiori.

Deus præfracti inſurrexerunt ſuper me, & Synagoga potentium quæſierunt animam meam, & non propoſuerunt te in conſpectu ſuo. VII. Querela de hoſtibus.

Et

VIII. Repetit p̃cationem. Et tu Domine Deus miserator & misericors, tardus ad iram & multæ misericordiæ & uerax. Respice in me & miserere mei, da fortitudinem tuam seruo tuo, & saluum fac filium ancillæ tuę. Fac mecum signum ad bonum, ut uideant qui oderunt me, & confundantur, quoniam tu DOMINE adiuuisti me, & consolatus es me.

LXXXVII.

Prophetia de Ecclesia noui testamenti & eius propagatione per totum terrarũ orbem.

Psalmus cantici filiorum Choræ.

j. Ecclesia ubi? Ibi ubi fundamentum Christus, doctrina prophetarum & Apostolorũ est. j. Cor. iij. Ephe. ij. Apo. xxj.

II. Ecclesiam dfligi et defendi a Deo. FVndamenta eius in montibus sanctis.

Diliget DOMINVS portas Zion, super omnia tabernacula Iacob.

Doctri

iij. Doctrina Ecclesiæ, uox Euangelij gloriosa.

Gloriosa dicta sunt de te, ciuitas DEI, Sela.

iiij Quid sit Ecclesia? cœtus uisibilis collectus & regeneratus per uocem Euangelij & spiritum sanctum ex Iudeis & omnium gentium populis per totum terrarum orbem.

Memorari faciam a Raab, & Babylonem ut cognoscant me, Ecce Philistea, & Tyrus cnm Aetiopia nascentur ibi.

a Aegyptū Esa. xxx.

Et de Zion dicetur, b homo & homo natus est in ea, & ipse fundauit eam altisimus.

b hic & ille.

V. Autor Ecclesiæ.

Dominus narrabit in scripturis populorum, iste natus est ibi, Sela.

Et cantores sicut ducentes chorum, omnes modulationes meę in te.

VI. Cultus Ecclesiæ uox sonans Euangeliū, laudes & gratiarum actiones ipsi Deo.

LXXXVIII.

Precatio qua petitur liberatio ab horroribus & sensu peccati, mortis, iræ & iudicij Dei, quales sunt psalmi. vj. xxij. xxx, xxxj, xxxviij. lxix.

Psalmus

Psalmus Cantici filiorum Chorah ad præcinendum super Machalat propter adflictionem Haeman Ezrahitæ, Eruditiuū.

I. Propositio exaudi me. DOMINE Deus salutis meæ, in die clamaui & nocte coram te.

Intret in conspectn tuo oratio mea, inclina aurem tuam ad precem meam.

II. Ratio et narratio tristissimarum calamitatū quas mirabilibus figuris & simllitudinibus amplificat.

Quia repleta est malis anima mea, & uita mea inferno appropinquauit.

Aestimatus sum cum descendentibus in lacum, factus sum sicut homo sine adiutorio.

Inter mortuos desertus sum, Sicut uulnerati dormientes in sepulchris, quorum non est memoria amplius, & ipsi de manu tua repulsi sunt.

Posuerunt me in lacu inferiori, in tenebrosis & in umbra mortis.

Super me confirmatus est furor tu us, & omnes fluctus tuos indux isti super me, Sela.

Longe fecisti notos meos à me, po suerunt me abominationem si- bi, incarceratus sum & non possum egredi.

Oculi mei languerunt, propter ad flictionem clamaui ad te DO- MINE tota die expandi ad te manus meas.

Psalm. vj. III. Peto libe- rari ut te celebrem & doctri- nam tuam late spar gam.

NVnquid mortuis facies mirabi- lia? aut mortui resurgent, & confitebuntur tibi? Sela.

Nunquid narrabit aliquis in sepul chro misericordiam tuã? Et ue- ritatem tuam in perditione?

Nunquid cognoscentur in tene- bris, mirabilia tua, & iustitia tua in terra obliuionis?

IIII. Redit ad p̃ catione & querelã ca lamitatũ.

Et ego ad te DOMINE clamaui, & mane oratio mea præueniet te.

Vt quid DOMINE repellis ani- mam meam? Abscondis faciem tuam à me? Adfli-

Adflictus sum ego, & exanimatus a iuuentute mea, tuli terrores tuos fere ut desitiam.
In me transierunt iræ tuæ, & terrores tui conturbauerunt me.
Circundederunt me sicut aqua tota die, circundederunt me simul,
Elongasti à me amicum & proximum, & notos meos propter miseriam.

LXXXIX.

Insignis prophetia de Christo et eius regno, & est interpretatio promissionis factæ Dauidi ij. Reg. vij.

Eruditiuū Ethan Ezrahitę.

j. Propositio Predicabo misericordiam Dei in Christo orbi terrarum exhibitā.

MIsericordias DOMINI in æternum cantabo, In generatione & generationem, annunciabo ueritatem tuam in ore meo.

Iohan. i. Gratia & ueritas per Iesum Christum facta est.

Quoniam dixi, In æternum misericordia ædificabitur, in cœlis præparabitur ueritas tua.

Narra-

ij. Narratio & interpretatio promissionis factæ Dauidi. ij. Reg. vij. Christi regnum fore cœleste spirituale & æternum.

Posui testamentum electis meis, iuraui Dauid seruo tuo.

Vsq; in æternum præparabo semen tuum, Et ædificabo in generatione et generatiōem thronum tuum, Sela.

iij. Digressio in qua magnifice & copiose prædicat potentiam et misericordiam Dei, declaratam per totum terrarum orbem.

Confitebuntur cœli mirabilia tua DOMINE, & ueritatem tuam in Ecclesia sanctorum.

IIII. Prædicat potentiam Dei immensam.

QVoniam quis in nubibus æquabitur DOMINO? Quis similis erit DOMINO inter filios Deorum.

Deus potens in concilio Sanctorum, magnus et terribilis super omnes qui in circuitu eius sunt.

DOMINE Deus Zebaoth quis similis tibi? Potens es DOMINE, & ueritas tua in circuitu tuo.

Tu

Alludit ad miracula in Aegypto facta.

Tu dominaris tempestati Maris, motum autem fluctuum eius tu mitigas.

a Aegiptũ.

Tu contriuisti sicut uulneratum a Rahab, in brachio uirtutis tuę dispersisti inimicos tuos.

Tui sunt cœli & tua est terra, orbem terræ et plenitudinem eius tu fundasti,

Aquilonẽ & Meridiem tu creasti, Thabor & Hermon in nomine tuo exultabunt.

Tuum brachium robustum, Roboras manum tuam, & exaltas dexteram tuam.

v. Hic orditur prædicare ineffabilem bonitatem & misericordiam Dei, quod miserit filium, dederit Euangelium.

Iustitia & iudicium firmamentum sedis tuæ, Misericordia et ueritas præcedent faciem tuam.

Ἐπιφώνημα.

Beatus populus qui scit iubilationem, DOMINE in lumine uultus tui ambulabunt.

Et in nomine tuo exultabunt tota die,

die, & in iustitia tua exaltabuntur.

Quoniam gloria uirtutis eorum tu es, & beneuolentia tua exaltabitur cornu nostrum.

Quia DOMINVS est scutum nostrum, & sanctus Israel, Rex noster.

VI. Christus uictoria & uirtus nostra in quo uincimus. mundum, peccatum mortem, diabolū. j. Cor. xv. j. Ioh. v.

vij. Redit ad supra institutam interpretationem promissionis Dauidi factæ. ij. Reg. vij. Atq; hæc omnia quæ sequuntur ad Christum referēda sunt, ut docet Epistola ad Heb. Cap. j.

TVnc locutus es in uisione sanctis tuis, & dixisti, posui auxiliatorem præpotentem, & exaltaui electum de populo.

Inueni Dauid seruum meum, oleo sancto meo unxi eum.

Manus enim mea auxiliabitur ei, & brachium meum confortabit eum.

Nihil proficiet inimicus contra eum, & filius iniquitatis non adfliget eum.

VIII. Describit regnū Christi esse regnum misericordiæ & remiss. peccatorū cœleste & spirituale ac æternum q̃d orbem terrarum cōplectitur Luce. j. Regni eius non erit finis.

Et concidam à facie ipsius inimicos eius, & odientes eum percutiam.

Et ueritas mea et misericordia mea cum ipso, & in nomine meo exaltabitur cornu eius.

Et ponam in Mari manum eius, et in fluminibus dexteram eius.

Ipse uocabit me, pater meus es tu, Deus meus & petra salutis meæ.

Et ego primogenitum ponam illum, excelsum præ regibus terræ.

In æternum seruabo illi misericordiam meam, & testamentum meum fidele ipsi.

Et ponam in sæculum seculi semen eius, & thronum eius sicut dies cœli.

IX. Minatur pœnas trāsgressoribus præceptorū Dei, quę postea secutæ sunt.

SI autem dereliquerint filij eius legem meam, & in iuditijs meis non ambulauerint.

Si statuta mea prophanauerint, & mandata mea non custodierint.

Visitabo in uirga iniquitates eorum, & in uerberibus peccata eorum.

Misericordiam autem meam non auferam ab eo, neq; mentiar in ueritate mea.

Neq; prophanabo testamentum meum, & quæ procedunt de labijs meis non faciam irrita.

Semel iuraui per sanctitatem meã. non mentiar Dauidi.

Semen eius in æternum manebit, & thronus eius sicut Sol in conspectu meo.

Et sicut Luna permanebit in æternum, et testis in nubibus fidelis, Sela.

X. Ingens consolatio, promissiones Dei nõ fieri irritas propter nostra peccata.

xj. Prophetia & cõmemoratio calamitatum quæ futuræ erant ante Christum exhibitum in hoc populo per assyrios, Babilonios, Antiochum & Romanos, & quæ uastitates post exhibitum Christum secuturæ sint in Ecclesia postremis temporibus, per Machometum & Romanos pontifices.

AT tu repulisti & abominatus es,

exarsisti contra Christum tuum.

Irritum fecisti testamentum serui tui, c prophanasti ad terram coronam eius.

c Proculcasti.

Destruxisti omnes muros eius posuisti munitiones eius in destructionem.

Diripuerunt eum omnes transeuntes uiam, factus est opprobrium uicinis suis.

Exaltasti dexteram deprimentium eum, lætificasti omnes inimicos eius.

Auertisti aciem gladij eius & non erexisti eum in bello.

Cessare fecisti munditiem eius, & sedem eius in terram collisisti.

Abbreuiasti dies iuuentutis eius, operuisti eum confusione, Sela.

XII. Precatio qua petit exhiberi Christum & postea perpetuo

VSquequo DOMINE absconderis in perpetuum? Exardescit sicut ignis ira tua?

Recordare quam breuis uita mea nunquid frustra creasti omnes filios hominum?

Quis

Quis uir uiuet & non uidebit mortem? Eruet animam suam de manu inferni, Sela. regi, defendi et seruari Ecclesiã regnũ Christi.

Vbi sunt misericordiæ tuæ antiquæ Domine, sicut iurasti Dauid in ueritate tua.

Memor esto Domine opprobrij seruorum tuorum, quod multarum gentium, portaui in sinu meo.

Quo exprobrauerunt inimici tui DOMINE, quod exprobauerunt uestigijs Christi tui.

Benedictus DOMINVS in æternum, Amen, Amen. XIII. Gratiarum actio.

LIBER QVARTVS.

XC.

Oratio, docet Psalmus quæ sit causa mortis & tristissimarum calamitatũ humanarum, peccatũ nempe & humanæ naturæ corruptio, a quibus malis ostendit

nos liberandos per gratiam hoc est dona to Christo quem mitti petit. In fine orat regi, defendi, seruari Ecclesias, Politias & Oeconomias.

Oratio Moysi uiri Dei.

a.i. Propositio & consolatio, Deus qui ipsa uita & æternus est, est habitaculum piorum. Ergo Ecclesia ab eo tempore quo primum in Adam & Eua renata est, non moritur in omnem generationem & æternitatem. Quia Deus, est Deus uiuorum

a habitaculum.

II. Ratio propositionis.

Da. Omine a refugium tu factus es nobis, à generatione in generationem. Priusquam montes fierent, aut formaretur terra & orbis, à seculo & usque in seculum, tu es DEVS.

b. iij. Quæ sit causa mortis & omnium ærumnarum humani generis, ira Dei propter peccatum iuxta illud, In quacunque die comederis morte morieris.

Dominus mortificat et uiuificat j. Reg. ij. ij. Pet. iij.

b. Qui redigis hominem ad nihilum, & dixisti, reuertimini filij hominum.

Quoniam mille anni ante oculos tuos, tanquam dies hesterna

quæ

quæ præterijt, Et ficut uigilia nocturna.
Facis diffluere eos ficuti nimbum, fomnium funt, ficut gramen quod fubito exarefcit.
Quod mane floret et mutatur uefperi, exciditur & arefcit.
QVia defecimus in ira tua, & in furore tuo turbati fumus.
Pofuifti iniquitates noftras in con fpectu tuo, occulta noftra in lumen uultus tui.
Quoniam omnes dies noftri declinant præ ira tua, confumimus annos noftros ficut fabulam.
Dies annorum noftrorum feptuaginta anni, aut ad fummum, octoginta anni, è quibus quod optimum eft, eft moleftia & labor, tranfitus enim celer eft & auolamus.

IIII. Narratio calamitatū humanarū amplificata illuftribus fimilitudibus.

V. Redit ad caufam mortis & calamitatum.

VI. Redit ad querelam de miferijs generis humani.

Eccl. xviij

c. vij. Alia querela, ingens eft furor tuus fed homines impij hanc iram tuam contemnunt fecuri.

c Quis nouit potentiam iræ tuæ, & quis metuit iram tuam.

d. viij. Precatio, Doce nos agnoſcere hanc immenſam iram tuam uitæ breuitatem & fragilitatem & miſerias noſtras, ut te timeamus, quam iram tuam impij non curant & contemnunt, quanquam & ipſi oppreſsi morte & miſerijs.

d DOce nos ut ſciamus numerum dierum noſtrorum, ut ambulemus corde ſapienti.

e ix Altera precatio deprecamur æternam mortem & iram tuam ſæuientem propter peccatum in totum genus humanum, Petimus igitur ut qui hactenus poſt lapſum Adæ ſub adflictione, & opere diaboli, ſub ira peccato & morte fuimus, ut tuū opus Chriſtum nobis mittas, qui hæc Diaboli opera deſtruat & nobis æternam iuſtitiam & uitam donet, & ut agnitio Chriſti in Eccleſia in omnem poſteritatem luceat.

c Conuertere DOMINE, uſque quo ? & deprecabilis eſto ſuper ſeruos tuos.

Reple nos mane miſericordia tua, & exultabimus & delectabimur omnibus diebus noſtris.

Lætifica nos poſt dies adflictionis noſtræ,

nostræ, & post annos quibus uidimus adflictionem.

Appareat seruis tuis opus tuum & gloria tua filijs eorum.

f. Petimus condonari nobis reliquias peccati, regi, defendi, & conseruari Ecclesias, Respub. & Oeconomias, ut earum opera tibi sint grata, ne a Satana labefactentur.

f Et sit iucũdus Dominus Deus noster super nos, & opera manuum nostrarum confirma super nos, & ipsum opus manuum nostrarum confirma.

XCI.

Consolatio est, qui confidunt Domino & fide promissionum diuinarũ se sustentant & armant, hi iuuantur & defenduntur a Deo in periculis. Docet fidem. Quidam referunt Psalmum ad Historiam. ij. Reg. xxiiij. de peste grassante in populum.

QVi habitat in abdito altissimi, & in umbra omnipotẽtis commoratur. I. Propositio qui cõfidit Deo habebit Deum protectorem.

Dicet DOMINO, spes mea, & munitio

munitio mea, Deus meus, spe-
II. rabo in eum.

Ratio & promissio qui fide promissionum diuinarũ se muniunt: tuti sunt ab omnis generis periculis.

Quoniam ipse liberabit te de laqueo uenantium, & à peste exitiali.

Pennis suis teget te & sub alis eius sperabis, Scutum & clipeus, est ueritas eius.

Scutum piorum sunt promissiones Dei fide adprehensæ. j. Thes. v. Induti thoracem fidei, Ephe. vj.

Ne timeas à timore nocturno, & à sagitta uolante in die.

A peste grassante in tenebris, & à pestilentia prædante in meri-
III. die.

Consolatio pios seruari, impios deleri.

Etsi cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis, ad te tamen non appropinquabit.

Vtiq; oculis tuis cernes, & retributionem impiorum uidebis.

IIII. Quoniam tu es DOMINE spes mea, altissimum posuisti habitaculum refugij tui.

Explicat in genere quod supra in specie si

b Non adfliget te malum, & flagellum non appropinquabit tabernacu

bernaculo tuo.

Quoniam angelis suis mandauit de te, ut custodiant te in omnibus uijs tuis.

In manibus portabunt te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

Super Leonem & aspidem ambulabis, & conculcabis catulum leonis & draconem.

QVoniam desyderat me, liberabo eum, protegam eum, quoniam cognouit nomen meum.

Clamauit ad me, & ego exaudiam eum, cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum & glorificabo eum.

Longitudine dierum replebo eũ, & ostendam illi salutare meum.

gurate de omni malo dixit. Matt. iiij. De ministerio Angelorum.

Species pro genere & omnib. e quæ nocere possunt.

V. Consolatio & promissio sperantes in Dominum seruari.

XCII.

Gratiarum actio quod Ecclesiam & pios seruat Deus, deletis impijs quantumuis antea florebant.

Psalmus cantici in die Sabbathi.

I. Propositio gratias ago tibi & bonitatem tuam prædico semper.

BOnum est confiteri DOMINO, & psallere nomini tuo altisime.

Ad annunciandũ mane misericordiam tuam, & ueritatem tuam per noctem.

In decachordo & psalterio, cum cantico in cithara.

Quia lætificasti me DOMINE in operibus tuis, & in factis manuum tuarum exultabo.

II. Ratio quia mirabiliter regis & defendis Ecclesiam & pios.

QVam magnifica sunt opera tua DOMINE! ualde profundæ sunt cogitationes tuæ.

Vir insipiens non cognoscet, & stultus non intelliget hæc.

Cum floruerint impij sicut gramen, et uernauerint omnes qui operantur iniquitatem, ut intereant in seculum seculi.

III. Amplificat collatione Ecclesia q̃ oppressa uidetur exaltatur, &

Tu autem altisimus in æternum DOMINE.

Quoniam ecce inimici tui DOMINE, quoniam ecce inimici tui peribunt, & dispergentur omnes

omnes qui operantur iniquitatem. *impij qui florent, deleutur.*
Et exaltabitur sicut unicornis cornu meum, & ungar oleo recenti.
Et uidebit optata oculus meus in inimicis meis, insurgentibus in me & de malis quæ uult, audiet auris mea.
IIII. *Promissiones & consolationes Ecclesiæ et piorum.*
Iustus ut palma florebit, sicut cedrus Libani multiplicabitur.
Plantati in domo DOMINI, in atrijs domus Dei nostri florebunt.
Adhuc germinabunt in senecta, pingues & uirides erunt.
V. *Causa finalis cur pij seruentur.*
Vt annuncient quoniam rectus DOMINVS petra mea, & nõ est iniquitas in eo.

XCIII.

Prophetia de regno Christi per totum terrarum orbem propagando, contra quod & si Diabolus & mundus ut horrendæ tempestates maris fremant, tamen rex & regnum perpetuo consistent.

I. Narratio Christus induit Euange. quod est potentia Dei ad salutem omni credẽti per q̃d regnat in orbe terrarum.

DOMINVS regnauit, decorem indutus est, indutus est DOMINVS fortitudinem & præcinxit se, Etenim firmauit orbem terræ, ut non moueatur.

Parata sedes tua ex tunc, â seculo tu es.

II. Hoc regnũ opprimere conantur Tyrannũ, sed seruatur,

Eleuauerunt se flumina DOMINE, eleuauerunt flumina uocem suã, Eleuauerũt flumina fluctus suos.

Fortis sonitus aquarum multarum & fluctuum maris, At fortior in excelso DOMINVS.

III. Encomiũ uerbi.

Testimonia tua fidelia ualde, domus tuæ decor, est sanctitas ô DOMINE in longitudine dierum.

XCIIII.

Precatio contra Hypocritas & falsos Doctores ac Tyrannos oppressores piorum, ut illis represfsis, Deus seruet Ecclesiam.

I. Proposi-tio Reprime

DEus ultionum DOMINVS, Deus ultionum appare. Ex

Exaltare qui iudicas terram, redde retributionem superbis. — me impios Doctores & princi- pes Tyrannos.

VSquequo impij DOMINE, usquequo impij exultabunt.

II. Narratio.

Effabuntur & loquentur præfracta, loquentur omnes qui operantur iniustitiam?

III. Accusat impios Doctores.

Populum tuum DOMINE humiliauerunt, & hæreditatem tuam uexauerunt.

IIII. Accusat Tyrannos uastatores Ecclesiæ et rerũ publicarum.

Viduam & aduenam interfecerunt, & pupillos occciderunt.

Et dixerunt, non uidebit DOMINVS, nec intelligit Deus Iacob.

V. Taxatur impiorum securitas.

Intellige insipientes in populo, & stulti quando sapietis?

Qui plantauit aurem non audiret? aut qui finxit oculum non uideret?

VI. Obiurgatio & cominatio.

Qui corripit gentes, non argueret? qui docet hominẽ scientiã.

DOMINVS scit cogitationes hominum, quoniam uanæ sunt. — j. Cor. iij.

BEatus homo quem tu erudieris

VII. Cõsolatur Ecclesiam adflictam fore ut tandem liberetur.

DOMINE, & de lege tua docueris eum.

Vt pares tranquillitatem ei à diebus malis, donec fodiatur impio fouea.

Quia non repellet DOMINVS plebem suam, & hæreditatem suam non derelinquet.

Quoniam adhuc iustitia reuertetur ad iudicium, & illam sequentur omnes qui recto sunt corde.

Quis surget mecum aduersus malignantes? Aut quis stabit mecum aduersus operantes iniquitatem?

VIII. Proponit suum exemplum toti Ecclesiæ.

Nisi DOMINVS adiuuisset me, parum abfuisset quin in [a] silentio iacuisset anima mea.

Cum dicerem, motus est pes meus, misericordia tua DOMINE sustentabat me.

Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolationes tuæ lætificauerũt animam meam. Nun-

[a] a silentio i. in inferno.

Nunquid coniunget te sibi sedes iniquitatis, quæ fingit miseriam suo more. ij. Cor. vj. Ne ducatis iugum cum incredulis.

Accingunt se contra animam iusti, & sanguinem innocentem condemnant. IX. Repetit cõsolationem

Et factus est mihi DOMINVS in refugium, & Deus meus in petram spei meæ. X. Commina-

Et reddet illis iniquitatem ipsorum, & in malicia eorum disperdet eos, disperdet illos DOMINVS Deus noster. tio.

XCV.

Prophetia de Christo & eius regno & exhortatio, ut huic regi obediamus, quod nisi fiat, fore ut quemadmodũ propter inobedientiam patres terram promissam intrare non potuerint, ita & nos non ingressuros in quietem æternæ uitæ, Interpretationem Psalmi habes. Heb. iij.

VEnite exultemus DOMINO, iubilemus Deo salutari nostro. I. Exhortatur totam Ecclesim ad gratiarũ

Præoc-

actionem & laudem Dei.

II. Rationes subijciuntur & descriptiones Christi

III. Christus Deus & homo pastor Ecclesiæ suæ.

Exo. xvij.

IIII. Ergo audite eius uerbum & illi obedite.

V. Ratio ab exemplo,

Præoccupemus faciem eius in confessione, et in psalmis iubilemus ei.

Quoniam Deus magnus DOMInus, & rex magnus super omnes Deos.

Quia in manu eius sunt abscondita terræ, & altitudines montium ipsius sunt.

Quoniam ipsius est Mare & ipse fecit illud, & siccam manus eius formauerunt.

Repetit exhortationē

Venite adoremus & procidamus & procumbamus ante DOMINVM qui fecit nos.

Quia ipse est Deus noster, & nos populus pascuæ eius, & oues manus eius.

HOdie si uocem eius audieritis, nolite obdurare corda uestra, ut contigit in Meriba & Massa in deserto.

Vbi tentauerunt me patres uestri, probauerunt & uiderunt opera mea.

Quadraginta annis iurgatus sum cum generatione hac, & dixi, populus errans corde suo, & non cognouerunt uias meas.

Quibus iuraui in ira mea, si introibunt in requiem meam.

XCVI.

Eiusdem argumenti cum priori psalmo, Prophetia de Christo & eius regno propagando etiam in gentes & per totum terrarum orbem. Et exhortatio ad totam Ecclesiam & omnes creaturas ut hunc regem celebrent.

a.i. Propositio, Ite in mundum uniuersum & predicate Euangelium omni creaturæ, Hoc enim est canticum nouum, contio de gratuita remissione propter Christum.

CAntate DOMINO canticum nouum, cantate DOMINO omnis terra.

Cantate DOMINO & benedicite nomini eius, Euangelizate de die in diem salutare eius.

Annunciate inter gentes gloriam eius, in omnibus populis mirabilia eius. Gentium uocatio.

Ratio

ij. Ratio quia hic est uerus Deus conditor rerum, & qui misit filium & dedit Euangelium, reliqui dij sunt idola.

QVoniam magnus DOMINVS & laudabilis ualde, terribilis est super omnes Deos.

Quoniam omnes dij gentium Idola, DOMINVS autem cœlos fecit.

III. Ornamenta regni Christi, uerbum, sacramēta & dona spiritus sancti.

Magnificentia & gloria in conspectu eius, potentia & magnificentia in sanctuario eius.

iiij. Exhortatio ut regi offerantur hostiæ laudis, gratiarum actionis, prædicationis uerbi.

AFferte DOMINO familiæ populorum, afferte DOMINO gloriam & potentiam.

Afferte DOMINO gloriã nominis eius, Afferte hostias & introite in atria eius.

V. Hortatur ut totus orbis obediat Euangelio & quidem etiam gentes.

Adorate DOMINVM in ornatu sancto, Commoueatur a facie eius uniuersa terra.

Dicite in gentibus, quia DOMINVS regnauit, Etenim firmauit or-

uit orbem terræ ne moueatur,
iudicabit populos in æquitate.
LAetentur cœli & exultet terra, commoueatur Mare & plenitu do eius. VI. Gratiarum actio pro stabilito regno.
Gaudebunt campi & omnia quæ in eis sunt, Tunc exultabunt omnes arbores syluarum.
Coram DOMINO, quia uenit, quoniam uenit iudicare terrã.
k. vij. Iudicium regis est uox Euangelij, uocans ad pœnitentiam, & annuncians remissionem peccatorum propter Christum regem.
k Iudicabit orbem terræ in æquitate, & populos in ueritate sua.

XCVII.

Eiusdem argumenti cum superiori, Prophetia de regno Christi.

a. i. Narratio & descriptio regni Christi, Euang. est potentia Dei ad salutem omni credenti, sed incredulis potentia ad exitium & ignis consumens, damnans impios.

D a OMINVS, regnauit, exultet terra, lętentur insulæ multæ.

Nubes

Nubes & caligo in circuitu eius, iustitia & iudicium firmamentum sedis eius.

Ignis ante ipsum præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius.

II. Describit effectus regni Christi Lex, pœnitentiæ concio ostendens peccata & iram Dei.

ALluxerunt fulgura eius orbi terræ, uidit & commota est terra.

Montes sicut cera fluxerunt à facie DOMINI, à facie Domini omnis terra.

Annunciauerunt cœli iustitiam eius, & uiderunt omnes populi gloriam eius.

III. Vox Euan. annuncians remiss. peccat. gratis propter Christum.

a iiij. Execratur Idolatriam & omnes qui uoci Euangelij non obediunt.

a. Confundantur omnes qui adorant sculptilia, & qui gloriantur in idolis suis, Adorate eum omnes Dij.

V. Effectus Euang. iustificati fide pacem habemus.

Audiuit & lætata est Zion, Et exultauerūt filiæ Iudæ, propter iudicia tua DOMINE.

Quoniam tu DOMINVS altissimus super omnem terram, ual

de exaltatus es super omnes Deos.

b vj. Præceptum de nouitate uitæ, quæ iustificatos sequi debet.

b. Qui diligitis DOMINVM odite malum, custodit animas sanctorum suorũ, de manu impiorum liberabit eos. VII. Promissio defendi pios. Ἐπιφώνημα

Lux orta est iusto, & rectis corde lætitia. VIII. Gratiarum actio pro regno Euāgelio donato.

Lætamini iusti in DOMINO, & confitemini memoriæ sanctitatis eius.

XCVIII.

Eiusdem argumenti cum prioribus, & est exhortatio ad gratiarum actionem pro regno Christi per orbem terrarum propagato.

Psalmus.

a i. Propositio, agite gratias Deo qui per Christum brachium suum, destruxit peccatum, mortem, diabolum.

CAntate DOMINO canticum nouum, quia mirabilia fecit, Saluat dextera sua, & brachio sancto suo.

Notum

II. Notum fecit DOMINVS salutare suum, in conspectu gentium reuelauit iustitiam suam.

Narratio. Esa. lij. lxiij. Seruauit pmissiones de Christo traditas Israeli.

Recordatus est misericordiæ suæ, & ueritatis suæ domui Israel.

Viderunt omnes termini terræ salutare DEI nostri.

III. Exhortatio ad gratiarũ actionem.

Iubilate DOMINO omnis terra, cantate et exultate & psallite.

Psallite DOMINO in cythara, cythara & uoce psalmi.

In buccinis & uocæ tubæ, Iubilate in conspectu regis DOMINI.

Perstrepat Mare & plenitudo eius, orbis terrarum & qui habitant in eo.

Flumina plaudent manu, simul montes exultabunt.

IIII. Causa cur lætandum, quia uenit uox Euan.

Coram DOMINO, quoniam uenit iudicare terram in iustitia, & populos in æquitate.

XCIX.

Eiusdem argumenti. Est autem exhortio ad Ecclesiam omnium temporum ut

gratias

gratias agat Deo pro regno Christi, quod primum in Sione & illo populo regni sedem habuit, dedit uerbum, promissiones & certum cultum, dedit prophetas, duces, Doctores, quos iuuit, exaudiuit, Ita quoque semper dabit Doctores, exaudiet & defendet Ecclesiam.

DOMINVS regnat, conturbantur populi, sedet super Cherubim, mouetur terra. I. Propositio cū Christus regnat, fremit mūdus

DOMINVS in Zion magnus, & excelsus super omnes populos. II. Cōsolatio.

Confiteantur nomini tuo magno, terribili, quoniam sanctum est. III. Exhortatio ad gratiarū actionem.

A. iiij. Descriptio regni, diligit agnoscentes peccata, quibus annunciat remissionem peccatorum, propter regem Christum, & odit præfractos & contumaces.

a. Et regnum huius regis iudicium diligit, Tu firmasti iudicium in æquitate, & iustitiam in Iacob tu fecisti.

Exaltate DOMIMVM Deum nostrum, & adorate scabellum Pedum V. Repetitus exhortatio.

pedũ eius, quoiam ſanctum eſt.

VI. Gratiarum actio quod omnibus ætatibus dat Eccleſiæ prophetas, Doctores, exaudit & ſeruat Eccleſiam.

Moyſes, & Aaron in ſacerdotibus eius,& Samuel inter eos qui inuocant nomẽ eius, Inuocabant DOMINVM & ipſe exaudiebat eos.

In columna nubis loquebatur ad eos, Cuſtodiebant teſtimonia eius,& præceptũ q̊d dedit illis.

DOMINE Deus noſter, tu exaudiebas eos, Deus tu propitius fuiſti eis, & ulciſcens facta eorum.

VII. Exhortatio tertio repetita.

Exaltate DOMINVM Deum noſtrum, & adorate in monte ſancto eius, quoniam ſanctus DOMINVS Deus noſter.

C.

Titulus pſalmi indicat argu. Eſſe gratiarum actionem pro regno Chriſti.

Pſalmus Gratiarum actionis.

I. Propoſitio gratias agite Chriſto.

IVbilate DEO omnis terra, Seruite DOMINO in lætitia, Introite in conſpectu eius in exultatione. Ratio

a ij. Ratio quia ipse Deus creator, Rex & pastor noster, nos uero eius factura. Ephe. ij. Populus eius & oues eius quas Euangelio pascis.

a. Scitote quoniam DOMINVS ipse est Deus, ipse fecit nos & non ipsi nos, Populus eius, & oues pascuæ eius.

Introite portas eius in confessione, atria eius in hymnis, confitemini illi, Laudate nomen eius.

III. Repetitur propositio

IIII. Rationes quia bonus & regnum eius regnũ remissiõis peccatorũ iustitiæ & uitæ æternæ.

Quoniam suauis est DOMINVS, in æternum misericordia eius, & usq; in generationem & generationem ueritas eius.

CI.

Psalmus Oeconomicus docens Reges & magistratus, quales ipsi et quæ regnorum & politiarum esse debeat administratio & quibus ministris utendum sit.

Psalmus Dauidis.

I. Propositio princeps debet esse honori bonis, & terrori malis.

MIsericordiam & iudicium, cantabo tibi, DOMINE psallam.

a II. Qualis ipse princeps esse debeat, Prudens, innocēs, iustus, detestans sceleratos.

a. Prudenter agam in uia immaculata quando uenies ad me, ambulabo in innocentia cordis mei, in medio domus meæ.

Non proponam ante oculos meos rem iniustam, facientes præuaricationes odiui, non adhærebunt mihi.

b iij. Quales ministri principum esse debeant. non sint peruersi, malitiosi, obtrectatores, superbi, fraudulenti, mendaces, ut plerumq; tales habet aula, sed in ministerio fideles.

b Cor peruersum declinabit à me, malignum nō cognoscam.

Detrahentē secreto proximo suo, hunc perdam, Et qui est superbis oculis & elato corde hunc non feram,

Oculi mei super fideles in terra, ut habitent mecum, ambulans in uia immaculata hic mihi ministrabit.

Non habitabit in medio domus meæ qui facit dolum, qui loquitur mendacia, non stabilietur

in con

in conspectu oculorum meorum. IIII.

Offitium principum punire impios & sceleratos.

Mane perdam omnes impios terræ, ut disperdam de ciuitate DOMINI omnes operantes iniquitatem.

CII.

Argumentum & usum Psalmi ostendit titulus, Est autem precatio Ecclesiæ ueteris testamenti, quæ cum peccatum & iram Dei sentiat, petit mitti promissum liberatorem & eius regnum constitui quod promittit fore æternum.

Oratio adflicti cum anxiatus esset, & coram DOMINO funderet precem suam.

I.

Propositio libera me de pauoribus peccati mortis & iræ tuæ.

DOMINE exaudi orationem meam, & clamor meus ad te ueniat.

Non abscondas faciem tuam à me, in quacunq; die tribulor, inclina ad me aurem tuam, In quacunq; die inuocauero te, uelociter exaudi me.

II. Ratio & commemoratio ingentium dolorum.

QVia defecerunt sicut fumus dies mei, & ossa mea sicut torris adusta sunt.

Percussum est cor meum & ut fœnum exaruit, ut oblitus sim comedere panem meum.

Propter uocem gemitus mei, adhæsit os meum carni meæ.

a Onocrotalo.

Similis factus sum a Pellicano solitudinis, factus sum sicut Nycticorax in loco deserto.

Vigilaui, & factus sum sicut passer solitarius in tecto.

Tota die exprobrabant mihi inimici mei, & qui subsannabant me aduersum me iurabant.

Quia puluerem tanquam panem manducabam, & potum meum cum fletu miscebam.

III. Ostendit quæ sit causa horum dolorum.

Propter iram tuam & furorem tuum, quia eleuans allisisti me.

Dies mei sicut umbra declinauerunt, & ego sicut fœnum arui.

 Consolatio ex promissionibus traditis, & precatio ut mittatur Christus

ſtus qui deſtruat peccatum, mortem, dia bolum, & tollat iram Dei.

TV autem DOMINE in æternum permanes, & memoria tua in generatione & generationem.

Tu exurgens miſerearis Zion, quia tempus miſerendi eius, quia uenit tempus.

Quoniam delectantur ſerui tui lapidibus eius, & pulueris eius miſerentur. V. Prophetia de Eccleſia ædificanda ex Iudeis & gẽtibus.

Et timebunt gentes nomen tuum DOMINE, & omnes reges terræ gloriam tuam.

Quia ædificauit DOMINVS Zion, & uidebitur in gloria ſua.

REſpexit in orationem ſolitarij, & non ſpreuit precem eorum. VI. Promiſsio exaudiri pios et Eccleſiam perpetuo manſuram quæ beneſitia Chriſti ſit celebratura.

Scribantur hæc in generatione altera, & populus qui creabitur laudabit Dominum.

Quia proſpexit de excelſo ſancto ſuo, DOMINVS de cœlo in terram aſpexit.

Vt audiret gemitus compeditorum, ut solueret filios mortis.
Vt annuncient in Sion nomen DOMINI, & laudem eius in Hierusalem.
Cum colligentur populi in unũ, et regna ut seruiant DOMINO.

VII. Consolatio, Ecclesia in hac uita adflicta, sed non ideo reiecta, uerum æterna uita & gloria ornanda. Heb. j. j. Pet. iij.

Adflixit in uia uirtutem meam, & præcidit dies meos,
Dixi, Deus meus, Ne tollas me in dimidio dierum meorum, in generatione & generationem anni tui.
Initio tu terram fundasti, & opera manuum tuarum sunt cœli.
Ipsi peribũt, tu autem permanes, & omnes sicut uestimentum ueterascent, Et sicut indumentum mutabis eos, & mutabuntur.

VIII. Ecclesia æterna, quia eius caput Christus Deus rerũ conditor, æternus.

Tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient.
Filij seruorum tuorum habitabunt, & semen eorum in seculum stabilietur.

CIII.

Insig

Insignis gratiarum actio pro benefitijs corporalibus & spiritualibus, cui in fine additur prophetia de regno Christi.

Psalmus Dauidis.

i. Propositio, Ago gratias Deo, pro illius erga me benefitijs.

BEnedic anima mea DOMINO, & omnia quæ intra me sunt nomini sancto eius. II. Narratio benefitiorum.

Benedic anima mea DOMINO, et noli obliuisci omnium benefitiorum eius. I. Remittit peccata.

QVi propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, qui sanat omnes infirmitates tuas. II. Seruat uitam.

Qui redimit de interitu uitam tuam, qui coronat te misericordia & miserationibus. III. Defendit. IIII. Miseretur.

Qui replet bonis os tuum, renouat ut aquilæ iuuentutem tuam. V. Replet nos bonis et exhilarat.

Faciens iustitias DOMINVS, & iudicium omnibus iniuriam patientibus. VI. Liberat oppressos.

vij. Dat uerbum & remittit peccata.

Notas fecit uias suas Moysi, filijs Israel uoluntates suas.

III. Amplificatio qua bonitatem & misericordiam Dei magnifice prædicat.

Miserator & misericors DOMINVS, tardus ad iram & multum misericors.

Non in perpetuum contendet, neq; in æternum irascetur.

Non secundum peccata nostra fecit nobis, neq; secundum iniquitates nostras retribuit nobis.

IIII. Cōsolationes & promissiones contra terrores peccati & iræ Dei.

Quoniam sicut altius est cœlum supra terram, sic præualere fecit misericordiam suam super timentes se.

Quantum distat ortus ab occidente, longe fecit à nobis iniquitates nostras.

V. Causa cur remittat peccata & benefaciat: non nostra merita sed ipsius bonitas & nostra miseria

Quomodo miseretur pater filiorum, misertus est DOMINVS timentibus se.

QVoniam ipse cognouit figmentum nostrum, Recordatus est quoniam puluis sumus

Homo sicut fœnum dies eius, tanquam

quam flos agri ſic efflorebit.
Quoniam ſpiritus pertranſibit in illo & non ſubſiſtet, & non cognoſcet amplius locum ſuum.
Miſericordia autem DOMINI ab æterno & uſq; in æternum, ſuper timentes eum, Et iuſtitia illius in filios filiorum.
His qui ſeruant teſtamentum eius, Et memores ſunt mandatorum ipſius, ad faciendum ea.

VI. Quorū uelit miſereri agentium pœnitentiā & credentium in filium mediatorem, hoc enim eſt teſtamentum eius.

vij. Prophetia de regno Chriſti, quod cœlum & orbem terrarum complectetur, Eſt enim una Eccleſia celebrans Deum, angelorum & hominum.

DOMINVS in cœlo parauit ſedem ſuam, & regnum ipſius omnibus dominabitur.
Benedicite DOMINO omnes angeli eius, potentes uirtute, facientes uerbum illius, ad audiendum uocem ſermonum eius.
Benedicite DOMINO omnes exercitus eius, miniſtri eius qui facitis uoluntatem eius.
Benedicite DOMINO omnia opera

VIII. Hortatur totam Eccleſiam angelorum et hominum ad gratiarū actionem pro beneſitijs ſupra commemoratis.

opera eius, in omni loco dominationis eius, benedic anima mea DOMINO.

CIIII.

Alia Gratiarum actio pro tota rerum creatura.

i. Propositio, Ago gratias Deo pro rerum creatione ex quibus Dei sapientia, bonitas iustitia cognoscitur.

BEnedic anima mea DOMINO, DOMINE Deus meus magnificatus es uehementer, gloriam & decorem induisti.

II. Narratio. Lux. AMictus lumine sicut uestimento, Extendens cælum sicut pellem.

Cœlum. Aquæ cœli. Nubes. Venti. Angeli.

Qui contignat in aquis tabernacula sua, & ponit nubes uehiculum suum, & ambulat super pennas uenti.

Qui facis angelos tuos spiritus, & ministros tuos ignem flammantem.

Qui

QVi fundasti terram super stabilitatem suam, non inclinabitur in seculum seculi. Terra.

Abysso sicut uestimento cooperuisti eam, super montes stabunt aquæ. Mare.

Ab increpatione tua fugient, à uoce tonitrui tui formidabunt. Tonitrua.

Ascendunt montes & descendunt ualles, in locum quem fundasti ei. Montes.

Terminum posuisti quem non transgredientur, neq; conuertentur operire terram.

Qui emittis scaturigines in fluuios, inter medium montium pertransibunt aquæ. Fontes. Flumina.

Potabunt omnes bestiæ agri, se dabunt onagri sitim suam. Animalia terestria.

Super ea uolucres cœli habitabunt, de medio frondium dabunt uoces. Volatilia.

Rigans montes de superioribus suis, de fructu operum tuorum satiabitur terra. Pluuia.

Pabula. Producens fœnum iumentis, & herbam seruituti hominum, ut

Fruges. educas panem de terra.

Vinum. Oleum. Panis. Et uinum lætificet cor hominis, ut exhilaret faciem in oleo, & panis cor hominis confirmet.

Reficiuntur arbores DOMINI, & cedri libani quas plantauit.

Syluæ. Auium domicilia. Illic aues nidificabunt, & Ciconiæ abietes domus.

Ferarum latibula. Montes excelsi ibicibus, petra refugium hærinaceis.

III. Motus corporum cœlestium. FEcit Lunam in stata tempora, Sol nouit occasum suum.

Dies. Nox. Posuisti tenebras & facta est nox, in ipsa reptabunt omnes bestiæ syluæ.

Catuli Leonum rugientes ut rapiant, & quærant à Deo escam sibi.

Ortus est Sol & recolliguntur, & in speluncis suis cubant.

Exibit homo ad opus suum, & ad operationem suam usq; ad uesperam.

Quam

QVam magnificata sunt opera tua DOMINE! omnia in sapientia fecisti, impleta est terra bonis tuis. Gratiarum actio.

HOc Mare magnum & spaciosum manibus, illic reptilia quorum non est numerus, Animalia pusilla cum magnis. Mare cum Piscibus.

V.

Illic naues pertransibunt, & cœte quæ formasti ut ludat in eo. Omnia pasci, seruari a Deo.

Omnia à te expectant, ut des illis escam in tempore suo.

Dante te illis colligent, aperiente te manum tuam, omnia replebuntur bonitate. Matt. vj. Psa. cxlv.

Auertente autem te faciem, turbabuntur, auferes spiritum corũ & deficient, & in puluerem suum reuertentur.

Emittes spiritum tuum et creabuntur, & renouabis faciem terræ.

Sit gloria DOMINI in seculum, lætabitur DOMINVS in operibus suis. Ἐπιφώνημα.

Qui respicit terram & facit eam

VI. Creaturæ expauescũt creatorem. tremere, qui tangit montes & fumigant.
Cantabo DOMINO in uita mea, psallam DEO meo quam diu sum.
VII. Epilogus & gratiarum actio. Precatio. Iucundum sit ei eloquium meum, ego uero delectabor in DOMINO.
VIII. Imprecatio contra impios non agnoscentes hęc Dei benefitia. Deficiant peccatores à terra, & impij ita ut non sint, Benedic anima mea DOMINO, Halleluia.

CV.

Gratiarum actio pro benefitijs ab Abraham usq; ad occupatam terram Canaan & quidem gratis propter editas promissiones, non propter ipsorum merita populo exhibitis, Deute. xxix.

I. Propositio gratias agite Deo. j. Par. xvj. CONfitemini DOMINO & inuocate nomen eius, annunciate inter gẽtes opera eius.
Cantate ei & psallite ei, narrate omnia mirabilia eius.
Gloriamini de nomine sancto eius, Læ-

us, Lætetur cor quærentium DOMINVM.
Quærite DOMINVM & fortitudinem eius, quærite faciem eius ſemper.
Memento mirabilium eius quæ fecit, prodigia eius & iudicia oris eius.
Semen Abraham ſerui eius, filij Iacob electi eius.
IPſe DOMINVS Deus noſter, in uniuerſa terra iudicia eius. II. Narratio beneficiorũ & additur cauſa, promiſsio tradita Abrahæ, non ipſius aut populi meritum.
Memor fuit in ſeculum teſtamenti ſui, uerbi quod promiſit in mille generationes.
Quod pepigit cum Abraham, & iuramenti ſui cum Iſaac.
Et ſtatuit illud Iacob in a præceptum, & Iſrael in teſtamentum æternum. a Statutũ.
Dicens, tibi dabo terram Chanaan, funiculum hæreditatis ueſtræ. Gen. xij. xxvj. xxviij.
Cum eſſent uiri numero paucisſimi, & peregrini in ea.

Et

Et pertransierunt de gente in gentem, & de regno ad populum alterum.

Gen.xx. Non permisit hominem nocere eis, & corripuit propter eos reges.

b baculum uorrat. Nolite tangere Christos meos, & Prophetis meis nolite nocere.

III. Historia Iacob & Ioseph. ET uocauit famem super terram, & omne b firmamentum panis contriuit.

Gen.xlj. Misit ante eos uirum, in seruum uenundatus est Ioseph.

Gene. xxxvij. Ge.xxxix Humiliauerunt in compedibus pedes eius, ferrum pertransijt animam eius.

Donec ueniret uerbũ eius, & Eloquium DOMINI probauit eum.

Gen. xlj. Misit Rex & soluit eum, princeps populorum & dimisit eum.

Constituit eum Dominum domus suæ, & principem omnis possessionis suæ.

Vt erudiret principes eius iuxta

uolun-

uoluntatem ſuam, & ſenes eius ſapientiam doceret.

ET intrauit Iſrael in Aegyptum, & Iacob accola fuit in terra Cham. IIII. Migratio Iacob in Aegyptum

Et auxit populum ſuum uehementer, & fortiorem eum fecit inimicis eius. Gen. xlvj. Exodi. j. Acto. vij.

Conuertit cor eorum ut odiſſent populum eius, & dolum facerent ſeruis eius. V. Historia Moyſis & Aaronis et liberatiõis ex Aegypto. Exo. iij iiij. v.

MIſit Moyſen ſeruum ſuum Aaron quem elegit.

Poſuerunt inter eos uerba ſignorum ſuorum, & prodigiorum in terra Cham. Exo. x. Exo. vij. viij.

Miſit tenebras & obtenebrauit, & non repugnauerunt ſermonibus eius. ſ. Moſe & Aaron.

Conuertit aquas eorum in ſanguinem, & occidit piſces eorum.

Aedidit terra eorum ranas, in penetralibus regum ipſorum.

Dixit & uenit inſectum & pediculi, in omnibus finibus eorum.

Poſuit

Exo. ix. Posuit pluuias eorum grandinem, ignem comburentem in terra ipsorum.

Et percussit uineas eorum & ficulneas eorum, & contriuit arbores in finibus eorum.

Exo. x. Dixit, & uenit Locusta & brucus, cuius non erat numerus.

Et comedit omne fœnum in terra eorum, & comedit omnem fructum terræ eorum.

Exo. xij. Et percussit omne primogenitum in terra eorum, primitias omnis c uirtutis eorum.

c .i. primo genita pecorũ & filiorũ Gen. lj.

Exo. xiij. ET eduxit eos cum argento & auro, & non erat in tribubus eorum infirmus.

Lætata est Aegyptus in profectione eorum, quia incubuit timor eorum super eos.

Exo. xiij. Psal. lxxviij. Expandit nubem in protectionẽ, & ignem ut luceret eis per noctem.

Exo. xvj. Petierunt, & uenit coturnix, & pane cæli saturauit eos.

Dirupit

Dirupit petram et fluxerunt aquę, Exo. xvij.
ut fluerent in deserto flumina. Num. xx.

VI. Repetitur causa beneficiorum, promissio tradita.

QVoniam memor fuit uerbi sancti sui, quod habuit ad Abraham puerum suum.

Et eduxit populum suum in exultatione, & electos suos in lætiсia.

Et dedit illis regiones gentium, & labores populorũ possederunt.

VII. Generalis causa omnium beneficiorũ Dei.

In hoc ut custodirent statuta eius, & legem eius obseruarent, Halleluia.

CVI.

Gratiarum actio, Cõmemorat enim peccata populi & pœnas peccatorum, & ostendit & peccata & pœnas remissas, non propter populi merita, sed editas promissiones: ut Deut. ix. habes.

Halleluia.

I. Propositio gratias agite Deo.

COnfitemini DOMINO quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius.

Quis

Quis loquetur potentias DOMINI? Et quis enarrabit laudes eius?

Beati qui custodiunt iudicium, & faciunt iustitiam in omni tempore.

II. Precatio. qua & pro missũ Messiam mitti & peccata propter illum remitti petit.

MEmento mei DOMINE in beneuolentia erga populum tuum, uisita me in salutari tuo.

Vt uideam bona electorum tuorũ, & læter lætitia gentis tuæ, & gloriemur cum hæreditate tua.

a impij fuimus.

Peccauimus cum patribus nostris, iniuste egimus, a iniquitatem fecimus.

III. Narratio qua patrum peccata cõmemorat.

Patres nostri in Aegypto non intellexerunt mirabilia tua, non fuerunt memores multitudinis misericordiæ tuæ, Et rebelles fuerunt ad Mare rubrum.

IIII. Causæ præcipuæ liberationis.

Et saluauit eos propter nomen suum, ut notam faceret potentiã suam.

Exo. xiiij Et increpuit Mare rubrum, & exsiccatum

ſiccatum eſt, & deduxit eos in abyſsis ſicut in deſerto.

Et ſaluauit eos de manu odientium, & redemit eos de manu inimici.

Et operuit aqua tribulantes eos, unus ex eis non remanſit. Exo, xv.

Et crediderunt uerbis eius, & cantauerunt laudem eius.

CIto obliti ſunt operum eius, & non expectauerunt conſilium eius.

Et exarſerunt concupiſcentia in deſerto, & tentauerunt Deum in ſolitudine. Exo. xvij.

Et dedit eis petitionem ipſorum, & miſit b ſaturitatem in animas eorum. Num. ij. b Maciem.

ET irritauerunt Moyſen in caſtris, Aaron ſanctum Domini. Num. xvj.

Aperta eſt terra & deglutiuit Dathan, & operuit congregationem Abyron.

Et exarſit ignis in c Synagoga eorũ, flamma combuſsit impios. c Congregatione.

Et

Exod. xxxij. Et fecerunt uitulum in Oreb, &
adorauerunt conflatile.
d Id est Deum. Rom. j. Et mutauerunt d gloriam suam in
similitudinem bouis comeden-
tis fœnum.
Obliti sunt Deum qui saluauit
eos, qui fecit magnalia in Ae-
gypto.
Mirabilia in terra Cham, terribilia
in Mari rubro.
Exodi xxxij. xxxiiij. Et dixit ut disperderet eos, si non
Moyses electus eius stetisset in
confractione in conspectu eius,
Vt auerteret iram eius ne perde
ret.
Num, xiiij Et pro nihilo habuerunt terram
desyderabilem, Non credide-
runt uerbo eius.
Et murmurauerunt in tabernacu
lis suis, non obedierunt uoci
DOMINI.
Et eleuauit manum suam super
eos, ut prosterneret eos in de-
serto.
Et ut deijceret semen eorum inter
gentes,

gentes, & dispergeret eos in re
gionibus. Num. xxv
ET adiuncti sunt Baal Peor, &
comederunt sacrifitia mortuo-
rum.
Et irritauerunt eum in adinuentio
nibus suis, & grassata est inter
eos plaga.
Et stetit Pinehas et placauit, et cessa
uit plaga.
Et reputatum est ei in iustitiam, in
generationem & generationẽ
& usq; in sempiternum. Exo. xvij.
ET irritauerunt eum ad aquas Num. xx.
contradictionis, & uexatus est
Moyses propter eos.
Quia exacerbauerunt spiritum ei-
us, Et inconsiderate locutus est
labijs suis.
NOn disperdiderunt gentes quas Deut. vij. xij.
dixit DOMINVS illis. Peccata post Iosuam & terram diuisam.
Et commixti sunt inter gentes, &
didicerunt opera eorum.
Et seruierunt sculptilibus eorum,
& factum est illis inscandalum.

Et

Et immolauerunt filios suos, & filias suas dæmonijs.

Et effuderunt sanguinem innocentem, sanguinem filiorum suorũ & filiarum suarum, quas sacrificauerunt sculptilibus Chanaan, & infecta est terra in sanguinibus.

Et contaminati sunt in operibus suis, et fornicati sunt in adinuentionibus suis.

V. Pœnæ peccatorum.

ET iratus est furore DOMINVS in populum suum, & abominatus est hæreditatem suam.

Et tradidit eos in manus gentium, & dominati sunt eorum qui oderunt eos.

Et tribulauerunt eos inimici eorũ, & humiliati sunt sub manibus eorum.

Sæpe liberauit eos, ipsi autem exacerbauerunt eum in consilijs suis, & consumpti sunt propter iniquitates suas.

Et uidit cum tribularentur, & audiuit

diuit orationem eorum.

Et memor fuit testamenti sui, & pœnituit eum secundum multitudinem misericordiæ suæ. VI. Consolatio & causæ liberationũ.

Et dedit eos in misericordias, in conspectu omnium qui ceperant eos.

SAluos fac nos DOMINE Deus noster, & congrega nos de nationibus, ut confiteamur nomini sancto tuo, & gloriemur in laude tua. VII. Precatio ut colligatur Ecclesia.

Benedictus DOMINVS Deus Israel à seculo & usq; in seculũ, & dicet omnis populus, Amen, Halleluia. VIII. Gratiarum actio.

LIBER QVINTVS.

CVII.

Gratiarum actio pro omnis generis beneficijs & liberationibus ex periculis.

Proposi-
tio qua ex
hortatur
ad gratiarũ
actionem,
certorum
ordinum
homines.

CONfitemini DOMINO quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius.

Dicant qui redempti sunt à DOMINO, quos redemit de manu tribulatoris.

Et de regionibus congregauit eos, A solis ortu & occasu, ab Aquilone & Mari.

I.
Primus ordo calamitosorũ qui sine laribus & inopes sunt.

QVi errauerunt in solitudine & in deserto à uia, ciuitatem habitaculi non inuenerunt.

Esurientes & sitientes erant, anima eorum in ipsis torquebatur.

Et clamauerunt ad DOMINVM cum tribularentur, & de necessitatibus eorũ eripuit eos.

Et deduxit eos in uiam rectam, ut irent in ciuitatem habitationis.

Confiteãtur DOMINO pro misericordia eius, & pro mirabilibus eius in filios hominum.

Quia satiauit animam sitientem & animam

animam esurientem satiauit bonis.

SEdentes in tenebris & in umbra mortis, uinctos adflictione & ferro.

Quia rebelles fuerunt eloquijs Dei, & consilium altissimi blasphemauerunt.

Et humiliatum est in molestijs cor eorum, corruerunt nec fuit qui adiuuaret.

Et clamauerunt ad DOMINVM cum tribularentur, & de necessitatibus eorum liberauit eos.

Et eduxit eos de tenebris & umbra mortis, & uincula eorum diripuit.

Confiteantur DOMINO pro misericordia eius, & pro mirabilibus eius erga filios hominum.

Quia contriuit portas æreas, & uectes ferreos confregit.

STulti qui propter uiam flagitiorum ipsorum & propter iniquitates suas adfliguntur.

II. Secundus ordo eorũ qui ob scelera capti-ui ex uinculis liberati sunt.

III. Tertius ordo eorum qui propter cõtẽptũ Dei graui.

morbis puniti, ab ijs bonitate Dei liberantur.

Omnem escam abominata est anima eorum, & appropinquauerunt usq; ad portas mortis.
Et clamauerunt ad DOMINVM cum tribularentur, & de necessitatibus eorum liberauit eos.
Misit uerbum suum & sanauit eos, & eripuit eos de internitionibus eorum.
Confiteantur DOMINO pro misericordia eius, & pro mirabilibus eius erga filios hominum.
Et sacrificent sacrifitium laudis, & annuncient opera eius in exultatione.

a Negotiantes.

IIII. Quartus nauigantes ex periculis maris liberati.

QVi descendunt Mare in nauibus, a facientes operationem in aquis multis.
Ipsi uiderunt opera DOMINI, & mirabilia eius in profundo.
Dixit, & extat spiritus procellæ, & exaltati sunt fluctus eius.
Ascendunt usq; ad cœlos, & descendunt usq; ad abyssos, anima eorum in malis tabescebat.

Turba

Turbati sunt & moti sunt sicut ebrius, & omnis sapientia eorũ deuorata est.

Et clamauerunt ad DOMINVM cum tribularentur, & de necessitatibus eorum eduxit eos.

Et surrexit procella & sedata est, et siluerunt fluctus eius.

Et læati sunt quia siluerũt et, dedu xit eos in portũ uolũtatis eorũ.

Confiteantur DOMINO pro mi sericordia eius, & pro mirabili bus eius erga filios hominum.

Et exaltent eum in Ecclesia plebis, & in cathedra seniorum laudẽt eum.

a V. Quintus quibus fœcunditas soli restituta est, cũ propter flagitia puniti essent sterilitate.

QVi posuit flumina in desertum, & scaturigines aquarum in sitim.

Terram fructiferam in salsuginẽ, propter maliciam inhabitantium in ea.

Et qui posuit desertum in stagna aquarum, & terram sine aqua in scaturigines aquarum.

Et collocauit illic esurientes, & constituerunt ciuitatem habitationis.

Et seminauerunt agros & plantauerunt uineas, & fecerunt fructum annuum.

Et benedixit eis & multiplicati sunt ualde, & iumenta eorum non diminuet.

VI. Sextus ordo eorum quibus a Tyrannis oppressis & uexatis bello, pax & tranquilitas restituta est.

QVi pauci facti erant, & oppressi à malo torquente & præmente.

Cum effusus esset contemptus super principes eorum, & errare fecisset eos per solitudinem in uiam.

Et protegeret pauperem ab iniuria, & poneret sicut oues familias.

VIdebunt recti & lætabuntur, & omni iniquitati obstruetur os suum.

Quis est sapiens, & custodiet hæc, & intelliget misericordias DOMINI?

Gratia

CVIII.

Gratiarum actio pro regno Christi cuius typus & seminarium fuit regnum Dauidis pro quo ab hostibus conseruato supra Psalmo lx. egit gratias, ex quo posterior pars huius sumpta est.

Canticum Psalmi Dauidis.

PAratum cor meum DEVS, cantabo & Psallam etiam gloria mea.i. I. Propositio .i. cythara qua te glorifico.
Exurge Psalterium & cythara, exurgam diluculo.
Confitebor tibi in populis DOMINE, & psallam tibi in natio nibus.

ij. Quia remittis peccata & seruas promissiones.

Quia magna est super cœlos misericordia tua, & usque ad nubes ueritas tua.
Exaltare super cœlos Deus, & super omnem terram gloria tua. III. Precatio petit liberari a peccato & morte.
Vt liberentur dilecti tui, Saluum fac dextera tua, & exaudi me.

A Suchot. Deus locutus est in sancto suo, Exultabo & diuidam Sichimam, et conuallem a tabernaculorũ dimetiar.

b Dux. Meus est Gilead & meus ex Manasses, & Ephraim fortitudo capitis meis, Iuda rex [b] meus.

Moab olla lotionis meæ, in Idumęam extendam calceamentum meum, & super Philisteam iubilabo.

V. Victorias & successus in gubernatione esse Dei dona.

Quis deducet me in ciuitatem munitam? Quis deducet me usq; in Idumæam?

Nonne tu Deus qui repulisti nos? Et non exibis Deus in exercitibus nostris.

VI. Precatio, petit se iuuari a Deo in gerendis bellis & regni gubernatione.

Da nobis auxilium in tribulatione, quia uana salus hominis.

In Deo faciemus uirturem, & ipse conculcabit inimicos nostros.

CIX.

Precatio Chrsti contra Iudam proditorem & totam Synagogam ac omnium temporum hostes persecutores suos & suorum, quibus tristissima mala hic denunciat

nunciat & imprecatur, Ita quoq; est oratio Ecclesiæ & piorum omnium contra suos persecutores.

Adpræcinendum, Psalmus Dauidis.

DEus laudem meam ne tacueris. I. Precatio tu lauda me.

Quia os impij & os dolosi super me apertum est, locuti sunt aduersum me lingua dolosa. II. Ratio. Quia isti uituperant me & doctrinam meam rapiunt in odium persequuntur & doctrinam & personam meam.

Et sermonibus odij circunderunt me, & oppugnauerunt me sine causa.

Pro eo quod ego diligo eos, aduersantur mihi, ego autem orabam.

Et posuerunt aduersum me mala pro bonis, & odium pro dilectione mea.

COnstitue super eum impium, & Diabolus stet à dextris eius. III. Imprecationes horrendæ contra hostes Christi & suorum.

Cum iudicatur, exeat condemnatus, & oratio eius fiat in peccatum.

Acto. j. Fiant dies eius pauci, Et Episcopatum eius accipiat alter.

Fiant filij eius orphani,& uxor eius uidua.

Vagando uagētur filij eius & mendicent, & quærant ex deuastationibus suis.

IIII. Hæc dira omnia uidemus accidisse Iudeis

Scrutetur fœnerator omnem substantiam eius,& diripant alieni labores eius.

Non sit illi adiutor, nec sit qui misereatur pupillis eius.

Fiant nati eius in interitum, generatione una deleatur nomen eorum.

V. Imprecatur horrendam iram DEI ne condonentur eis peccata.

In memoriam redeat iniquitas patrum eius in conspectu DOMINI, & peccatum matris eius nō deleatur.

Sint in conspectu DOMINI semper,& dispereat de terra memoria eorum.

VI. Causæ horum malorum, Christus occisus

PRo eo quod non est recordatus facere misericordiam,& persecutus est hominem oppressum, &

paupe

pauperem,& compunctum cor de occidere. & persecutio Ecclesiæ ac piorum.
Et dilexit maledictionem et ueniet ei,& noluit benedictionem, & elongabitur ab ea.
Et induit maledictionem sicut uestimentũ, & intrauit sicut aqua in interiora eius, & sicut oleum in ossa eius.
Fiat ei sicut uestimento quo operitur, & sicut zona qua semper præcingitur.
Hæc sit merces eorum apud DOMINVM, qui aduersantur mihi & qui loquuntur mala aduersus animam meam.

VII. Precatur se & totã Ecclesiam cõtra furores hostium seruari.

AT tu DOMINE, Domine fac mecum, propter nomen tuum, quia bona est misericordia tua, libera me.

VIII. Ratio.

Quia egenus & pauper ego sum, & cor meum conturbatum est intra me.

IX. Querela de suis & to-

Sicut umbra cum declinat ablatus sum, & excussus sum sicut locustæ.

tius Ecclesiæ ærumnis.

Genua mea infirmata sunt à ieiunio, & caro mea exaruit amissa pinguedine.

Et ego factus sum obprobriũ illis, uiderunt me & mouerunt capita sua,

X. Concludit repetita p̄catione ut ipse cum Ecclesia ita liberet̃ & ita pereant hostes, ut appareat omnibus hoc Dei opus & iudicium esse.

ADiuua me DOMINE DEVS meus, saluum me fac secundum misericordiam tuam.

Et sciant, quia manus tua hæc, & quod tu DOMINE fecisti illud.

Maledicant illi, & tu benedices, qui insurgunt in me confundantur, seruus autem tuus lætabitur.

Induantur qui detrahunt mihi ignominia, & operiantur sicut pallio confusione sua.

XI. Gratiarum actio pro liberatione.

COnfitebor DOMINO ualde in ore meo, & in medio multorũ laudabo eum.

Quia astitit à dextris pauperis, ut saluã faceret à iudicantibus animam meam.

Argu

CX.

Argumentum, Hic Psalmus est ex præci puis, Docet quis sit Christus, Deus & homo, Rex & sacerdos æternus, Item ubi sit regnaturus & quale sit futurum regnũ & sacerdotiũ, regnũ spirituale & sacerdotiũ secundũ ordinẽ Melchisedech non Aaronis. Deinde concionatur de pœnis impiorum. Postremo addit uaticiniũ de passione Christi. Sacerdos est quia factus est uictima pro nobis, quia mediator, placans Deum, quod sustulit peccatum, quod interpellat pro nobis, & est pontifex propter quem exaudimur, & qui nostras preces perfert ad patrem, quod dedit uerbum nouum & hoc uerbo uiuificat uita æterna. Rex est quia uincit Diabolum, quia peccatum et mortem abolet dato spiritu sancto, dat nouam & æternam lucem, iustitiam et uitam, quod conseruat & regit Ecclesiam &c. Heb.j. x. Mat.xxij. Acto.ij. j.Cor. xv.

Psalmus Dauidis.

a.i. Narratio continens descriptionẽ regni Christi, quam orditur ab autore huius regni cum ait. Dixit Dominus, Cum uero addit Domino meo, discernit huius regis regnum a cæteris regnis, quod efficatius & augustius sit futurum, quo destruatur Diabolus, peccatum, mors, quę cæteri Reges abolere non possunt. Dein de significat hunc suum filium secundum

carnem, natura Deum esse cum suum Dominum uocat: Math. xxij. Est autem promissio de regno cum subijcit: Sede a dextris meis, quod est pari potentia regnare cum Deo Ephe. j. Collocauit eum ad dexteram suam. Heb. j. Sedet ad dextram: Math. vlti. Data mihi est omnis potestas. Quia igitur isthic sedet, ergo dat beneficia corporalia, spiritualia, cœlestia & æterna, quæ ab illo petenda & expectanda sunt: Porro cum additur: donec ponam inimicos tuos &c. describitur effectus regni, habiturum hunc regem & Ecclesiam hostes, sed fore uictorem potentia diuina: j. Cor. xv. Nouissime inimica destruetur mors.

I. Narratio Christus Deus & homo.

DaIxit DOMINVS Domino meo, sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum.

b. ij. Vbi inicium regni sit futurum, nempe in Sion, ubi & rex ipse erit, & inde uerbum suum sparget Esa. ij. Mich. iiij. Ex sion exibit lex. Cum addit: dominare in medio inimicorum, significat cur hoc regnum sit constitutum & sceptrum emissum, non ut inimici, sed Christus & Ecclesia

Ecclesia dominentur: Estq; promissio & consolatio: Ecclesiam fore uictricem: quantumuis sæuiant ipsius hostes.

b Sceptrum regni tui emittet DOMINVS ex Sion, dominare in medio inimicorum tuorum. II. Locus regni.

c. iij. Qui sit populus: & subditi regis quales sint: qui non coacti ui & armis: sed audito uerbo sua sponte se huic regi subijcient: nec metu legis exactoris: sed uolentes obedient Regi, & abolita rebellione humanæ naturæ, quæ nobiscum nascitur, spontaneam & perfectam obedientiam in hac uita inchoabunt, perficiendam in altera. Significat item ueteris testamenti cultus abolendos, & nouos constituendos spontaneos ut Iohannis iiij. Erunt ueri adoratores &c. Ornatum sanctum uocat uestitum pontificium, per quem intelligit dona spiritus sancti, ministerium Euangelij & confessionem, patientiam in cruce & cæteras uirtutes.
Cum addit, ex utero oritur tibi ros &c. describit natiuitatem Christi ex Maria uirgine, Ros Christus est, conceptus de spiritu sancto, in utero uirginis Mariæ sine omni labe peccati, Alij nō de Rege sed de populo & Ecclesia intelligūt,

Ecclesiam non ex carnali propagatione nasci, sed spirituali, ut ros generationis sit Ecclesia nata ex utero uerbi & uirtute spiritus sancti. Ioh. j. Qui non ex sanguinibus &c.

III. Populus regni & eius cultus, & propagatio Ecclesiæ.

c. Populus tuus spontaneus (offeret) in diæ uictoriæ tuæ, in ornatu sancto, Ex utero oritur tibi ros generationis.

d. iiij. Hic incipit concionari de sacerdotio Christi, quod a Leuitico discernit, orditur autem a iure iurando, cuius sæpe fit mētio. ij. Reg. vij. Psal. lxxxix. cxxxij. Lucæ. j. Heb. vj. quo fides confirmanda & excitanda est, ut quia iurauit Dominus, credamus igitur uere & certo propter hunc regem & pontificem nostrum nos recipi, exaudiri & iuuari. Est autem sacerdos, Primum quia adfert Euangelium per quod reuelatur uoluntas æterni patris de gratuita remiss. peccatorum propter filium. Secundo quia per suum sacrifitium placat Deum & tollit peccata, quod per sanguinem taurorum imposibile erat, & per Leuiticas hostias. Tertio quia orat pro nobis, impetrat remiss. pecca. donat spiritum sanctum, iustitiam, uitam æternam & alia spiritualia & corporalia bona, & quia propter hunc pontificem exaudimur.

Cum

Cum uocat sacerdotem æternum, significat Christum esse æternum filium DEI, qui æterna uita uiuat, Ergô necesse fuit ipsum ex mortuis resurgere, tenere regnum et fungi sacerdotio æterno, necesse est æternam uitam impertiri illi cœtui, in quo fungitur sacerdotio, quo coetu toto extincto, non esset sacerdos æternus, Ergo abolebit peccatum, mortem, instaurabit naturam humanam &c. Tale sacerdotium non erat Leuiticum, Erit igitur Ecclesia quoque æterna.

Discernit sacerdotium noui Testamenti a Leuitico cum ait, Secundum ordinem Melchisedech, Leuiticum tradit legem, arguit peccata, proponit maledictiones, nequaquam affert gratias remissio. peccato. Deinde requirit externos cultus, uarias & corporales ceremonias, Sed sacerdotium noui Testamenti adfert benedictionem, id est remissionem peccatorum gratis propter Christum &c. Talis benedictio fuit Melchisedeck: Gene. xiiij. ante legem datam. Est igitur dulcissima consolatio & doctrina de Sacerdotio Christi in hoc uersu proposita.

d **Iurauit DOMINVS & nō pœnitebit eum: Tu es sacerdos in æternum: secundum ordinem Melchisedech.**

IIII. Christus sacerdos. Heb. v. vj. vij. viij. ix x.

c. Com

e. v. Comminatio de pœnis hostium Christi, & Ecclesiæ consolatio q. d. & si Diabolus & Tyranni uolent delere Christũ & Ecclesiam, tamen Dei potentia defendentur, & hostes conterentur.

c DOminus à dextris tuis, conteret in die iræ suæ reges.

f. xj. i. Christus regnabit etiam inter gentes, saluabit multos ex gentibus, sed impios & rebelles perdet pœnis corporalibus & æternis. Amplificat autẽ magnitudinem pœnarum cum ait. Implebit cadauerib. &c. ostendens Tyrannos & regna omnium temporum oppugnantia Christum & Ecclesiam horribiliter puniri & euerti.

f Iudicabit inter gentes, implebit cadaueribus, conteret capita in terris multis.

g. vij. In uia. i. priusq̃ glorificabitur, in transitu, donec in hac uita ante resurrectionem & glorificationem uersabitur, bibet de torrente. i. hauriet & sustinebit communes & horribiles adflictiones humani generis. Non dicit, ut alibi, bibet calicem, sed bibet de torrente, ut omnes adfliictiones & eorum magnitudinem intelligas. Quare in hoc uersu primũ Christi deinde totius Ecclesiæ adflictiones considerentur.

Deinde

Deinde altera sententia loquitur de glorificatione, Propterea exaltabit caput. postq̃ fuerit humiliatus glorificabitur Luce vltimo. Nonne hæc oportuit pati Christum &c. Acto. iij. & vij. Heb. v.

g. De torrente in uia biber, propterea exaltabit caput. VII. De Passione & glorificatione Christi & Ecclesiæ.

CXI.

Gratiarum actio pro Ecclesia, sacerdotio Politia, pro data lege, liberatiõe ex Aegypto, Profesto Paschæ, pace & omnibus beneficijs spiritualibus & corporalibus & præcipue pro redemptione quæ per Christum futura erat, & pro nouo ac æterno Testamento.

Halleluia.

COnfitebor tibi DOMINE in toto corde meo, in concilio & congregatione iustorum. I. Propositio Ago tibi gratias in Ecclesia.

Magna opera DOMINI, inquirenda propter omnia desyderabilia sua. II. Ratio propositionis.

Gloriosum & magnificum opus eius

eius, & iustitia eius manet in se culum seculi.

a. iii. Memoria liberationis ex Aegypto conseruata per esum agni paschalis, qui fuit typus Christi.

a Memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator DOMINVS.

Escam dedit timentibus se, Memor erit in seculum testamenti sui.

i. instituet. ministeriũ uerbi.

i. Virtutem operum suorum annunciabit populo suo, Vt det illis hæreditatem gentium.

IIII. Terra Canaam.

i. pstat quę promisit.

i. Opera manuum eius, ueritas & iuditium, k Fidelia omnia mandata eius.

k. i. promissa pijs benefitia, & pœnæ impiorum, non sunt inanis fabula, sed sunt certa & fient.

Confirmata in seculum seculi, fiunt, & sunt uera & recta.

b. v. Gratiarum actio pro promissa liberatione futura per Christum & pro omnibus alijs.

REdemptionẽ misit populo suo, promisit fore æternum testamentum suum, Sanctum & terri-

terribile nomen eius.

Initium ſapientiæ timor DOMINI, intellectus bonus omnibus facientibus illa, laudatio eius manet in ſeculum ſeculi.

Pro. j. ix. Επιφώνημα Amare uerbum Dei et timere Deum ſola uera ſapientia, & qui huic doctrinæ obtemperant, illis erit ſalutaris.

CXII.

Conſolatio proponit enim præcepta de fide & bonis operibus & addit ampliſsimas promiſsiones, quibus in adflictionibus animi erigendi ſunt, & expectanda eſt liberatio.

Halleluia.

BEatus uir qui timet DOMINVM, qui mandatis eius delectatur ualde.

I. Propoſitio placet Deo qui uere Deum colit & habiturus eſt ingẽtia bona.

a. ij. Promiſsiones. i. Etſi pij adfligetur, tamen non delebuntur, imo eorum poſteritas glorificabitur & cumulabitur omnibus bonis: Sicut poſteritas Dauidis manſit in poſſeſsione regni, poſteritas Saulis eſt deleta.

a Potens in terra erit ſemen eius, & generatio rectorum benedicetur.

Opes & diuitiæ in domo eius, iuſtitia eius manet in ſeculum ſeculi.

Exortũ

III. Consolatio iusti habent consolationem et liberationem in adflictionibus nec deseruntur, sicut illi qui sunt sine Deo.

Exortum est in tenebris lumen rectis, à misericorde, miserato re & iusto.

b.v.i. illi uiro bene erit, qui præstat talē misericordiam & mutuationem qualē flagitat Deus, scilicet quæ fiat propter Deum & in fide & liberaliter, sine captatione & fœnore, ita fiunt spirituales cultus Dei.

IIII. Quæ officia præstanda sint proximo.

b Bene uiro qui miseretur & commodat, & administrat negocia sua iuste.

c.vj. Repetit promissiones q. d. Etiāsi adfligetur aliquamdiu iustus, tamen tandem liberabitur, & habebit uitam, tranquilitatem & gloriam perpetuam. Item etsi in tantis ærumnis iusti uersantur, ut Deus uideatur eorum oblitus, negligere, deserere, proijcere eos, tamen erunt in memoria æterna.i. Deus nunquam obliuiscetur eorum, sed liberabit eos tandem ex ærumnis.

c Quia in æternum non commouebitur, in memoria æterna erit iustus.

d.vij. Prior pars est promissio, altera est præceptum & doctrina de fide & qua si ratio promissionum, Ideo defendetur iustus, quia confidit in domino.

d. A nuncio malo non timebit, firmum est cor eius, sperare in DOMINO.

viij.e. Repetit utramq; sententiam de fide & euentu, Erectum est cor.f. fiducia misericordiæ & præsentiæ Dei.

e. Confirmatum est cor eius, non timebit, donec gaudebit de inimicis suis.

ix.f. Præceptum de liberalitate seu Elemosynis, cui additur promissio.

f. Dispersit dedit pauperibus, iustitia eius manet in seculum seculi, cornu eius exaltabitur in gloria. ij.Cor.ix.

X. Antithesis in qua prædicit impijs pœnas.

Impius uidebit & irascetur, dentibus suis fremet & tabescet, desyderium impiorum peribit.

CXIII.

Prophetia de regno Christi & Euangelio

lio eulgando per totum orbem, quo prædicetur misericordia Dei, quod uere misereatur, quod respiciat, adiuuet & saluet humiles, adflictos & abiectos, pro his summis beneficijs hortatur Ecclesiam ut Deo gratias agat.

Halleluia.

I. Propositio gratias agite Deo pro regno Messiæ.

LAudate serui DOMINVM laudate nomen DOMINI.

Sit nomen DOMINI benedictum, ex hoc nunc & usque in seculum.

a. ij. Prophetia de Euangelio spargendo in totum orbem & regno Christi spirituali in omnes gentes: non tantum Iudeos.

a A Solis ortu usque ad occasum, laudetur nomen DOMINI.

Excelsus super omnes gentes DOMINVS, & super cœlos gloria eius.

III. Recenset beneficia.

Quis sicut DOMINVS Deus noster, qui in altis habitat?

b. iiij. In Ecclesia recipit humiles: adflictos.

b Humilia respicit in cœlo & in terra.

Erigens

Erigens è puluere inopem, & de stercore erigens pauperem.

Vt collocet eum cum principibus cum principibus populi sui.

c.vj. In Oeconomia dat sobolem, uictũ, defendit, &c.

c Qui habitare facit sterilem in domo, matrem filiorum lætantem, Halleluia.

V. Ad conseruandas politias, euehit pauperes ut Ioseph, Daniel, Mose, Dauid.

CXIIII.

Gratiarum actio pro liberatione ex Aegypto decantata in Paschate, & pro data terra promissa, Nobis est gratiarũ actio quod per Christum liberati sumus ex regno peccati, mortis & diaboli, & traducti in ipsius regnum, quod est regnũ gratiæ & uitæ æternæ. & adhuc ab ipso regimur, defendimur.

a. i. Narratio & exemplum ut hic populus seruatus est propter promissiones, ita Ecclesia, omnibus temporibus seruabitur quæ habet uerbum et ueros cultus.

IN a exitu Israelis de Aegypto, domus Iacob de populo barbaro.

Facta .f. est Iuda sanctificatio eius, Israel dominatio eius.

f. data lege, uerbo, cultu, et cõstituta politia.

O Marc

II. Hæc miracula recitã tur ad exuſcitãdam & cõfirmã dam fidem & inuocationem, ut credamus Deum quoque ita credentes & inuocantes nos uelle exaudire & iuuare.

Mare uidit & fugit, Iordanis conuerſus eſt retrorſum.
Montes exilierunt ut arietes, & colles ſicut agni ouium.
Quid eſt tibi Mare quod fugiſti, & tu Iordanis quod conuerſus es retrorſum?
Montes exiliiſtis ſicut arietes, & colles ſicut agni ouium?
A facie Domini mota eſt terra, à facie Dei Iacob.
Qui conuertit petras in ſtagna aquarum, & rupem in fontes aquarum.

CXV.

Gratiarum actio quod Deus uere pſtat promiſsa, quod exaudit & liberat pios, & e contra punit impios, ideoq; docet timendum eſſe Deum & ipſi credendum, & hac fide inuocandum, quod uere ſit exauditurus nos, & daturus promiſsa.

I. Precatio, peto defendi & ſaluari populum quia es miſericors, et

NOn nobis DOMINE non nobis, ſed nomini tuo da gloriam, Propter miſericordiam tuam, & ueritatem tuam.

Quare

Quare dicent gentes, ubi nunc est Deus eorum.

quia promisisti & ne blaspheme ris, nõ quia nos digni sumus.

a.ij. Antithesis nos habemus uerum Deũ conditorem rerum, loquentem nobiscum per uerbum, respicientem, exaudientem saluantem nos, Sed uestri dij sunt hominum opera, sunt muti, cæci, surdi, &c,

a. Deus autem noster in cœlo, omnia quæcunque uoluit fecit.

SImulachra illorum sunt argentum & aurum, opera manuum hominum.

Os habent sed non loquuntur, oculos habent sed non uident.

Aures habent sed non audiunt, nares habent sed non odorant.

Manus habent sed non palpant, pedes habent sed non ambulant; non meditantur in gutture suo.

Similes illorũ sunt qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis.

b.iij. Docet non idolatras qui ipsi sibi Deos & cultus sine uerbo & mandato Dei fingunt esse Ecclesiam, sed eum populum qui uerbũ & ueros cultus, fidem, inuocationem, spem, timorem habet, &

tales habere Deum adiutorem & protectorem.

b ISrael spera in DOMINO, adiutor eorum, & protector eorū ipse est.

Domus Aaron sperate in DOMINO, adiutor eorum & protector eorum ipse est.

Qui timent DOMINVM sperant in DOMINO, adiutor eorum & protector eorum ipse est.

c. iiij. Consolatio Etiamsi aliquandiu sinit nos adfligi, & differt auxilium, tamen ideo non deserit nos, non obliuiscitur nostri, sed cum est opus, adiuuat & mirabiliter seruat nos, Benedicit Politiæ Israelis & sacerdotio Aaronis, fauet, dat successus, &c.

c DOMINVS memor est nostri, & benedicit nobis, Benedicit domui Israel, benedicit domui Aaron.

Benedicit omnibus qui timent DOMINVM, pusillis cum maioribus.

d. v. Gratiarum actio & precatio ut

Deus hæc beneficia conseruet & augeat in Ecclesia & Politia.

d Accumulet DOMINVS super uos, super uos & super filios uestros.

e.vj. Gratulatio, Sola Ecclesia in Christo benedicta Ephe. j. Qui benedixit nos.

e Benedicti uos à DOMINO, qui fecit cœlum & terram.

Cœli .i. celorum DOMINI sunt, terram autem dedit filijs hominum.

i. Hic Deus ubiq; adest, gubernat & conseruat uniuersam naturam rerum, ac ita agnosci uult, quod ubiq; respiciat, exaudiat, seruet pios. Deinde terram dedit filijs hominum. i. ille Deus etiam dat bona corporalia, regimen politicum, defensionem, &c.

f. vij. Claudit per precationem, Inuocamus te, non quærentes nostra merita, sed confidentes tua misericordia, quod gratis recipias, exaudias, salues iuxta promissiones, & ideo petimus nos exaudiri, ut tibi tribuatur laus misericordiæ, & innotescat gloria tua.

f Non mortui laudabunt te DOMINE, neq; omnes qui descendũt in infernũ.

 Sed

Sed nos benedicimus DOMINO
ex hoc nunc & usq; in seculum,
Halleluia.

CXVI.

Gratiarum actio quod exauditus & ex grauissimis horroribus liberatus sit. Altera pars continet querelam de adflictionibus propter confessionem doctrinæ.

I. Propositio Ago gratias q̄d sum exauditus & liberatus.

DIlexi, quod audiuit DOMINVS uocem orationis meæ.
Quia inclinauit aurem suam mihi, & in diebus meis inuocabo.

II. Ratio & Narratio ingentium terrorũ & dolorum.

Circundederunt me funes mortis, & anxietates inferni inuenerunt me, Tribulationem & dolorem inueni.

a. iij. Quomodo sit liberatus, fide inuocans misericordiam Dei.

Et nomen DOMINI inuocaui,

IIII. Promissio & consolatio.

O DOMINE libera animam meam.
Misericors DOMINVS & iustus, & Deus noster miseretur.
Custodiens paruulos DOMINVS,

NVS, humiliatus sum & liberauit me.

Reuertere anima mea in requiem tuam, quia DOMINVS benefecit tibi. V. Consolatur & erigit se ex Dei bonitate.

Quia eripuit animam meã de morte, oculos meos à lachrymis, pedes meos à lapsu.

Ambulabo coram DOMINO, in terris uiuorum.

Ps. vj. Querela de adflictionibus propter confessionem doctrinæ.

CRedidi propter quod locutus sum, ego autem humiliatus sum ualde. i. Cor. iiij.

Ego dixi in consternatione mea, .i. omnis homo mendax. i. uana salus hominis.

Quid retribuam DOMINO, pro omnibus benefitijs erga me? Promittit se gratum fore pro liberatione.

Calicem salutarem accipiam, et nomen DOMINI inuocabo.

Vota mea DOMINO reddam coram omni populo eius.

c. Preciosa in conspectu DOMINI mors sanctorum eius.

sio de Resurrectione mortuorum.

O DOMINE quia ego seruus tuus, ego seruus tuus, & filius ancillæ tuæ, Dirupisti uincula mea.

IX. Qui sint ueri & præcipui cultus Dei.

Tibi sacrificabo hostiam laudis & nomen DOMINI inuocabo.

Vota mea DOMINO reddam in conspectu omnis populi eius.

In atrijs domus DOMINI, in medio tui Hierusalem, Halleluia.

CXVII.

Prophetia de Christo & eius regno spirituali & æterno propagando per totū orbem, ita ut una sit Ecclesia ex Iudeis & gentibus collecta per uocem Euang. cui credentes & obedientes sine circumcisione & lege seruentur, & cultum in hoc regno non fore externum sed spiritualem, fidem, timorem, gratiarum actionem, laudem &c.

Hortatur itaq; totam Ecclesiam ut pro hoc regno gratias agat, & addit rationem, Quia in hoc regno confirmata sit & dominetur misericordia .i. gratuita remissio peccatorum propter regem & pontificem Christum, quia detur cre denti-

dentibus & petentibus spiritus sanctus & uita æterna, Deinde quia ueritas.i. promissiones sunt ueraces, certæ firmæ.

LAudate DOMINVM omnes gentes, laudate eum omnes populi. I. Propositio seu exhortatio.

Quoniam confirmata est super nos misericordia eius, & ueritas DOMINI (manet) in æternum, Halleluia. II. Ratio.

CXVIII.

Gratiarum actio pro regno Christi & Prophetia de eius passione & glorificatione.

a.i. Propositio, Agite gratias Deo pro omnibus & perpetuis beneficijs.

a Confitemini DOMINO quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius.

Dicat nunc Israel, quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius. II. Pro politia seruata.

Dicat nunc domus Aaron, quoniam III. Pro Sacerdotio, Et

niam in seculum misericordia eius.

b Dicant nunc qui timent DOMINVM, quoniam in seculum misericordia eius.

IN tribulatione inuocaui DOMINVM, & exaudiuit me in latitudine DOMINVS.

DOMINVS mecum, non timebo, quid faceret mihi homo?

DOMINVS mecum, & adiutor meus, & ego gaudebo de osoribus meis.

Melius est confidere in DOMINO, quã confidere in homine.

Melius est sperare in DOMINO, quã sperare in principibus.

Omnes gentes circundederunt me, sed in nomine DOMINI excindam eas.

Circumdantes circumdederũt me, sed in nomine DOMINI excindam eos.

Circumdederunt me sicut apes, & exarserunt sicut ignis in spinis, sed

clesia, uerbo, doctoribus. b. iiij. Pro cœtu renatorum & uere sanctificatorum.

V. Qualis sit cœtus, tribulatorum qui credũt inuocant exaudiuntur et iuuãtur a domino.

VI. Damnat fiduciam humanorum præsidiorum.

VII. Proponit suum exemplum, quanquam Ecclesia & pij audi-

sed in nomine DOMINI excindam eos.
Impellens impulit me ut caderem, sed DOMINVS adiuuit me.

undiq; premantur, tamen fide, inuocatione, spe & uerbo armatos, fore uictores.

d.viij. Triumphale Canticũ & Gratiarum actio pro liberatione. Exo. xv. Iudi.v.j.Reg.ij. Hæc est uox Euangelij celebrans Christum uictorem peccati, mortis, & diaboli, non hominum merita, sed Dei dextram & potentiam.

d Fortitudo mea & laus mea DOMINVS, & factus est mihi in salutem.
Vox exultationis & salutis in tabernaculis iustorum, Dextera DOMINI fecit uirtutem.
Dextera DOMINI exaltata est, dextera DOMINI fecit uirtutem.

e ix. Effectus fidei & uocis Euang. Ioh. xj. Qui credit in me non morietur in æternum.

e. Non moriar sed uiuam, & narrabo opera DOMINI.
Castigans castigauit me DOMINVS, sed morti non tradidit me.

f.x. Exhortatio ut principes & populi aperiant portas Ecclesiæ, in qua æterna iustitia & uita per Christum parta prædicetur.

f APerite mihi portas iustitiæ, ingressus in eas confitebor DOMINO.

Hæc porta DOMINI, iusti intrabunt in eam.

XI. Cultus noui testamenti. Confitebor tibi quia humiliasti me, et factus es mihi in salutem.

g xj. Prophetia de passione quia reprobatus, & de glorificatione Christi, quia factus caput Ecclesiæ collectæ ex Iudeis & gentibus.

Mat. xxj. Es. xxviij Acto. iiij. j. Pet. ij. Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli.

A DOMINO factum est istud, et est mirabile in oculis nostris.

XI. Tempus noui testamenti, dies lætitiæ & uitæ. Hæc est dies quam fecit DOMINUS, exultemus & lætemur in ea.

h.xij. Precatio qua petit seruari & fortunari regnum Christi.

Mar. xj. h O DOMINE da salutē, O DOMINE da prosperitatem.

Benedictus

Benedictus qui uenit in nomine DOMINI, Benediximus uobis ex domo DOMINI. Mar. xi.

XIII. Regem Triumphatorē esse Deum.

Deus DOMINVS, & illuxit nobis, Ornate festum frondibus usq; ad cornu altaris.

XIIII. Confessio & gratiarum actio.

Deus meus es tu, & confitebor tibi, Deus meus es tu, & exaltabo te.

XV. Repetitur propositio agite gra.

Confitemini DOMINO, quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius.

CXIX.

Quinq; sunt loci præcipui qui in hoc psalmo traduntur & subinde repetuntur, paululū mutatis uerbis & figuris. Primum traditur mandatum ut puritas doctrinæ, legis & promissionū de Messia conseruetur. Secundo ut uitentur opiniones & cultus sine uerbo dei traditi Tertio traditur doctrina de ueris cultibus, confessione, inuocatione, & de cruce. Quarto inseruntur præcationes, quibus petimus, ut hæc ipsa, quæ præcipit de conseruatione uerbi Dei & de ueris cultibus, præstare possimus, ut, Da mihi intellectum ut discam mandata tua. Quinto miscentur passim exempla, quæ

ſunt teſtimonia de efficatia uerbi Dei, Videlicet, de terroribus & conſolatione. Ceterum cum inquit, Seruo mandata tua, Iuſtificationes tuas cuſtodio, ſciendum eſt pſalmum non de impletione legis loqui, ſed de ſtudio doctrinæ, id eſt, retineo puritatem doctrinæ, & hanc fide amplector, amo, confiteor, & defendo, et ei obedire incipio.

א Aleph.

I. Propoſitio, Beati qui non ſunt polluti aliquo errore doctrinæ, impio cultu, aut prophano contemptu Dei.

BEati immaculati in uia, qui amulant in lege DOMINI.

Beati qui obſeruant teſtimonia eius, in toto corde inquirunt eū.

ij. Ratio & commemoratio commodorum quæ ſequuntur eos qui doctrinæ puritatem retineat, Tales enim ueros & gratos, nõ uanos cultus, ut Saul, Achab, deo preſtant.

Non enim operantur iniquitatem, qui in uijs eius ambulant.

Tu mandaſti mandata tua cuſtodiri ualde.

III. Petit regi uerbo & hæc precatio ſubinde repetitur.

Vtinam dirigantur uiæ meæ ad cuſtodienda ſtatuta tua,

Tunc non confundar, cum reſpexero ad omnia mandata tua.

Co nfite-

Confitebor tibi in recto corde, in eo quod docuisti me iudicia iustitiæ tuæ. IIII.

Iustificationes tuas custodiam, non me derelinquas inæternum.

Gratiarum actio pro donato uerbo.

ב Beth.

IN quo mundam faciet adulescentior uiam suam? in custodiendo sermones tuos.

Cõmendat iuuentuti studium uerbi.

In corde meo exquisiui te, ne sinas me errare à præceptis tuis.

In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi.

Conseruat a peccatis.

Benedictus es DOMINE, doce me statuta tua.

Gratiarum actio et precatio.

In labijs meis, pronunciabo omnia iudicia oris tui.

In uia testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut super omnes diuitias.

De mandatis tuis loquar, & considerabo uias tuas.

Verbum p̄ferendum omnibus uoluptatibus & opibus.

In statutis tuis oblectabor, non obliuiscar sermones tuos.

Gimel

ג Gimel.

a Benefac. Precatio repetita.

Ra Etribue seruo tuo, ut uiuam & custodiam sermones tuos.

Reuela oculos meos, & considerabo mirabilia in lege tua.

Consolatio ex uerbo.

Peregrinus ego sum in terra, non abscondas à me mandata tua.

Contrita est anima mea, præ desiderio erga præcepta tua omni tempore.

Pœna contemptorũ uerbi.

Increpasti superbos, maledicti qui declinant à mandatis tuis.

Aufer à me opprobrium & contemptum, quia testimonia tua exquisiui.

Etenim sederunt principes & aduersum me loquebantur, seruus autem tuus loquitur de statutis tuis.

Nam & testimonia tua gaudium meum, & uiri consiliarij mei.

ד Daleth.

Adhæ

ADhæsit pulueri anima mea, uiuifica me secundũ uerbum tuum.

Verbum cõ solatur pauidos.

Vias meas enunciaui, & exaudisti me, doce me statuta tua.

Viam mandatorum tuorum fac me intelligere, & loquar de mirabilibus tuis.

Petit uerã sententiam uerbi se edocori & liberari a falsa Doctrina.

Liquefacta est anima mea præanxietate, confirma me secundum uerba tua.

Viam mendacij amoue à me, & legem tuam dona mihi.

Viam ueritatis elegi, iudicia tua proposui mihi.

Adhæsi testimonijs tuis DOMINE, noli me confundere.

Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatares cor meum.

ח Heth.

LEgem pone mihi DOMINE uiam statutorum tuorum, ut custodiam ea semper.

a doce me.

Da mihi intellectum ut obseruem legem tuam, & custodiam illam in toto corde.

Deduc me in semita mandatorum tuorum, quia ijs delector.

Petit accẽdi in se amorẽ uerbi, & deleri cupiditates prohibitas.

Inclina cor meum ad testimonia tua, & non ad auariciam.

Auerte oculos meos ne uideant uanitatẽ, in uia tua uiuifica me.

Confirma seruo tuo eloquium tuum, ut timeam te.

Aufer à me opprobrium meum quod timeo, quia iudicia tua iucunda.

Ecce concupiui mandata tua, in iustitia tua uiuifica me.

ו Vau.

Petit mitti promissum Messiam.

ET ueniat super me misericordia tua DOMINE, salutare tuum secundum eloquium tuum.

Vt respondeam exprobrantibus mihi uerbum, quia speraui in sermonibus tuis.

Et

Et ne auferas de ore meo uerbum ueritatis unquam, quia in iudicijs tuis speraui.

Et custodiam legem tuam semper in seculum seculi.

Et ambulabo in latitudine, quia mandata tua exquisiui.

Et loquar de testimonijs tuis in conspectu regum, & non confundar. Studium uerbi excitat ad confessionem,

Et oblectabor in mandatis tuis, quæ dilexi.

Et leuaui manus meas ad mandata tua quæ dilexi, & loquar de statutis tuis.

ז Zain.

MEmor esto uerbi serui tui, in quo mihi spem dedisti.

Hæc est consolatio mea in adflictione mea, quia eloquium tuum uiuificauit me. Verbum consolatio in adflictione.

Superbi subsannant me ualde, à lege autem tua non declinaui.

Memor

Memor fui iudiciorum tuorum a seculo DOMINE, & consolatus sum.

Horror adprehendit me propter impios, derclinquentes legem tuam.

Cantica mea sunt statuta tua, in domo peregrinationis meæ.

Memor fui nocte nominis tui DOMINE, & custodiui legem tuã.

Hoc opus meum, quod statuta tua custodiui.

ח Heth.

Petit seruari ab impiis Doctoribus.

PORtio mea, DOMINE, dixi, custodire legem tuam.

Deprecatus sum faciem tuam in toto corde, miserere mei secundum eloquium tuum.

Cogitaui uias meas, & conuerti pedes meos ad testimonia tua.

Festinaui & non distuli, ut custodiam mandata tua.

Coetus impiorum depredati sunt me, sed legem tuam non sum oblitus.

Media

Media nocte surgebam ad confitendum tibi, pro iustis iudicijs tuis. Gratiarum actio.

Sotius ego sum omnium timentium te, & custodientium mandata tua. Quæ sit uera Ecclesia

Misericordia tua DOMINE plena est terra, statuta tua doce me.

ט Theth.

BOnitatem fecisti cum seruo tuo DOMINE, secundum uerbum tuum. Gratiarum actio.

Bonitatem & disciplinam & scientiam doce me, quia mandatis tuis credidi. Precatio.

Priusquam humiliarer ego, erraui, propterea eloquium tuum custodiui.

Bonus es tu, & beneficus, doce me statuta tua.

Concinnant contra me superbi mendacium, ego autem in toto corde custodiam mandata tua. Querela cõtra impios Doctores.

Impinguatum est ſicut adeps cor eorum, ego uero lege tua delectatus ſum.

Bonum mihi quia humiliaſti me, ut diſcam ſtatuta tua.

Melior mihi lex oris tui, ſuper millia auri & argenti.

י Ioth.

MAnus tuæ fecerunt me, & plaſmauerunt me, da mihi intellectum ut diſcam mandata tua.

Qui timent te, uidebunt me & lætabuntur, quia in uerba tua ſperaui.

Cognoui DOMINE quia iuſta iudicia tua, & in ueritate tua humiliaſti me.

Ex uerbo miſericordia DEI agnoſcitur.

Fiat miſericordia tua ut conſoletur me, ſecundum eloquium tuum ſeruo tuo.

Veniant mihi miſerationes tuæ & uiuam, quia tua lege delectabar.

Precatio contra.

Confundantur ſuperbi quia in iuſte

per

iuste iniquitatem fecerunt in me, ego autem loquar de mandatis tuis.

perfecutores uerae doctrinae.

Redeant ad me timentes te, & qui nouerunt testimonia tua.

Sit cor meum immaculatum in statutis tuis, ut non confundar.

כ Caph.

CONcupiuit salutem tuam anima mea, & in uerbum tuum speraui.

Concupiuerunt oculi mei eloquium tuum, dicentes, quando consolaberis me?

Amantes uerbum adfligi.

Quia factus sum sicut uter in fumo, statuta tua nō sum oblitus.

Querela cōtra persecutores et corruptores uerbi.

Quot sunt dies serui tui? quando facies de persequentibus me iudicium?

Foderunt mihi superbi foueas, quae non fuerunt secundum legem tuam.

Omnia mandata tua ueritas, iniq; persecuti sunt me, adiuua me.

Prope-

Propemodum consumpsissent me in terra, ego autem non dereliqui mandata tua.

Precatio. Secundum misericordiam tuam uiuifica me, & custodiam testimonia oris tui.

ל Lamech.

Consolatio manebit Ecclesia et eius doctrina inuitis etiam inferorũ portis.

IN æternum DOMINE uerbum tuum, permanet in cœlo.

In generatione & generationem ueritas tua, fundasti terram & permanet.

Ordinatione tua perseuerant quotidie, quoniam omnia seruiunt tibi.

Adflictos erigi uerbo

Nisi lex tua delectatio mea, tunc perijssem in adflictione mea.

In æternum non obliuiscar statutorum tuorum, quia in ipsis uiuificasti me.

Precatio.

Tuus sum ego, saluum me fac, quoniam mandata tua exquisiui.

Me expectauerunt impij ut perderent me, testimonia autem tua consyderabo.

Omnis consumationis uidi finem, sed latum mandatum tuum ualde. Verbum Domini manet inæternum.

מ Mem.

Q a Vomodo dilexi legẽ tuam, tota die meditatio mea est. a Quam. Gratiarum actio pro reuelato uerbo.

Super inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo, quia in æternum id mihi est.

Super omnes docentes me sapientiorem me fecisti, quia testimonia tua meditatio mea est.

Super senes intellexi, quia mandata tua custodiui.

Ab omni uia mala prohibui pedes meos, ut custodiam uerba tua.

A iudicijs tuis non declinaui, quia tu legem docuisti me.

Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo.

Ex mandatis tuis prudentior reddor, propterea odiui omnem uiam mendacem.

ב Nun.

Verbo tanquam lucerna illuminari tenebras.

LVcerna pedibus meis uerbum tuum, & lumen semitis meis.

Iuraui, & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ.

Precatio et doctrina de cruce.

Humiliatus sum ualde, DOMINE uiuifica me secundum uerbum tuum.

Docere, propagare, cõfiteri uerbum esse Deo grata sacrifitia.

Spontanea sacrifitia oris mei bene placita fac DOMINE, & iudicia tua doce me.

Anima mea in manibus meis semper, et legẽ tuã nõ sum oblitus.

Posuerunt impij laqueum mihi, & de mandatis tuis non erraui.

Hæreditate acquisiui testimonia tua in æternum, quia exultatio cordis mei sunt.

Inclinaui cor meum ad facienda, statuta tua in æternum.

Samech

ס Samech.

INiquos odio habui, & legem tuam dilexi.
Adiutor & susceptor meus es tu, & in uerbum tuum speraui.
Declinate à me maligni, & custodiam mandata Dei mei.
Suscipe me secundum eloquium tuum & uiuam, & non confundas me ab expectatione mea.
Adiuua a me & saluus ero, & delectabor statutis tuis semper.
Conculcas omnes discedentes à iudicijs tuis, quia mendacium, dolus eorum est.
Tanquam scoriam abijcis omnes impios terræ, ideo dilexi testimonia tua.
Horruit à timore tui caro mea, à iuditijs enim tuis timui.

Impios doctores esse fugiendos. Ephe. iiij. Ne circumferamur quouis uento doctrinę

a Sustentat

Contemptores uerbi puniri.

ע Ain.

FEci iudicium & iustitiam, nõ permittas me calumniantibus me.

Petit se cõtra Sycophantas & corruptores ueræ

 Quie

doctrinę defendi & in puritate doctrinæ seruari.

Quietum fac seruum tuum in bonum, ne calumnientur me superbi.
Oculi mei defecerunt in salutare tuum, & in eloquium iustitiæ tuæ.
Fac cum seruo tuo secundum misericordiam tuam, & statuta tua doce me.
Seruus tuus sum ego, da mihi intellectum ut sciam testimonia tua.
Tēpus est ut faciat DOMINVS, dissipauerunt legem tuam.
Ideo dilexi mandata tua, super aurum & obrizum.
Propterea ad omnia mandata tua dirigebar, omnem uiam iniquā odio habui.

Phe.

Ex studio uerbi maiorem lucem accendi.

MIrabilia testimonia tua, ideo seruauit ea anima mea.
Declaratio sermonum tuorum illuminat, & intellectum dat paruulis.

Os

Os meum aperui, & hausi, quia mandata tua desyderabam.

Aspice in me et miserere mei, secundum iuditium diligentium nomen tuum.

Gressus meos dirige secundum eloquium tuũ, & non dominetur mei omnis iniustitia.

Redime me à calumnijs hominũ, & custodiam mandata tua.

Faciem tuam illumina super seruũ tuum, & doce me statuta tua.

Riuulos aquarum deduxerũt oculi mei, quod non custodierunt legem tuam.

 Sade.

IVstus es DOMINE, & rectum iudicium tuum.

Mandasti iustitiam testimoniorum tuorum, & ueritatem tuã ualde.

Tabescere me fecit zelus meus, quia obliti sunt uerba tua inimici mei.

Querela tu præcipis conseruari doctrinæ puritatem sed impij eam corrũpunt, contemnunt et persequuntur.

Purgatum eloquium tuum uehementer, & seruus tuus dilexit illud.

Paruulus sum ego & contemptus, sed statuta tua non sum oblitus.

Iustitia tua iustitia in æternum, & lex tua ueritas.

Tribulatio & angustia inuenerunt me, mandata tua delectatio mea est.

Aequitas testimonia tua in æternum, intellectum da mihi & uiuam.

ק Kuph.

Precatio contra corruptores ueræ doctrinæ.

CLamaui ex toto corde, exaudi me DOMINE, statuta tua custodiam.

Clamaui ad te, saluum me fac, ut custodiam mandata tua.

Præueni in diluculo & clamaui, quia in uerba tua speraui.

Præuenerunt oculi mei uigilias, ut loquar eloquia tua.

Vocem

in loquar eloquia

Vocem meam audi secundum misericordiam tuam DOMINE, & secundum iudicium tuum uiuifica me.

Appropinquauerunt persequentes me dolo, à lege autem tua longe facti sunt.

Prope es tu DOMINE, & omnia mandata tua ueritas.

Iampridem cognoui de testimonijs tuis, quia in æternum fundasti ea.

ℨ Res.

VIde a humilitatem meam & eripe me, quia legem tuam non sum oblitus. a Adflictionem. Petit liberari à persecutoribus uerbi.

Iudica iudicium meum & redime me, propter eloquium tuum uiuifica me.

Longe ab impijs salus, quia statuta tua non exquisierunt.

Misericordię tuæ multæ DOMINE, secundum iudicium tuum uiuifica me.

Vide a hum

Propter perſecutiones a uerbo Dei nõ diſcedendũ.

Multi qui perſequuntur me & tribulant me, à teſtimonijs autem tuis non declinaui.
Vidi præuaricantes et tabeſcebam, quia eloquia tua non cuſtodierunt.
Vide quod mandata tua dilexi DOMINE, ſecundum miſericordiam tuam uiuifica me.

ḃ Caput.

ḃ Principium uerborum tuorum ueritas, & in æternum omnia iudicia iuſtitiæ tuæ.

ש Schin.

Conſolatio in perſecutione propter uerbũ.

PRincipes perſecuti ſunt me ſine cauſa, & à uerbis tuis formidauit cor meum.
Lætabor ego ſuper eloquia tua, ſicut qui inuenit ſpolia multa.

Verbum non corrũpendum in gratiã principum.

Mendacium odio habui & abominatus ſum, legem autem tuam dilexi.
Septies in die laudem dixi tibi, propter iudicia iuſtitiæ tuæ.

Promiſsio

Pax multa diligentibus legem tuam, &

am, & non est illis scandalum.
Expectabam salutare tuum DOMINE, & mandata tua feci.
Custodiuit anima mea testimonia tua, & dilexit ea uehementer.
Seruaui mandata tua, & testimonia tua, quia omnes uiæ meæ in conspectu tuo.

& consolatio piorũ doctorum, qui propter crucem a uera doctrina non recedunt.

ת Thau.

APproquinquet deprecatio mea in conspectu tuo DOMINE, iuxta eloquium tuum da mihi intellectum.
Intret postulatio mea in conspectu tuo, secundum eloquium tuum eripe me.
Eructabunt labia mea hymnum, cum docueris me statuta tua.
Pronunciabit lingua mea eloquium tuum, quia omnia mandata tua iustitia.
Fiat manus tua ut saluet me, quoniam mandata tua elegi.

Repetit p̃cationem in fine, ut regatur uerbo. Rogo ut me exaudias iuxta editas promissiones. Gratiarum actio, laudabo te & late spargam doctrinam tuam.

Concupiui salutare tuum DOMINE, & lex tua delectatio mea est.

Viuat anima mea & laudabit te,& iudicia tua adiuuabunt me.

Precatio serua me peccatorẽ, propter misericordiã in uerbo tuo promissam.

Erraui sicut ouis quæ perijt, quære seruum tuum DOMINE, quia mandata tua non sum oblitus. CXX.

Precatio contra impios Doctores, corruptores ueræ Doctrinæ, & hostes piorum Doctorum.

Canticum graduum.

a.i. Narratio qua proponit suum exemplum Ecclesiæ, quo adflictis confugiendum sit et promittit fore ut credentes exaudiantur.

AD DOMINUM cum tribularer clamaui,& exaudiuit me.

II. Propositio pro serua ri doctrinæ puritatem contra mẽdaces linguas.

DOMINE libera animam meam à labijs mendacibus,& à lingua dolosa

a,iij. Ratio, Quia tam sunt pestiferæ, quam sagittæ, et quã ignis in iuniperis.

a Quid dabit tibi, aut quid addet tibi, lingua dolosa?

Est

Est ut sagittæ acutæ potentis, ut ignis in iuniperis.

Heu mihi quod peregrinus sum in Mesech, & habito in tabernaculis Kedar. IIII. Querela quod Ecclesia in medio hostiū sita ita oppugnatur. Mesech Tartari, Kedar Arabia.

Molesta est habitatio animæ meæ, cum his qui oderunt pacem.

Ego pacificus, sed cum loquor, illi belligerantur.

CXXI.

Consolatio adflictæ Ecclesiæ & singulorum piorum, eos respici et iuuari a Domino, Continet Psalmus doctrinam fidei.

Canticum graduum.

a.i. Narratio Dominus qui in Sione se certo uerbo & admirandis testimonijs, deinde misso filio & donato spiritu sancto & Euangelio patefecit, respicit, exaudit & iuuat inuocātes se uera fiducia.

Leuaui oculos meos in montes, unde uenit auxilium mihi.

Auxilium meum à DOMINO, qui fecit cœlum & terram. II. Excitat et confirmat

Non dabit ut moueatur pes tuus,

fidem addi tis dulcissi mis promis sionibus.

us, neque dormiet qui custodit te.
Ecce non dormitabit neque dormiet, qui custodit Israel.
DOMINVS custodiet te, DOMINVS umbra tua super manum, i. dexteram tuam.
i. gubernat, defendit res & actiones tuas.
Per diem Sol non uret te, neque Luna per noctem.

Interpretatur priorem uersum.

DOMINVS custodit te ab omni malo, custodiat animam tuam DOMINVS.

III. Precatio ut seruetur Ecclesia.

DOMINVS custodiat introitum tuum & exitum tuum, ex hoc nunc & usque in seculum.

CXXII.

Gratiarum actio pro dono uerbi Dei.

Canticum graduum Dauidis.

ai. Narratio, ago gratias quod uerbum & uerum cultum dedisti, & quod hæc stabunt & mansura sunt.

Lætatus

LAEtatus sum in his quę dicta sunt mihi, in domum DOMINI ibimus.

Stantes erunt pedes nostri, in portis tuis Hierusalem. II.

Hierusalem ædificatur ut sit ciuitas, in qua conueniatur.

Vt illic ascendant tribus, tribus DOMINI ad testimonium Israel, & ad confitendum nomini DOMINI.

b. ij. Quia sola Ecclesia habet sedem Dei & cœlestis doctrinæ, exercentem iudicium, arguentem & remittentem peccata &c. Et hæc est sedes domus Dauidis. i. Christi & Ecclesiæ suæ.

b Quia illic sederunt sedes in iudicium, sedes domus Dauid.

c. iij. Precatio, ut omnibus bonis floreat Ecclesia, & ut concordia sit in Ecclesia inter doctores & in Repu. & in Oeconomia.

c Rogate quæ ad pacem sunt Hierusalem, & prosperentur diligentes te.

Sit pax intra muros tuos, & prosperitas in palatijs tuis.

Causæ cur Deus ædificet & seruet Ecclesiam, ut populus ad docendum & audiendum uerbũ Dei, ad preces & gratiarum actiones conueniat.

d.v.Consolatio, Multa incommoda susti nenda sunt gubernantibus Ecclesiam, Politiam, Oeconomiam, sed hæc mala propter fratres, Ecclesiam, Deum, ut illis seruiamus & quæramus bona, ferenda sunt. ij. Tim. ij. Omnia suffero propter electos, ut & ipsi salutem consequantur &c.

d Propter fratres meos & proximos meos, loquar tibi pacem.
Propter domum DOMINI Dei nostri, quæram bona tibi.

CXXIII.

Oratio Ecclesiæ in hoc mundo contemptæ contra hypocritas, Epicureos & potentes hostes & contemptores Ecclesiæ Dei.

Canticum graduum.

i. Querela, sumus contempti, deserti, Ergo in te solum respicimus. ij. Para. xx.

II. Collatio ex similitudinibus & tristis gemitus differri auxilium.

AD te leuaui oculos meos, qui habitas in cœlis.
Ecce sicut oculi seruorum (respiciunt) ad manus dominorum suorum, Sicut oculi ancillæ ad manus Dominæ suæ, ita oculi nostri ad DOMINVM Deum nostrum, donec misereatur nostri.

Misere

Miserere nostri DOMINE miserere nostri, quia multum repleti sumus despectione. III. Precatio & additur causa.

Quia multum repleta est anima nostra, subsannatione opulentorum & contemptu superborum.

CXXIIII

Gratiarum actio pro defensione & liberatione Ecclesiæ contra insidias, uim & furores tot hostium, Regum, principũ, populorum, & hypocritarum, qui Ecclesiam delere conantur.

Canticum graduum.

I. Narratio benifitij liberationis.

NIsi DOMINVS ipse fuisset nobiscum, dicat nunc Israel.

Nisi DOMINVS ipse fuisset nobiscum, cum insurgerent contra nos homines. II. Depingit furores hostium cõtra pios illustribus similitudinibus.

Tunc uiuos deglutissent nos, cum accensus esset furor eorum in nos.

Tunc aquæ absorbuissent nos, torrens transisset super animã nostram. Tunc

III. Gratiarum actio et promissio Deũ semper esse custodem Ecclesiæ.

Tunc pertransissent super animã nostram aquæ nimis altæ.
Benedictus DOMINVS qui nõ dat nos in prædam dentibus eorum.
Anima nostra sicut auis erepta est, de laqueo aucupis, Laqueus contritus est, & nos liberati sumus.

IIII. Consolatio Deum seruari suos ex peccatis, morte et omnibus malis.

Adiutorium nostrum in nomine DOMINI, qui fecit cælum & terram.

CXXV.

Gratiarum actio quod Ecclesiam & pios doctores a Tyrannis oppressos liberat, & comminatio fore ut declinantes a uera doctrina hypocritas perdat Deus. Continet doctrinam fidei & spei.

Canticum graduum.

I. Propositio et pmissio qua fides exuscitanda est.

QVi confidunt in DOMINO, sicut mons Sion, non cõmouebuntur, sed in æternum permanebunt.

II. Ampliatio. iiij. Re. vj.

In circuitu Hierusalem sunt montes, sic DOMINVS in circuitu populi sui est, ex hoc nunc & usq; in seculum.

Quia

Quia non permanebit sceptrum impij super sortem iustorum, ut non extendant iusti ad iniquitatem manus suas .i. ne deficiant, ne blasphement. II. Ratio & promissio. Psalm. lxxxv.

Benefac DOMINE, bonis & rectis corde. IIII. Precatio.

Declinantes autẽ ad prauitates suas ducet DOMINVS cum operantibus iniquitatem, Pax autẽ super Israel. V. Cõminatio VI. Promissio.

CXXVI.

Prophetia de liberatione ex peccato, morte, lege &c. per Christum futura, & inuulgatione Euang. per quod regnum Christi propagatur, mors & Satan uincitur & abolentur omnia mala, Et est simul gratiarum actio pro liberatione ex captiuitate Babylonica & alijs omnibus malis.

Canticum graduum.

CVm liberauerit DOMINVS captiuos Sion, erimus sicut somniantes. I. Narratio.

Tunc replebitur risu os nostrum, & lingua nostra exultatione, II. Effectus Euangelij q̃d canit.

Tunc

canit triũphum Christi, gaudium, pax. Tunc dicent inter gentes, magnifica fecit DOMINVS cũ eis.
Magnifica fecit DOMINVS nobiscũ, ideo facti sumus lætantes.

a. iij. Precatio pro ut liberatio per Christum sit in me efficax, ut reliquiæ peccati ita in me exiccentur, aquæ in mari rubro.

a Conuerte DOMINE captiuitatem nostram, sicut aquas ad austrum.

IIII. Consolatio & promissio: humiliatos glorificari. Qui seminant in lachrimis, in exultatione metent.
Euntes eunt & flentes portant preciosum semen, Venientes autem uenient cum exultatione, portantes manipulos suos.

CXXVII.

Docet Psalmus Politias & Oeconomias non posse gubernari, regi, defendi, nisi benedicente Domino.

Canticum graduum. Salomonis.

I. Propositio Oeconomia. NIsi DOMINVS ædificauerit domum, inuanum laborant qui ædificant

cam, Nisi DOMINVS custo- dierit ciuitatem, frustra uigilat qui custodit eam. Politia. II.

Frustra est uobis ante lucem surge re, sero cubitum ire, & magno labore parare uictum, cum det dilectis suis etiam dormienti- bus. Ratio. III. Sicut sobo les, ita & cætera om nia sunt Dei dona, a donum.

Ecce a hæreditas DOMINI filij, sunt merces fructus uentris.

Sicut sagittæ in manu præualen- tis, ita filij adolescentes. IIII. Victoriam Dei donum esse.

Beatus uir qui impleuit phare- tram suam ex ipsis, non confun detur cum loquentur cum ini- micis suis in porta. Ἐπιφώ- νημα. Fælices res publicas quæ hoc do num & ta- les guberna tores & de fensores ha bent.

CXXVIII.

Epithalamium & carmen nuptiale, quo propheta & consolatur coniuges, & eis omnia fælicia precatur & promittit a Deo.

Canticum graduum.

a. i. Propositio, beati sunt qui & inte- riores cultus & exteriores præstant in agnitione mediatoris.

Beati

Beati omnes qui timent DOMINVM, qui ambulant in uijs eius.

b. ij. Ratio quia talium laboribus & actionibus Deus benedicit.

b Labores manuum tuarum manducabis, beatus es & bene tibi erit.

III. Enumerat precipua commoda matrimonij. Vxor tua sicut uitis fructifera in lateribus domus tuæ, Filij tui sicut rami oliuarum, in circuitu mensæ tuæ.

IIII. Ecce sic benedicetur homo, qui timet DOMINVM.

Ἐπιφώνημα. Benedicat tibi DOMINVS ex Sion, ut uideas bona Hierusalem omnibus diebus uitæ tuæ.

V. Precatur talibus benedictiones spirituales et corporales ut uideant florere Ecclesias Respub. & Oeco. Et uideas filios filiorum tuorum, pacem super Israel.

CXXIX.

Gratiarum actio pro perpetua defensione & liberatione Ecclesiæ. In posteriore parte est precatio contra hostes populi Dei, quibus interitum prædicit.

Canticum graduum.

a. i. Narratio & querela Ecclesiæ ac simul consolatio & promissio, Etsi a iu-

uentute

uentute mea sim oppugnata, tamen ne quidem inferorum portæ prævalebunt mihi.

SAepe oppugnauerunt me à iuuentute mea, dicat nunc Israel.

Sæpe oppugnauerunt me à iuuentute mea, & non prævaluerunt mihi.

II. Commemorat dolores & adflictiones.

Supra dorsum meum arauerunt aratores, prolongauerunt sulcos suos.

b III. Precatio ut euertat potentia hostium Ecclesiæ.

b DOMINVS iustus abscindet funes impiorum.

Confundantur & conuertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion.

Sennaherib Iulianus.

Fiat sicut fœnum tectorum, quod priusquam euellatur exaruit.

De quo non impleuit manum suam qui metit, et sinum suum qui manipulos colligit.

IIII. Mimesis bene precantium.

Et non dixerunt qui præteribant, benedictio DOMINI super uos, benedicimus uobis in nomine DOMINI. Preca

Precatio pro remissione peccatorum. Continet autem doctrinam de iustificatione, et est interpretatio promissionis, ipsum semen conteret caput serpentis. Gen. iij. Et in semine tuo benedicentur &c. Docet igitur iustitiam, remiss. pec. & uitam æternam non contingere re ulla alia, quam per solam gratuitam misericordiã Dei propter mediatorẽ filiũ Dei.

Canticum graduum.

i. Propositio, Sentiens peccatum & iustam iram tuam, & quasi in infernum demersus, confugio iuxta præceptum tuum ad preces, te inuoco, quare sicuti promisisti exaudi & a peccatis, ab ira tua me libera, Ita Dauid proponit suum exemplum toti Ecclesiæ, ac docet quomodo a peccato & morte contingat liberatio, non nostris meritis, sed fiducia misericordiæ propter mediatorem.

DE profundis clamaui ad te DOMINE,
Domine exaudi uocẽ meã
Fiant aures tuæ intendentes, in uocem deprecationis meæ.

b. ij. Ratio propositionis, Si enim uoles imputare peccata, quæ opera aut merita poterunt opponi tibi irascenti? quæ res poterit placare irã tuã? Quis feret te dãnantem peccata?

b Si iniquitates obseruaueris DOMINE, Domine quis consistet?

c iij. Altera ratio, Quia apud te, non in me, non in meis meritis, aut usque alibi est propitiatio. i. gratuita propter mediatorem remissio peccati, Atque hoc ideo, ut timearis, ne ut hypocrite superbi & contumaces ipsi præsumamus nostris meritis delere peccata, sed ut ea agnoscentes & deplorantes, in fide & timore petamus & expectemus remissionem & iustitiam a Deo promissam propter mediatorem.

c Quia apud te propitiatio est, ut timearis.

d. iiij. Etsi differtur liberatio a sensu peccati, iræ tuæ, & horrore mortis & alijs calamitatibus, tamen ideo non despero, non languesco, sed fiducia misericordię in uerbo tuo promissæ, me erigo & sustento. Ita suo exemplo docet Ecclesiam, ne frangamur animis, cum differtur liberatio.

d Expecto DOMINVM, expectauit anima mea, in uerbo eius speraui.

Anima mea expectat Dominum, à uigilia matutina usque ad (aliam) uigiliam matutinam.

Horta-

e.v. Hortatur totam Ecclesiam ut suum exemplum in fide & spe & petenda libe ratione a peccatis & ira Dei imitetur et addit rationem. Tales enim qui agnoscunt peccata sua & fide petunt & expectant remissionem, habere apud Deum non iram, sed misericordiam & redemptionem, a peccato & alijs omnibus calamitatibus, & eam quidem non adstrictã, sed copiosam & abundantem, ita ut gratia exuperet peccatum & iram.

e Speret Israel in DOMINO, quia apud DOMINVM misericordia, & copiosa apud eum redemptio.

f.vj. Promissio & consolatio, Mittetur Christus, qui abolebit peccatum, mortem & diabolum, Et quanquam Ecclesia sentiet morsus diaboli, tamen secutura est tandem uniuersalis liberatio, ubi Ecclesia ex omnibus malis liberata, fruetur æterna gloria & lætitia.

f Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius.

CXXXI.

Hortatur suo exemplo ut in uerbo ex gratuita misericordia Dei, ceu infans in gremio matris mamillam sugens acquiescamus, ne nitamur nostris uiribus, sapientia aut iustitia.

Canti-

Canticum graduum Dauidis.

DOMINE non est exaltatū cor meū, neq; elati sunt oculi mei, Neq; ambulaui in magnis, neq; in mirabilibus quæ sunt supra me. I. Narratio.

i. nisi cor fide gratuitam misericordiam in Christo apprehendat, non potest pacificari, iustificati fide pacem habemus. Rom. v.

i. Quando animam meam non posui & silere feci, tunc erit anima mea, sicut ablactatus à matre sua.

Speret Israel in. s. Domino, ex hoc nunc & usq; in seculum. s. gratis remittente peccata & donante uitam. non in sua iustitia &c.

CXXXII.

Precatio tum pro ueteri populo, ut Deus regnum & sacerdotium, propter promissiones Dauidi factas seruare uelit, tum pro nouo & æterno Christi regno & sacerdotio, & pro regnis quæ præbent Ecclesiæ hospitia.

Canticum graduum.

Propositio serua regnum Dauidis iuxta promissionẽ ij. Reg. vij. Votum Dauidis.

MEmento DOMINE Dauid, & omnis adflictionis eius.

Qui iurauit DOMINO, uotum uouit Deo Iacob.

Si introiero in tabernaculum domus meæ, si ascendero in lectum strati mei.

Si dedero somnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem.

Donec inueniam locum DOMINO, tabernaculum DEO Iacob.

Hierosolyma a Dauide Ephrateo.

Ecce audiuimus eam in Effrata, inuenimus eam in campis syluæ.

Introibimus in tabernaculum eius, adorabimus ad scabellum pedum eius.

II. Precatio ut uerbum & Ministerium conseruetur propter promissionem Dauid.

Surge DOMINE in requiem tuam, tu & arca fortitudinis tuæ.

Sacerdotes tui induantur iustitia, & sancti tui exultent.

Propter Dauid seruum tuum, non auertas faciem Christi tui.

Pro-

a.iij. Promissio de regno corporali Dauidis, addita conditione. di factã deinde quoq; Politia.

a IVrauit DOMINVS Dauid ueritatem, & non frustrabitur eum, de fructu uentris tui, ponam, super sedem tuam. Psal. lxxxix.

Si custodierint filij tui testamentum meum, & testimonia mea hæc quæ docebo eos. Et filij eorum usq; in seculum, sedebunt super sedem tuam.

IIII. Promissio Ecclesiam quæ uerbũ Sionis habet perpetuo mansuram.

Quoniam elegit DOMINVS Sion, elegit eam in habitationem sibi.

Hæc requies mea in seculum seculi, hic habitabo quoniam elegi eam.

b.v. Promissio Ecclesiam & pios eius ministros habituros uictum & amictum.

Victui eius benedicens benedicam, pauperes eius saturabo panibus.

VI. Promittit etiam spiritualia bona Eccle

Sacerdotes eius induam salutari, & sancti eius exultatione exultabunt.

 Illi

Ecclesiæ et eius ministris. VII. Claudit cō minatione & promissione.

Illic crescere faciam cornu Dauid, parauí lucernam Christo meo·
Inimicos eius induam confusione, super ipsum autem efflorebit corona eius.

CXXXIII.

Hortatur ad seruandam concordiam in Ecclesia Politia & Oeconomia, & ut pro hoc dono agantur gratiæ.

Canticum graduum.

I. Propositio concordia est res bona.

ECce quam bonum & quam iucundum, habitare fratres in unum.

a.ij.Rationes, sicut enim balsamum infusum capiti Aaronis & in barbam ac uestes defluens, omnia fragranti odore replet, ita a capite Christo consensus doctrinæ & spiritus sanctus promanans in doctores uerbi, recreat totam Ecclesiam. Deinde sicut ros recreat sata & herbas, ita principum concordia reficit & conseruat ciues & totam rem publicam. Postremo Deus promisit se uelle iuuare concordes.

a Sicut oleum preciosum super caput, quod descendit in barbam Aaron

Aaron, Quod descendit in orã uestimenti eius.
Sicut ros Hermon qui descendit in montem Sion. Qnoniam illic promisit DOMINVS benedictionem, & uitas usq; in seculum.

CXXXIIII.

Hortatur Ministros uerbi ut sedulo suum offitium faciant, & ceteros pios ut ministerium uerbi iuuent & ornent.

Canticum graduum.

ECce nunc benedicite DOMINO, omnes serui DOMINI, Qui statis in domo DOMINI per noctes, I. Docete.
Extollite manus uestras ad sanctũ, & beneditite DOMINO. II. Orate.
Benedicat te DOMINVS ex Siõ, qui fecit cœlum & terram. III. Promissio aderit Deus pijs ministris.

CXXXV.

Eiusdem argumenti cum præcedenti.

Halleluia.

LAudate nomen DOMINI, laudate serui DOMINVM. I. Propositio

Rationes.

Qui statis in domo DOMINI, in atrijs domus Dei nostri.

I. Laudate DOMINVM, quia bonus Dominus, psallite nomini

II. eius quoniam suaue.

Quoniam Iacob elegit sibi DO-

III. MINVS, Isralē in peculiū sibi.

QVia ego cognoui quod magnus est DOMINVS, Et Deus

IIII. noster præ omnibus dijs.

Quia creator rerum.

Omnia quæcunq; uoluit DOMINVS fecit, in cœlo & in terra, in Mari & in omnibus abyssis.

Educens nubes ab extremo terræ, & fulgura cū pluuia fecit, Qui producit uentos de thesauris suis.

Exo. xij. Narratio. beneficiorū quæ huic populo exhibuit Deus.

Qui percussit primogenita Aegypti, ab homine usq; ad pecus.

Et misit signa & prodigia in medio tui Aegypte, in Pharaonem & in omnes seruos eius.

Num, xxj.

Qui percussit gentes multas, & occidit reges fortes.

Sihon

Sihon regem Amorrçorum, et Og regem Basan, & omnia regna Chanaan.

Et dedit terram eorum hæreditatem, hçreditatem Israel populo suo. Iosu. xij.

DOMINE nomen tuum in æternum, DOMINE memoria tua in generatione & generationem.

iij. Promissio ubi floret Doctrina, ibi DEI benedictio & fauor.

Quia iudicabit DOMINVS populum suum, & seruis suis erit propitius.

SImulachra gentium argentum & aurum, opera manuum hominum. Psal. cxv. Antithesis Gẽtes sunt sine Deo.

Os habent & non loquentur, oculos habent & non uidebunt.

Aures habent et non audient, neque enim est spiritus in ore ipsorum.

Similes illis sunt qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis.

Hortatur Politiam & Ecclesiã ad gratiarũ actionem.

Domus Israel benedicite DOMINO, domus Aaron benedicite DOMINO.
Domus Leui benedicite DOMINO, Qui timetis DOMINVM benedicite DOMINO.
Benedictus DOMINVS ex Siõ, qui habitat in Hierusalem, Halleluia.

CXXXVI.

Gratiarum actio pro rerum creatione, pro beneficijs peculiaribus quæ Deus huic populo exhibuit, pro conseruato regno & ministerio uerbi, & addit hæc omnia donata non ex meritis sed gratuita bonitate & misericordia Dei.

I. Propositio gratias agite deo: quia bonus est et misericors.

CONfitemini DOMINO qnoniam bonus, quoniã in seculum misericordia eius.
Confitemini Deo Deorum, quoniã in seculũ, misericordia eius.
Cõfitemini Domino Dominorũ, Quoniam iu seculum misericordia eius.
QVi facit mirabilia magna solus,

Quoni

Quoniam in seculum misericordia eius. Narratio operum & benefitiorum Dei.
Qui facit cœlos in sapientia sua, Quoniam in seculum misericordia eius, Gene. j.
Qui firmauit terram super aquas, Quoniam in seculum misericordia eius,
Qui fecit Luminaria magna Quoniã in seculũ misericordia eius.
Solem in dominium diei, Quoniam in æternũ misericordia eius.
Lunam & stellas in dominiũ noctis, Quoniam in seculum misericordia eius.
QVi percussit Aegyptum cum primogenitis eorum, Quoniã in seculum misericordia eius. Exo. xij.
Qui eduxit Israel de medio eorũ, Quoniam in seculum misericordia eius. Exo. xiij.
In manu potenti, & brachio extenso, Quoniam in seculum misericordia eius.
Qui diuisit Mare rubrum in diuisiones, Exo. xiiij

ſiones, Quoniam in æternum miſericordia eius.

Et traduxit Iſrael per medium eius, Quoniam in ſeculum miſeri cordia eius.

Et ſubuertit Pharaonem & exercitum eius in Mari rubro, Quoniã in ſeculũ miſericordia eius.

Qui traduxit populum ſuum per deſertum, Quoniam in ſeculum miſericordia eius.

Num.xxj. QVi percuſsit reges magnos, Quoniam in ſeculum miſericordia eius.

Et occidit reges fortes, Quoniam in ſeculum miſericordia eius.

SIon regem Amorręorum, Quoniam in ſeculum miſericordia eius.

Et Og regem Baſan, Quoniam in ſeculum miſericordia eius.

ET dedit terram eorum hæreditatem, Quoniam in ſeculum miſericordia eius.

Hæreditatem Iſrael ſeruo tuo, Quoni

Quoniam in seculum misericordia eius.
Quia in humilitate nostra memor fuit nostri, Quoniam in seculũ misericordia eius.
Et redemit nos ab inimicis nostris, Quoniam in seculum misericordia eius.
Qui dat escam omni carni, Quoniam in seculum misericordia eius.
Confitemini Deo cœli, Quoniam in æternum misericordia eius.

CXXXVII.

Precatio Ecclesiæ contra hostes uastatores & derisores suos, ut Ecclesiam & Politias quæ præbent hospicia Ecclesiæ, seruet Deus, hostes uero perdat.

SVper flumina Babilonis illic sedimus & fleuimus, dum recordaremur Sion. I. Querela.
In salicibus in medio eius, suspendimus cytharas nostras.

Quia illic postulauerunt à nobis, qui captiuos duxerant nos, uerba cantici, cum suspendissemus (instrumenta) læticiæ, cantate
Mimesis derisorum. nobis de canticis Sion.
Responsio. Quomodo cantabimus canticum DOMINI, in terra aliena?
II. Consolatio SI oblitus fuero tui Hierusalem, obliuioni detur dextera mea.
Adhæreat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui, Si non proposuero Hierusalem,
III. summæ læticiæ meæ.
Precatio contra hostes piorũ et Ecclesię Dei, quorũ hic interitum predicit. Memor esto DOMINE filiorum Edom in die Hierusalẽ, Qui dicunt nudate nudate, usq; ad fundamentum in ea.
Filia Babylonis deuastata, beatus qui retribuet tibi retributionẽ
Esai. xiij. tuam quam retribuisti nobis.
Hier. lj. Beatus qui apprehenderit & allíserit paruulos tuos ad petram.

CXXXVIII.

Gratiarum actio pro regno Christi & Euangelio donato, quod in fine conseruari petit.

Dauidis

Dauidis.

a.i. Propoſitio ago tibi gratias pro regno tuo in quo remittis peccata, donas ſpiritum ſanctum & uitam æternam, exaudis & iuuas inuocantes te.

CONfitebor tibi in toto corde meo, In conſpectu Deorum pſallam tibi.

Adorabo ad templum ſanctum tuum, & confitebor nomini tuo, Pro miſericordia tua & ueritate tua, quoniã magnificaſti ſuper omnia nomen tuũ & uerbum tuum. II. Ratio.

In quacunq; die inuocauero, exaudi me, multiplica in anima mea uirtutem. III. Petit exaudiri & confirmari ſpiritu ſancto.

COnfiteantur tibi DOMINE omnes reges terræ, quia audierunt uerba oris tui. IIII. Hortatur etiam reges gentiũ ad gratiarum actionem.

Et cantent in uijs DOMINI, quoniam magna eſt gloria DOMINI.

QVoniã excelſus DOMINVS, & humilia reſpicit, & excelſum à longe cognoſcit. V. Offitiũ regis, deijcit

ſuperbos, erigit adfli ctos.	Si ambulauero in medio tribulationis, uiuificabis me, & ſuper iram inimicorum meorum extendiſti manum tuam, & ſaluũ me fecit dextera tua.
VI. Gratiarum actio quod per uerbũ conſolatur adflictos & punit hoſtes.	DOMINVS finiet propter me, DOMINE miſericordia tua in ſeculum, & opera manuum tuarum ne deſeras.

CXXXIX.

VII. Preçatio ut ſeruetur Eccleſia.

Gratiarum actio pro creatione & mirabili gubernatione ſanctorum quæ admiranda opera Dei uult conſiderari ab Eccleſia, ut cum nihil in noſtra, ſed omnia in ipſius Dei manu ſint poſita, hoc modo exuſcitetur in nobis fides, inuocatio & timor Dei. In fine petit deleri hoſtes DEI, & ſe regi uerbo & ſpiritu ſancto.

Ad præcinendum, Pſalmus Dauidis.

I. Narratio qua creationẽ & ad mirãdã gubernationẽ rerum deſcribit & admiratur.

DOMINE probaſti me & cognouiſti me. Tu nouiſti ſedere meum, & ſurgere meum, intellexiſti cogitationes meas de longe. Semitam meam, & accubitum meum

um circumdedisti, & omnes ui
as meas inuestigasti.
Quia nō est sermo in lingua mea,
Ecce tu DOMINE cognouisti
omnia.
Posteriora & anteriora in me for
masti & posuisti super me ma-
num tuam.
Admirabilior & excelsior est scien
tia, quam ut eam posśim adse-
qui.
QVo ibo à spiritu tuo, & quo à Amos. ix.
facie tua fugiam?
Si ascendero in cœlum illic es, si le-
ctum strauero in infernum, ec-
ce ades.
Si sumpsero pennas auroræ, & ha
bitauero in extremis Maris.
Etiam illic manus tua deducet me,
& tenebit me dextera tua.
Et dixi, forsitan tenebræ tegent
me, & nox lucida circa me.
Quia tenebræ non obtenebrant
te, & nox sicut dies lucebit & Iaco. j.
tenebræ sunt sicut lux ipsa.
Quia

Quia tu possedisti renes meos, operuisti me in utero matris meæ.

II. Gratiarum actio.

COnfitebor tibi, quia mirabiliter formatus sum, mirabilia opera tua, & anima mea cognoscet ualde.

Non est occultatum os meum à te quando factus sum in occulto, & formatus sum in inferioribus terræ. .i. in utero matris.

Informem massam meam uiderunt oculi tui, & in libro tuo omnia (membra) scripta erant, quæ per dies formata sunt cum adhuc nullum eorum extaret.

a III. Hortatur Ecclesiam ut hæc admiranda opera Dei consideret & pro eis gratias agat.

a SEd mihi quam præciose sunt cogitationes tuæ DEVS, & quam multæ summæ earum?

Si numerauero eas, supra arenam multiplicantur, euigilaui & adhuc sum tecum.

IIII. Petit deleri impios hostes Dei.

O Si occideres Deus impios, et uiri sanguinū declinarent à me.

Qui loquuntur contra te scelerata,

ta, extolluntur frustra hostes tui.
Nonne qui oderunt te DOMINE oderam, & insurgentes contra te abominabar.
Perfecto odio oderam illos, ideo inimici facti sunt mihi.
PRoba me DEVS & cognosce cor meum, examina me, & cognosce cogitationes meas. V. Precatio ut regatur uerbo & spiritu sancto.
Et uide si uia iniquitatis in me est, & deduc me in uia æterna.

CXL.

Precatio contra hostes Ecclesiæ qui & dolo & aperta uiolentia grassantur in pios.

Ad præcinendum, Psalmus Dauid.

ERipe me DOMINE ab homine malo, à uiro uiolento serua me. I. Propositio.
Qui cogitauerunt mala in corde, tota die congregantur ad prælia. II. Narratio periculorum.
Acuerunt linguas suas sicut serpentes, uenenum aspidum sub labijs eorum, Sela. Custo-

Cuſtodi me DOMINE de manu impij, & ab hominibus uiolentis ſerua me, Qui cogitauerunt ſupplantare greſſus meos.

Abſconderunt ſuperbi laqueum mihi, Et funes extenderunt in rete, iuxta uiam tendiculas poſuerunt mihi, Sela.

III. Repetitur propoſitio & precatio.

DIxi DOMINO, Deus meus es tu, exaudi DOMINE uocem deprecationis meæ.

DOMINE Deus uirtus ſalutis meæ, texiſti caput meum in die belli.

Ne tradas DOMINE deſyderia impio, cogitationem eius non permittas progredi, ne forte extollantur, Sela.

IIII. Imprecatio contra hoſtes. Pereant ſicuti Pharao in mari rubro.

Labor labiorum ipſorum, operiat caput eorum, qui me circundant.

Cadant ſuper eos carbones, in ignem deijciat eos, & in foueas, unde non reſurgant.

Vir linguoſus non ſtabiletur in terra.

terra, uirum uiolentum uenabitur malũ, donec præcipitetur. V. Cõminatio.

Cognoui quia faciet DOMINVS iudicium adflicti, & uindictam pauperum. VI. Cõsolatio et promissio.

Veruntamen iusti confitebuntur nomini tuo, et habitabunt recti coram te.

CXLI.

Precatio ut seruetur uera doctrina Ecclesiæ, & eius corruptores & hostes perdantur.

Psalmus Dauid.

DOMINE clamaui ad te, festina ad me, intende uoci meæ cum clamauero ad te. a I. Propositio peto exaudiri & orationẽ meã tã esse gratam tibi q̃ est fumigatio thuris & sacrificium.

Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo, eleuatio manuum mearum (sit sicut) sacrifitium uespertinum.

Pone DOMINE custodiam ori meo, & conserua ostium labiorum meorum. II. Petit se regi uerbo et spiritu sancto, ne ut ã

NON declines cor meum ad rem

rem malam, ne occuper operibus iniquitatis,cum hominibus operantibus iniquitatem, & non comedam de delicijs eorum.

pij docto-res, propter gloriā aut opes uel potentiam, uerā Ecclesiæ doctrinam corrumpat & ad principum uel multitudinis uoluntatem flectat.

a. iij. Concesſio, Etiamſi caſtiger per uerbum Dei, tamen erit mihi illa reprehenſio ſalutaris.

a Percutiet me iuſtus in miſericordia & increpabit me,oleum preciosum (id erit mihi) non franget caput meum, Quoniam adhuc oro contra maliciam eorum.

IIII. Imprecatio pereant impij docto-res, ut ſit locus pijs.

Deijciantur in loca petroſa doctores eorū, & audient uerba mea quoniam ſunt iucunda.

b. v. Adflictiones Eccleſiæ & piorum doctorum propter ueram doctrinam.

b Sicut qui proſcindit & ſecat terram, Diſsipata ſunt oſſa noſtra ad infernum.

V. precatio, libera me ab hoſtium furore & per de eos.

Quia ad te DOMINE Domine oculi mei, in te ſperaui,ne effundas animam meam.

Cuſtodi me à laqueo quem ſtatue-

runt mihi, & à tendiculis operantium iniquitatem.
Cadant in retia sua impij simul, ego autem euadam.

CXLII.

Precatio contra hostes Ecclesiæ & piorum doctorum.

Eruditiuum Dauidis cum esset in spelunca, oratio.

VOce mea ad DOMINVM clamaui, uoce mea ad DOMINVM deprecatus sum. I. Propositio & exemplum quo adflictis sit confugiendum.
Effundo in conspectu eius orationem meam, & tribulationem meam ante ipsum pronuncio.
Cum anxiaretur in me spiritus meus, tu cognouisti semitas meas. II. Narratio periculorũ
& in uia hac qua ambulabam absconderunt laqueum mihi.
Respice ad dexteram & uide, & non est qui cognosceret me.
Perijt mihi refugium, & non est qui requirat animam meam.

Clama-

III. Repetitur propositio & ꝑcatio. Clamaui ad te DOMINE, dixi tu es spes mea, portio mea in terra uiuentium.

Intende ad deprecationem meam, quia humiliatus sum ualde.

IIII. Ratio cur petat liberari, ut in Ecclesia celebret Deū liberatorē. Libera me a persequentibus me, quia confortati sunt super me, Educ de carcere animam meam ad confitendum nomini tuo, & ad me congregabuntur iusti, cum benefeceris mihi.

CXLIII.

Precatio pro remissione peccatorum. Petit autem se exaudiri & sibi remitti peccata propter ueritatem .i. propter promissam misericordiam, & addit propter TVAM non meam iustitiam quę nulla est, Est autem Dei iustitia quod gratis propter Christum remittit peccata & nos pro iustis acceptat.

Psalmus Dauidis.

I. Propositio Exaudi me petentē remitti peccata, quæ si uoles imputare, nemo DOMINE exaudi orationem meam, auribus percipe obsecrationem meam propter ueritatem tuam, exaudi me propter tuam iustitiam.

Et

Et non intres in iuditium cum ſeruo tuo, quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis uiuens. — quãtumuis ſanctus ſaluabitur.

QVia perſecutus eſt inimicus animam meam, proſtrauit ad terram uitam meam, Collocauit me in tenebris ſicut mortuos ſeculi.

II. Ratio propoſitionis, quia ſentio horrores per peccata, iræ tuæ & mortis ex quibus meis uiribus, niſi tu miſerearis, & gratis peccata condones, emergere non poſſum.

Et anxiatus eſt in me ſpiritus meus, in me turbatum eſt cor meum.

a.iij. Ab exemplo patrum, Patres inuocantes te exaudiſti et gratis propter promiſſum ſemen ſeruaſti, Ergo & mihi remittes peccata & me ſeruabis.

a Memor fui dierum antiquorum, meditatus ſum de omnibus operibus tuis, de factis manuum tuarum loquebar.

Expandi manus meas ad te, anima mea(anhelat)ad te ſicut terra ſine aqua.

IIII. Repetitur propoſitio ſubinde at textis rationibus.

Velociter exaudi me DOMINE, defecit ſpiritus meus, Non ab

abſcondas faciem tuam à me,ne ſimilis fiam deſcendentibus in foueam.

V. Petit regi uerbo & ſpiritu ſancto, & liberari ab hoſtibus.

Auditam fac mihi mane miſericordiam tuam, quia in te ſperaui, Notam fac mihi uiam in qua ambulem, quia ad te leuaui animam meam.

Eripe me de inimicis meis DOMINE,ad te confugi.

Doce me facere uoluntatem tuam, quia Deus meus es tu, Spiritus tuus bonus deducat me in uiam rectam.

VI. Cauſæ cur liberandus ſit.

Propter nomen tuum DOMINE uiuificabis me, & propter iuſtitiam tuam educes de tribulatione animam meam.

Et propter miſericordiam tuam diſperdes omnes inimicos meos, Et perdes omnes qui tribulant animam meam, quoniam ego ſeruus tuus ſum.

CXLIIII.

Gratiarum actio pro regno & magiſtratibus

tibus, fatetur autem gerere bella, uictorias administrare rempub. obedientiam subditorum & successus in imperijs, nõ esse humanarum uirium, sed Dei dona, ideo regibus & principibus ab eo petenda & expectanda. Postrema pars psalmi est querela de impietate & contumacia populi.

Dauidis.

BEnedictus DOMINVS Deus meus, qui docet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum. I. Propositio ago gratias quia das successus in bello, in regenda republica, & quia nos defendis.

Misericordia mea & refugium meum, susceptor meus & liberator meus, Protector meus & in ipso speraui, qui subdit populum meum sub me.

DOMINE quid est homo quod agnoscis, aut filius hominis quod reputas eum? II. Admiratio Miror cur tantis beneficijs ornes homines cũ sunt umbrę somnium?

Homo uanitati similis factus est, dies eius sicut umbra euanescens.

DOMINE inclina cœlos tuos & descende, tange montes & fumigabunt. III. Precatio

R Ful

non confi-do meis ui ribus, sed tua poten tia destrue uires hosti um Eccle-siæ.

Fulgura coruſcationem, & diſsipa bis eos, emitte ſagittas tuas & conturbabis eos.

Emitte manum tuam de alto, eripe me & libera me de aquis multis de manu filiorum alienorum.

i. quorũ & doctrina & opera per-uerſa ſunt.

Quorum os locutum eſt uanitatẽ, & dextera eorum dextera men dax.

Deus canticum nouum cantabo ti bi, in pſalterio decachordo pſal lam tibi.

Qui das ſalutem regibus, qui redẽ miſti Dauid ſeruum tuum de gladio malo.

a. iiij. Altera pars Pſalmi, Querela de im pietate, contumacia & auaritia populi, quos filios alienorum uocat, quod a pa-trum fide & uirtutibus degenerabant.

a ERipe me & erue me de manu filiorum alienorum, quorũ os locutum eſt uanitatem, et dex-tera eorum dextera mendax.

Mimeſis et uox impio rum, qui o

Vt liberi noſtri ſicut plantulæ creſcẽtes in iuuentute ſua, Filiæ noſtræ ſicut anguli ædium per

politi ad similitudinem templi. pes pluris quam Deū & pietatē faciunt.
Promptuaria nostra plena redundātia de uictu ad uictum, Oues nostræ fœtosæ abundantes multis millibus in uicis nostris.
Boues nostri onusti, non sit perruptio, neq; emigratio, neque clamor in plateis nostris.
.i. ne quā sit iactura in re familiari.
Beatum dixerunt populum cui hæc sunt, Beatus populus cuius DOMINVS Deus eius. Επιφώνημα. Cōstans ex Antithesi.

CXLV.

Gratiarum actio insignis & copiosa in persona totius Ecclesiæ pro regno Christi, Cuius beneficia hic ordine commemorat, in fine adduntur promissiones dulcissimæ, quæ pijs semper in conspectu esse debent.

Hymnus Dauidis.

I. Propositio gratias agā et beneficia tua

EXaltabo te Deus meus, rex et benedicam nomini tuo in seculum & in seculum seculi.

tua per Christum orbi terrarū exhibita, celebrabo in omnē æternitatem.

Per singulos dies beuedicam tibi, & laudabo nomen tuum in seculum, & in seculum seculi.

a.i. Narratio & rationes cur celebrandus Dominus.

a MAgnus DOMINVS & laudabilis ualde, & Magnitudinis eius non est inuestigatio.

Generatio generationi laudabit opera tua, & potentiam tuam annunciabunt.

b.iij. Mirabilia & ipsis sanctis angelis etiā stupenda opera regni Christi sunt, quod genus humanū immersum peccato & morti gratis per filij mortem liberat, quod donat spiritum sanctū, facit filios & hæredes credentes in filium &c.

d Magnificentiam gloriæ laudis tuæ & uerba mirabilium tuorū narrabo.

Et uirtutem terribilium tuorum dicent, & magnitudinem tuam narrabunt.

c iiij. Hic explicat magnitudinem beneficiorum Christi, & bonitatis Dei, quod gratis propter filium recipimur, remittuntur peccata, iustificamur, donamur spiritu sancto, iustitia & uita ęterna, q̃d

scelera

ſceleratos non ſtatim punit, ſed ſua longanimitate ad pœnitentiã inuitat &c. Hæc beneſitia uult agnoſci & in Eccleſia ornari, ſpargi & celebrari.

c Memoriam multæ bonitatis tuæ eructabunt, & in iuſtitia tua exultabunt.

Miſerator & miſericors DOMINVS, tardus ad iram & multũ miſericors.

Bonus DOMINVS uniuerſis, & miſerationes eius ſuper omnia opera eius. Math. xj. Venite ad me omnes.

d. v. Hortatur totam Eccleſiam angelorum & hominum ut Deum pro his tantis beneſitijs celebret.

d Confiteantur tibi DOMINE omnia opera tua, & ſancti tui benedicant tibi.

Gloriam regni tui dicent, & potentiam tuam loquentur.

Vt notam faciant filijs hominum potentiam tuam, & gloriam magnificentiæ regni tui. Hæc potentia eſt uox Euangelij, ad ſalutem omni credẽti, Rom. j.

e. vj. Quale ſit regnum, æternũ nempe & ſpirituale, in quo lapſi in peccata eriguntur.

c Regnum tuum regnum omniũ ſeculorum,& dominatio tua in omnem generationem & generationem.

a Suſtentat ſcilicet uoce Euangelij.

a Alleuat DOMINVS omnes qui corruũt,et erigit oẽs eliſos.

Oculi omnium in te ſperant (Domine)et tu das eſcam illorum in tempore oportuno.

VII. Chriſtus rex nõ tantum ſpiritualia ſed & corporalia bona impertit.

Aperis tu manum tuam & imples omne animal benedictione.

Iuſtus DOMINVS in omnibus uijs ſuis, & b ſanctus in omnibus operibus.

b miſericors, plenus gratia.

f. xiij. Promiſsiones dulciſsimæ Chriſtum regem adeſſe ſuis, exaudire ipſorũ preces, implere eorum uota, excubare pro eis, eos ſeruare &c.

Prope eſt DOMINVS omnibus inuocantibus eum, omnibus inuocantibus eum in ueritate.

Voluntatem timentium ſe faciet, & deprecationem eorum exaudiet, & ſaluos faciet eos.

Cuſtodit DOMINVS omnes diligentes ſe,et omnes impios diſperdet.

Lauda

Laudationem DOMINI loquetur os meum, & benedicat omnis caro nomini sancto eius in seculum, & in seculum seculi. IX. Repetitur Gratiarum actio.

CXLVI.

Gratiarum actio pro regno Christi & eius beneficijs, & doctrina, non esse in humana presidia, sed in Deum ipsum fiduciam ponendam.

Halleluia.

LAuda anima mea DOMINVM. I. Propositio

Laudabo DOMINVM in uita mea, psallam DEO meo quam diu fuero. II. Doctrina qua reprehenditur carnalis fiducia.

NOlite confidere in principibus, in filijs hominum in quibus nō est salus.

a.iij. Ratio quia principes ipsi incerti sunt de sua uita, qua amissa, irriti sunt ipsorum conatus.

a Exibit spiritus eius & reuertetur in terram suam, in illa die peribunt cogitationes eius.

BEatus cuius Deus Iacob adiutor eius, spes eius in DOMINO Deo ipsius. IIII. Antithesis sed sperate

in Dominũ creatorem rerum, qui seruat promissa, libe rat oppres sos &c.

Qui fecit cœlũ & terram, Mare & omnia quæ in eis sunt.
Qui custodit ueritatẽ in seculum.
Facit iuditium iniuriam patientibus, dat escam esurientibus, DOMINVS soluit compeditos.
DOMINVS illuminat cæcos, DOMINVS erigit elisos, DOMINVS diligit iustos.
DOMINVS custodit aduenas, pupillum & uiduam a suscipiet, & uias impiorum disperdet.

a subleuabit.

V. Regnum Christi æternum.

Regnabit DOMINVS in secula, Deus tuus Sion, in generatione & generationem, Halleluia.

CXLVII.

Gratiarum actio pro benefitijs spiritualibus & corporalibus, quæ ordine commemorantur, & proponuntur consideranda Ecclesiæ & omnibus pijs.

Halleluia.

I. Propositio

LAudate DOMINVM, quoniam bonum est Psallere Deo nostro, quoniam iucunda decoraq; laudatio.

a. ij. Narratio benefitiorum spiritualiũ colligit & seruat Ecclesiam.

a Aedifi-

a Aedificās Hierusalē DOMINVS, dispersos Israelis congregabit.
Qui sanat contritos corde, & alligat a contritones eorum. — a dolores.
III. Remittit peccata.
Qui numerat multitudinem stellarum, & omnes suis nominibus uocat. — Ἐπιφώνημα.
Magnus Dominus noster & magna uirtus eius, & sapientiæ eius non est numerus.
Subleuans adflictos DOMINVS, humilians autem impios usq; ad terram.
IIII. Narratio corporaliū beneficiorum.
CAntate DOMINO cum gratiarum actione, psallite Deo nostro in cythara.
Qui operit cœlum nubibus, & parat terræ pluuiā, qui b producit in montibus fœnum. — b Germinare facit gramen.
Qui dat iumentis escam ipsorū, & pullis coruorū inuocantibus eū.

b.iiij. Seruat Ecclesiam & Politias, sed non per humana præsidia, sed sua misericordia, Reprehenditur autem fiducia carnalis, Si hæc omnia præstat, ergo illi soli fidendum.

c Complacitū est ei. b Non in fortitudine equi c uoluntatem habebit, nec in tibijs uiri beneplacitum erit ei.

Beneplacitum est DOMINO super timentes eū, & in eis qui sperant super misericordia eius.

Hortatur iterum Ecclesiam ad gratiarum actionem & primum pro benefitijs corporalibus.

I. Defensio.

LAuda Hierusalem DOMINVM, lauda Deum tuum Sion,

Rationes, Quia defendit, dat magistratus, leges, arma, munitiones, implet urbes multitudine hominum & rerum omnium copia.

d Vectes. II. Copia hominū et omnium rerū. III. Pax. IIII. Victus. Hæc omnia solo uerbo efficit Psa. xxxiij. dixit & facta sunt.

Quoniam confortauit d seras portarum tuarum, benedixit filijs tuis in te.

Qui posuit finibus tuis pacem, & adipe frumenti satiat te.

Qui emittit eloquium suum terrę, uelociter currit sermo eius.

a. iij. Depellit hyemem, terrores, adflictiones & omnia mala & restituit æstatem, læticiam & bona omnia.

a Qui dat niuem ſicut lanam, nebulam ſicut cinerem ſpargit.

Mittit f criſtallum ſuum ſicut buccellas, ante faciem frigoris eius quis permanebit. f Frigus.

Emittet uerbum ſuum & liquefaciet ea, flabit ſpiritus eius & fluent aquæ.

b. vj. Hic agit gratias pro bonis ſpiritualibus & æternis, pro datis promiſsionibus, pro miniſterio & uero cultu Dei &c.

b QVi annunciat uerbum ſuum Iacob, iuſtitias & iudicia ſua Iſrael.

Non fecit taliter omni nationi, & iudicia ſua non manifeſtauit eis, Halleluia.

CXLVIII.

Gratiarum actio, Hortatur autem totam uniuerſitatem rerum ut Deum conditorem & conſeruatorem ſuum celebret, & in primis Eccleſiam in qua cornu, regnum Meſsiæ Deus conſtituit, cui regno uniuerſitas rerum ſeruire debet.

Halleluia.

I. Cœlestia. LAudate DOMINVM de cœlis, laudate eum in excelsis.

Laudate eum omnes angeli eius, laudate eum omnes exercitus eius.

Laudate eum Sol & Luna, laudate eum omnes stellæ lucentes.

Laudate eum cœli cœlorũ, & aquæ quæ super cœlos sunt.

Laudent nomen DOMINI, quia ipse mandauit, & creata sunt.

Statuit ea in seculum & in seculum seculi, præceptum posuit, & nõ præteribit.

II. Terrestria. LAudate DOMINVM de [a] terra, coete & omnes abyssi.

a Terrestria.
b Vapor.

Ignis, grando, nix, [b] glacies, spiritus procellarum, quæ faciunt uerbum eius.

Montes & omnes colles, ligna fructifera & omnes cedri.

c Reptile. Bestiæ & uniuersa pecora, [c] serpentes & uolucres pennatæ.

REges terræ & omnes populi, principes & omnes iudices terræ. III. Homines.

Iuuenes & uirgines, ſenes cum iunioribus. d. laus. IIII. Ratio cur laudandus Deus quia constituit regnum Meſsiæ.

Laudent nomen DOMINI, quia exaltatum eſt nomen eius ſolius, d Confeſsio eius ſuper cœlũ & terram.

Et exaltauit cornu populi ſui, Hymnus omnibus ſanctis eius, filijs Iſrael, populo appropinquanti ſibi, Halleluia.

CXLIX.

Gratiarum actio & carmen Triumphale pro regno & Euangelio nouo cantico, in honorem Sionij regis canendo.

Halleluia.

CAntate DOMINO canticum nouum, laus eius in Eccleſia ſanctorum. I. Propoſitio agite gratias Chriſto Deo ueſtro qui condidit uos, & Regi ueſtro qui redemit uos.

Lætetur Iſrael in eo qui fecit eum, et filiæ Siõ exultent in rege ſuo.

Laudent nomen eius in choro, in tympano & pſalterio pſallãt ei.

a. ij. Ratio, Quia remittit peccata, seruat populum suum, consolatur adflictos.

Quia beneplacitum est DOMINO in populo suo, & a exaltabit adflictos cum salute.

a Honorabit.

Cubilia sunt Ecclesiæ.

Exultabunt sancti in gloria, lætabuntur in cubilibus suis.

a III. Descriptio uictoriarũ & Triumphi Christi & Ecclesię per uerbũ.

Exultationes Dei in gutture eorum, & gladij ancipites in manibus eorum.

Ad faciendam uindictam in gentibus, increpationes in populis.

Ad alligandos reges eorum in cõpedibus, & nobiles eorũ in manicis ferreis.

Iohan. xvj. Spiritus sanctus arguet mundum, &c.

Vt faciant in eis iudicium conscriptum, gloria hæc est omnibus sanctis eius, Halleluia.

CL.

Eiusdem argumenti cum præcedenti.

Halleluia.

LAudate Deum in sanctuario eius, laudate eum in firmamento uirtutis eius.

Laudate eum in potentia eius, laudate

date eum secundum multitudi
nem magnitudinis eius.
Laudate eum in sono tubæ, lauda-
te eum in psalterio & cythara.
Laudate eum in tympano & cho-
ro, laudate eum in chordis &
organo.
Laudate eum in cymbalis bene so-
nantibus, laudate eum in cym-
balis iubilationis.
Omnis spiritus laudet DOMI-
NVM, Halleluia.

Explicit Psalterium.

INDEX PSALMORVM.

A.

B.

Boni-

Domi-

D.

Deus

E.

Iubila-

Miſeri-

INDEX PSALMORUM

INDEX PSAL-
MORVM.

A.

S Doctri-

LIPSIAE PER MICHAElem Blum.

In hoc natali

fo dei filio psal[illegible]

cio contripudio

Leuiadan vincitur dum

rex christus nascitur

totus letitur dum lux ori

tur

Ergo illi demus gratis

referamus ut nos libe

ret secum locaret

Thego dnia wesolego naro

dzenia bozego wszythko

stworzenie wesseli sie

[illegible] Panie [illegible]

[illegible] gdzi [illegible]

